

NR 87, DECEMBER 2012, PRIJS € 8,95

Hard gras

VOETBALTIJDSCHRIFT
VOOR LEZERS

Cruijff in 1966 als eerste speler van het Nederlands elftal van het veld gestuurd

(Van onze sportredactie)

AMSTERDAM – De negentienjarige spits van Ajax is door de KNVB voor een jaar geschorst, de langste schorsing ooit voor een Nederlandse international. En al is die schorsing door de KNVB met vijf maanden ingekort, de resterende schorsing van zeven maanden blijft voorlopig nog wel een record.

DE ZAAK CRUIJFF

Redactie:

Hugo Borst

Matthijs van Nieuwkerk

Henk Spaan

Assistentie:

Viola de Greef en
Janneke van der Horst

p/a Postbus 575

2800 AN Gouda

redactie@hardgras.nl

www.hardgras.nl

Eindredactie:

Zeger van Herwaarden

Frank van Kolschooten

Vormgeving:

Betty's Art Work

Cartoons:

Gerrit de Jager, Luuk Poorthuis,
Willem Vleeschouwer en Peter de Wit

Marketing:

Frank Beunk

Postbus 575

2800 AN Gouda

Telefoon: 0182-599 377

Email: beunk@vi.nl

Abonnementen:

Jaarabonnement (6 nummers) € 49,95

Voor opgave en wijzigingen:

WPG Klantenservice

Antwoordnummer 9332

1000 XG Amsterdam

Telefoon tijdens werkdagen

van 8.00-19.00 uur: 020-551 87 16

Email: service@hardgras.nl

Copyright:

Auteursrecht voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978-90-713-5987-3

Voorwoord

In dit Extra Dubbeldikke Kerstnummer staan 10 extra mooie verhalen. Of het nu dat van Jan Mulder is of van Leo Verheul, van Wessel Penning of Wiep Idzenga, van Janneke van der Horst of Michel van Egmond, van alle stukken durven we te zeggen: ze kunnen alleen in *Hard gras* staan.

Of de verhalen van de twee Belgen: Ivo Victoria en Filip Joos. De een wekt Juan Lozano weer tot leven, de ander het grote Antwerp onder leiding van de enigmatische spelverdeler Frans van Rooij.

Te bedenken dat de wereldberoemde orthopeed Marc Martens eerst het been van Lozano naar de vergetelheid opereerde en daarna nog even de enkel van Van Basten tot het niets verexperimenteerde. De man mag blij zijn dat hij in België woont waar een autoriteit nog autoriteit kan blijven ver nadat het tegendeel bewezen is.

Drie jaar geleden was Jip Bartels aanvoerder en topscorer van het beste jeugdelftal van Ajax sinds decennia. Elk jaar kampioen, bekervinnen in hogere leeftijdscategorieën, finaleplaatsen in de grootste buitenlandse toernooien en dan is het opeens voorbij die maar doorwalsende euforie. Jip Bartels, 19 jaar, voetbalt niet meer. Hij studeert Bestuurs- en Organisationswetenschappen aan de VU in Amsterdam. Janneke van der Horst schreef het korte levensverhaal van een topspits in wording totdat zijn knieën het begaven.

Hugo Borst

Matthijs van Nieuwkerk

Henk Spaan

INHOUDSOPGAVE

Martin van Neck

5 De zaak-Cruijff

Ivo Victoria

25 Het verraad van Vitosha

Michel van Egmond

37 De Gijphype

Janneke van der Horst

**53 Jip Bartels zou de beste
van Europa worden**

Filip Joos

**71 Het vermorzelde been
van Juan Lozano**

Wessel Penning

**83 Osama Rashid, hoofdklasser
op weg naar het WK**

Jan Mulder

97 De Beste Voetballer Aller Tijden

Wiep Idzenga

**107 René Hofman te aardig
voor De Kuip**

Leo Verheul

**119 Duizend goals en
nog meer vrouwen**

Jan Willem Bloemen

129 Nooit Dickie zeggen

Theun de Winter

137 Wapperende manen

Gerrit de Jager

139 De Krijter

**Een ongewone
voetbalstrip**

De zaak-Cruijff

MARTIN VAN NECK>

NEDERLAND TELT VELE RECORDINTERNATIONALS.

Dat Patrick Kluivert met zijn 40 doelpunten momenteel eeuwig Oranjetopscoorer is en Edwin van der Sar met zijn 130 landenoptredens de meeste interlands heeft gespeeld, weten we wel zo onderhand. Minder bekend is dat Otman Bakkal de speler is met de kortste interlandcarrière: zes minuten tijdens een invalbeurt tegen Paraguay in 2009.

Grote spelers hebben voor Oranje ook unieke wapenfeiten op hun naam staan. Zo is Abe Lenstra voor Nederland de speler met de langstdurende interlandloopbaan, die van maart 1940 tot en met april 1959 ruim 19 jaar beslaat. Faas Wilkes voert, samen met Eddy de Neve, het fraaie lijstje aan van meest scorende debutanten door in hun eerste interland meteen vier keer te scoren. De Neve had daar in 1905 nog wel een verlenging voor nodig, terwijl Wilkes het in 1946 binnen 70 minuten al voor elkaar had.

En Johan Crujff?

Tja, Johan Crujff, die heeft als international ook twee records in handen, maar nou niet bepaald de mooiste.

Het ene blijft voor altijd in zijn bezit. Crujff werd in 1966 als eerste speler van het Nederlands elftal van het veld gestuurd. Vervolgens werd de negentienjarige spits van Ajax door de KNVB voor een jaar geschorst, de langste schorsing ooit voor een Nederlandse international. En al werd die schorsing door de KNVB later met vijf maanden ingekort, de resterende schorsing van zeven maanden blijft voorlopig een record.

Maar waarvoor werd Crujff eigenlijk zo lang geschorst? En waarom duurde het zo lang voordat de KNVB besloot de schorsing in te korten?

We beginnen onze reconstructie van de ‘zaak-Crujff’ drie dagen voor de achteraf veelbesproken interland op 6 november 1966 tegen Tsjecho-Slowakije. De KNVB had dat interlandjaar de gewoonte om het basiselftal enkele dagen voor een interland in een ongedwongen pose te laten fotograferen. Een mooi voorbeeld hiervan is de foto in mei 1966 van de 4-2-4 formatie waarmee Nederland enkele dagen later tegen Schotland zou aantreden.

Voor de thuiswedstrijd begin november tegen Tsjecho-Slowakije werd een fotosessie belegd in de keuken van het sportcentrum in Zeist. Ongetwijfeld is er toen wel een krant of tijdschrift geweest die bij onderstaande foto een onderschrift als dit plaatste: ‘Een kijkje in de keuken van Oranje. Piet Keizer bakt er niet veel van.’

Voor Johan Crujff, derde speler van links en de jongste van het stel, vond het drie dagen voor het duel tegen de Tsjecho-Slowaken kennelijk erg grappig.

De 4-2-4 van het Nederlands Elftal tegen Schotland:

voor Sjaak Swart, Willy van der Kuylen, Klaas Nuninga en Piet Keizer; midden Bennie Muller en Willy Dullens; achter Cor Veldhoen, Frits Flinkevleugel, Miel Pijs en Daan Schrijvers; achteraan doelman Eddy Pieters Graafland.

© RON KROON

(Voor alle foto's in dit artikel geldt dat deze afkomstig zijn uit het Nationaal Archief, Den Haag, Rijksfotoarchief: Fotocollectie Algemeen Nederlands Fotopersbureau (ANEFO), 1945-1989 – negatiefstroken zwart/wit, nummer toegang 2.24.01.05)

De negentienjarige Johan Cruijff voetbalde op 6 november in Amsterdam zijn tweede interland. Het oefenduel tegen Tsjecho-Slowakije was hard van beide kanten. Cruijff werd enkele keren grof onderuitgehaald, Bennie Muller kreeg een trap tegen zijn hoofd, en in de *Leidse Courant* stond de volgende dag te lezen dat *'met een brute charge de overigens knap debuterende Suurbier de Tsjech Kabat op een zodanige manier onderuithaalde dat hij met een slap hangend rechterbeen tussen twee man van het veld moest worden gesjouwd'*.

Een kwartier voor tijd werd Cruijff weer eens gevloerd en kreeg Nederland een vrije trap.

3 november 1966: de Oranjeploeg vermaakt zich drie dagen voor het treffen met de Tsjecho-Slowaken. Van links naar rechts: Dullens, Muller, Cruijff, Swart, Nuninga, Suurbier, Israël, Pieters Graafland, Flinkevleugel, Keizer (met pan), Schrijvers.

©ERIC KOCH

De overtreding voorafgaand aan het incident: Cruijff gevloerd.

© ERIC KOCH

Cruijff ging in het muurtje van de Tsjecho-Slowaken staan, en was daar niet welkom. Er werd heen en weer geduwd en naar elkaar getrapt. Cruijff hierover de volgende dag in *De Telegraaf*:

'Een der Tsjechische verdedigers schopte tegen mijn voeten en ik trapte achteruit. Daarna trok iemand aan mijn shirt en in een reflex gaf ik toen een tikkie.'

De Oost-Duitse scheidsrechter Rudi Glöckner liep op de ruziemakende spelers af om ze

uit elkaar te halen. Cruijff praatte in die tijd ook al veel met zijn handen, en deed voor wat er was gebeurd, zwaaide daarbij met zijn armen en raakte Glöckner ja dan nee, dat was de vraag. De scheidsrechter dacht in elk geval van wel en stuurde Cruijff van het veld.

Cruijff was er behoorlijk van ondersteboven dat hij was weggestuurd, vertelde hij in de zomer van 1967 aan *Het Vrije Volk*: ‘

Nog zie ik die vinger van scheidsrechter Glöckner voor me. Hij wees alleen maar, meer deed hij niet. Wat een vreselijk moment! Doodstil was het in het Olympisch Stadion. God, wat schaamde ik me. Daar ging die snotneus. De jongste van alle tweeëntwintig werd van het veld gestuurd. Wat moeten die mensen van me gedacht hebben. Nachten heb ik liggen woelen.’

Bondscoach Georg Kessler had opdracht gegeven dat bij vrije trappen een speler van het Nederlands elftal in het vijandige muurtje moest gaan staan.

© JOOP VAN BIELSEN

Cruijff laat zich niet zo maar wegduwen. Piet Keizer is toegesneld om zijn verontwaardigde medespeler (met de linkerhand nog op de buik van Glöckner) in bedwang te houden.

© ERIC KOCH

Wat er nou precies was gebeurd, werd maar niet helder. De Nederlandse sportpers dacht dat Cruijff vanwege natrappen van het veld was gestuurd, maar scheidsrechter Glöckner vertelde na de wedstrijd een heel ander verhaal: *‘Ik heb Cruijff beslist niet het veld uit gestuurd omdat hij natrapte. Die Tsjechen hadden ook wel een en ander gedaan. Maar toen ik de heren van elkaar wilde scheiden sloeg Cruijff me vol in het gezicht.’* (uit de *Provinciale Zeeuwse Courant* van 7 november 1966).

Oranjeaanvoerder Daan Schrijvers haalt verhaal bij Glöckner. Rechts van de scheidsrechter lijkt Cruijff nog steeds niet te kunnen geloven dat hij is weggestuurd. Links kijkt Piet Keizer toe. Willy Dullens (nummer 6) loopt op de achtergrond met gebogen hoofd weg van alle consternatie.

© JOOST EVERS

Johan Cruijff, de eerste Oranjespeler die eruit wordt gestuurd, slaat eenmaal buiten de lijnen de ogen neer.

© ERIC KOCH

De Leidse Courant van dezelfde dag citeerde Glöckner als volgt: *‘Met een van pijn vertrokken gezicht wreef hij met de linkerhand over de opgezwollen rechterwang. “Hier,” zei hij de plek met de rechterwijsvinger aanduidend. “Hier sloeg uw speler met nummer 9 mij. Het was een rechtse directe waarmee hij mij trof, toen ik tussen hem en de Tsjechische nummer 5 sprong. Ik moest hem er wel uitsturen.”’*

Volgens *Het Utrechts Nieuwsblad* vertelde Glöckner echter dat hij op de mond was geraakt. In een stuk met als kop ‘Er hat mich geschlagen’ noteerde de krant:

“Pas toen hij mij in de verwarring een klap op mijn mond gaf, nam ik dat besluit. Zoiets is toch nergens voor nodig. Persoonlijk vind ik het voor die Cruijff zeer spijtig dat het zo gelopen is. Hij was zonder meer het grootste talent dat ik deze middag op de grasmat aan ’t werk heb gezien. Maar ja, wat wilt u? Een klap midden in mijn gezicht.” Waarna de Oost-Duitser, nog eens bedachtzaam zijn mond afvegend, de verzamelde pers verzocht zijn kleedkamer te verlaten, opdat een door aanvoerder Daan Schrijvers vergezeld Johan Cruijff zijn excuus kon komen aanbieden.’

Maar de *Leidse Courant* verliet de kleedkamer blijkbaar niet. Deze krant beschreef hoe Cruijff ‘de somber kijkende scheidsrechter’ zijn verontschuldiging aanbood: *“Ik demonstreerde hoe ik door de Tsjech werd getrapt,”* verklaart Cruijff aan de een nieuwe filtersigaret rokende scheidsrechter. *“Ik werd vastgehouden en wilde me losrukken. Toen raakte ik u in het gezicht. Het ging geheel per ongeluk. Werkelijk.”* Niet begrijpend haalt Glöckner de schouders op. *“Ik versta u niet,”* zegt hij via aanvoerder Daan Schrijvers tegen Cruijff. Nadat de woorden van Cruijff waren vertaald, sprak Glöckner: *“O,”* waarop Daan Schrijvers concludeerde: *“Die scheidsrechter leek me geen ongeschikte*

kerel. Ik hoop dat hij het een beetje goed maakt in zijn rapport.’”

Scheidsrechter Rudi Glöckner moet na de interland Nederland-Tsjecho-Slowakije onder politiebegeleiding van het veld worden geëscorteerd.

© ERIC KOCH

Uiteraard kreeg Cruijff ook veel vragen van de pers. Hij verklaarde onschuldig te zijn. Op de vraag of hij had geslagen antwoordde hij de *Provinciale Zeeuwse Courant*: *‘Geen sprake van. Zeker niet met opzet. Het is mogelijk dat ik hem geraakt heb, maar dat moet dan gebeurd zijn toen iemand mijn arm vastpakte. Ik dacht dat het een Tsjech was en rukte me los. Misschien dat ik toen de scheidsrechter heb geraakt, maar zeker niet met opzet.’*

Ruim twintig jaar later zat het Cruijff blijkbaar nog dwars. In het voorjaar van 1988 vertelde hij over het incident aan de *Panorama*: *‘Die Oost-Duitse scheidsrechter Rudi Glöckner, van wie ik een rode kaart kreeg tijdens mijn tweede interland, beweerde dat ik hem sloeg of dreigde te slaan. Dat was pure nonsens. Die man begreep niets van modern voetbal. Hij wist namelijk niet dat ik heel vaak met mijn handen voetbal.’*

De tv-beelden in die tijd boden geen uitsluitsel. Een voetbalwedstrijd werd midden jaren zestig met maar één camera opgenomen en het was in het beeldverslag niet te zien of Cruijff Glöckner nu wel of niet had geraakt. Televisiecommentator ir. Ad van Emmenes later in zijn boek *Neerlands voetbalglorie*: *‘Ik was bij die wedstrijd commentator voor de televisie en heb toen voor de microfoon uitdrukkelijk verklaard dat ik Cruijff niets onrechtmatig had zien doen. Ja, hij maakte ook toen al de nodige babbeltjes tegen de scheidsrechter toen een vrije schop genomen moest worden en toen de Oost-Duitser meende dat Cruijff hem een duw had gegeven moest de jonge Ajacied eruit.’*

Andere ooggetuigen achtten Cruijff echter wel degelijk schuldig. Zo verklaarde Keizer in 1984 nog zonder twijfel: *‘Natuurlijk gaf hij Glöckner een ram, maar het typische was dat hij dat nooit heeft willen toegeven.’*

Eén ding was wel zeker: Johan Cruijff was als eerste Oranje-international in de geschiedenis het veld uit gestuurd. Op de tribunes laaiden de gemoederen direct hoog op. Er werd met zitkussentjes gegooid, vechtpartijen ontstonden en de politie trad noodgedwongen op met harde hand.

De KNVB zat met de zaak in de maag.

Het was natuurlijk een schande dat een speler van het Nederlands elftal het veld uit was gestuurd. Hiertegen moest daarom krachtig worden opgetreden. Zo sprak aftredend KNVB-voorzitter Schröder tijdens het banket na de interland de hoop uit dat Cruijff voor zijn schandalige gedrag streng zou worden gestraft. Wie dat zou moeten doen, wist de

KNVB in eerste instantie niet. Het weggezonden worden van een international was in de 61-jarige geschiedenis van het Nederlands elftal nooit eerder voorgekomen. De bond nam contact op met de Fifa, die meedeelde dat de KNVB de strafzaak zelf mocht houden.

Die zaak vond plaats op 11 november 1966 in Hotel Terminus te Utrecht. Vooraf waren er de nodige discussies. Was Cruijff wel of niet schuldig, en zo ja: zou hij dan voor het Nederlands elftal geschorst moeten worden? Of alleen voor Ajax? Of zelfs voor beide teams? Ajax was uiteraard fel tegenstander van de laatste twee opties, en stelde zich op het standpunt dat de vermeende overtreding in Oranje was begaan, en Cruijff gedurende die tijd 'aan het gezag van Ajax was onttrokken' en dus alleen voor Oranje kon worden geschorst. Scheidsrechter Glöckner zat in Oost-Duitsland, dus de KNVB moest het doen met zijn rapportage.

Behalve uiteraard de strafcommissie van de KNVB en Johan Cruijff waren er op de strafzaak drie getuigen aanwezig: Oranjeaanvoerder Daan Schrijvers, mede-international en clubgenoot Piet Keizer en bondscoach Georg Kessler. Verder nog vertegenwoordigers van het Ajaxbestuur, van wie voorzitter Jaap van Praag Cruijffs verdediging op zich nam.

Cruijff werd voor drie zaken aangeklaagd:

Het slaan van de scheidsrechter.

Misdraging door houding.

Misdraging door gebaar.

Voorafgaand aan de behandeling van de zaak wordt Johan Cruijff in Hotel Terminus begroet door bondscoach Georg Kessler.

© ERIC KOCH

Johan Cruijff wordt door de strafcommissie meegenomen. Rechtsachter aan het eind van de bar: Ajaxvoorzitter Jaap van Praag.

© ERIC KOCH

De *Provinciale Zeeuwse Courant* van 12 november 1966 in zijn verslag van de avond:

‘.....Tegen half acht begaven de commissieleden zich naar de eerste verdieping waar op kamer 21 een “rechtszaal” was geïmproviseerd. Na twintig minuten werden Johan Cruijff en Jaap van Praag naar binnen geroepen. Daar kwamen zij voor een verrassing te staan. De voorzitter van de commissie deelde mede dat hij ook het natrappen door Cruijff en het wangedrag van deze speler in het geding wilde brengen. Er ontstond een crisis. De heer Van Praag, die als verdediger van Cruijff optrad, zei dat hij deze toevoeging niet accepteerde en vroeg (en verkreeg) schorsing van de vergadering.

Terwijl de commissie op kamer 21 overleg pleegde, gingen Cruijff en de dagelijks bestuurders van Ajax beneden in een hoekje van het café in vergadering. De heer Van Praag zei: “Als ze vasthouden aan de uitgebreide aanklacht, vraag ik de scheidsrechter uit Leipzig te laten overkomen. In zijn rapport wordt alleen over slaan gesproken.” Later bleek dat dit rapport niet bij de commissie bekend was, men had alleen de beschikking over een aantekening (over slaan) op het wedstrijdformulier.

Na een half uur kwamen de partijen weer tot elkaar. De commissie verklaarde zich bereid alleen over het vermeende slaan te praten en de verhoren begonnen. Bondscoach Kessler was slechts kort in kamer 21 en kwam spoedig afscheid nemen. Maar ten slotte waren alle betrokken personen binnen en werd een kort filmpje afgedraaid, opgenomen door de N.T.S. Eerst op normale snelheid en vervolgens vier of wel vijf keer in slow motion. Volgens N.T.S.-operator Alberts was duidelijk te zien dat Cruijff de scheidsrechter niet had geslagen.

Duidelijk opgeluchter dan eerder die avond kwamen ten slotte Cruijff, de Ajaxbestuurders en de getuigen weer naar buiten. En toen was het wachten op het oordeel van de commissie.

Toen kwam de uitspraak. De voorzitter las haar voor. Hij zei dat de beschuldiging jegens Cruijff was: het zich misdragen in houding en gebaar ten aanzien van de scheidsrechter, waarbij de klap inbegrepen was. “In ieder geval achten wij bewezen dat hij zich in gebaar heeft misdragen door a) de verklaring van de scheidsrechter en b) de vertoonde filmbeelden. Hij heeft zich niet gedragen gelijk een voetballer betaamt. De commissie staat op het standpunt dat zij optreedt namens de niet bestaande strafcommissie van de Fifa en heeft dus de maatstaven van de Fifa voor dit soort overtredingen toegepast: het uitsluiten van het spelen van internationale wedstrijden in vertegenwoordigende elftallen voor de tijd van twaalf maanden. Dit houdt dus in dat Cruijff wel voor Ajax, ook in internationale wedstrijden, zal kunnen uitkomen.”

*Cruijff werd dus vrijgesproken van de beschuldiging dat hij de scheidsrechter zou hebben geslagen. Ook de misdraging door houding werd niet bewezen geacht. Wel werd hij schuldig gevonden aan misdraging door gebaar. Je zou zeggen dat wanneer je je misdraagt door gebaar dat je je dan eveneens misdraagt door houding, maar blijkbaar dacht de strafcommissie daar anders over. Ze vond wel dat Cruijff streng moest worden aangepakt en, waar spelers in het buitenland voor vergelijkbare zaken twee of drie wedstrijden werden geschorst, kreeg Cruijff een heel jaar aan zijn broek. Cruijff was geschokt en vond de straf enorm zwaar. Volgens de *Leidse Courant* zat een diep getroffen Johan Cruijff stil in een hoekje van het hotel: ‘Het valt mij zwaar tegen. Het is nogal wat. Ben je er net bij*

en word je zo afgevoerd. Dat is net zo erg als gestraft te worden voor competitiewedstrijden. Het is maar even niet niks, een heel jaar.'

Cruyff, met achter zich de getuigen Piet Keizer en Daan Schrijvers, verlaat kamer 21.

© ERIC KOCH

Ajax vond het stukken minder erg. De club had er toch al problemen mee om de jonge kwetsbare aanvalsspeler aan het Nederlands Elftal af te staan. Eigenlijk waren ze in Amsterdam wel tevreden met de straf, al zou je dat niet zeggen als je het *Utrechts Nieuwsblad* van 12 november 1966 las. Volgens die krant zag Van Praag bij het horen van de uitspraak 'lijkbreek'. Na afloop schudde Van Praag ten overstaan van een stuk of dertig journalisten en fotografen demonstratief de hand van Cruyff: *'Johan, gefeliciteerd dat je toch voor Ajax mag blijven spelen. Twaalf maanden is een hele tijd maar ik blijf altijd achter je staan, want je hebt het niet verdiend. Als het op straffen namens de Fifa aankomt, zijn ze bij de KNVB koninklijker dan een koning,'* aldus Jaap van Praag.

Twee dagen na de strafzaak speelde Cruyff met Ajax tegen Feyenoord. Ajax won met 5-0. De uitblinkende Johan Cruyff scoorde twee keer.

In het communistische dagblad *De Waarheid* van 12 november 1966 kwam de zaak-Cruyff ook aan de orde. In een artikel over de strafzaak met de opmerkelijke kop: 'Milde straf voor Johan Cruyff' (wellicht betitelden de communisten elke straf anders dan een verbanning naar Siberië als mild) werd Van Praag ook geciteerd: *'Die jongen heeft helemaal niet geslagen en ik vraag me af wat Kessler hiervan wel zal zeggen.'*

Dat laatste zag Van Praag goed. Bij de KNVB, en vooral bij Oranjes technische staf, was niet iedereen even gelukkig met de uitspraak. Een schorsing van twaalf maanden was erg lang, vond ook de bondscoach.

In Hotel Terminus te Utrecht feliciteert Ajaxvoorzitter Jaap van Praag na afloop van de strafzaak Johan Cruyff demonstratief met het feit dat hij voor Ajax mag blijven spelen. Midden: getuige Piet Keizer.

© ERIC KOCH

Zonder Cruyff ging het inderdaad niet best met Nederland. Na een thuisoverwinning op

Denemarken leed Oranje drie belangrijke nederlagen op rij. Binnen de KNVB kwam steeds vaker de vraag naar voren of de straf niet kon worden ingekort. Maar die beslissing zou niet lichtvaardig worden genomen. Pas zeven maanden later, eind mei 1967, besloot het bestuur de straf met vijf maanden in te korten. Er gingen binnen het bondsbestuur van de KNVB maanden van discussies vooraf aan het besluit die tot grote verdeeldheid binnen het bestuur leidden, zo blijkt uit de notulen van de vergaderingen van het bondsbestuur van de KNVB.

*

Het bondsbestuur was het hoogste orgaan binnen de KNVB. Het ging niet alleen over het betaalde voetbal, maar ook over het zaterdag- en zondagamateervoetbal. Naast vertegenwoordigers van de profclubs zaten in het bondsbestuur daarom ook bestuurders uit het amateurvoetbal. Voorzitter van het bondsbestuur in 1966 was Toon Schröder, die na de interland direct had gezegd dat Cruijff streng moest worden gestraft. Schröder werd in 1967 opgevolgd door Wim Meuleman. Andere opvallende bestuursleden waren Jos Coler, vertegenwoordiger van het betaald voetbal, en oud-scheidsrechter Dirk Nijs.

Het bondsbestuur viel in de periode november 1966-mei 1967 in twee kampen uiteen. Eén kamp, met als voornaamste aanhangers Jos Coler en ir. Hopster (oud-voorzitter van de KNVB), was voor herziening van de strafzaak. Het andere kamp, met Dirk Nijs, Henk Zon en als felste opponent ene Van Dalen, was daarop tegen.

Het bondsbestuur van de KNVB in 1963 met als belangrijkste medestanders van Cruijff: Jos Coler; staande geheel links en ir. Hopster, staande tweede van rechts met stippeldas. De belangrijkste tegenstanders van de herziening van de strafzaak Cruijff: Dirk Nijs; staande tweede van links en dhr. Van Dalen, zittende geheel rechts; Zittend links vooraan: Lo Brunt, die de strafcommissie instrueerde, met rechts naast zich KNVB-voorzitter Schröder, die vond dat Cruijff streng gestraft moest worden.

© ERIC KOCH

De eerste keer dat het bondsbestuur over de zaak Cruijff discussieert, is in de bestuursvergadering van 3 december 1966. Drie dagen eerder won Nederland zonder de geschorste Cruijff dankzij doelpunten van Swart en de negentienjarige Van der Kuijlen de EK-kwalificatiewedstrijd tegen Denemarken met 2-0. Van der Kuijlen was Cruijffs plaatsvervanger. Overigens was in de periode tussen de uitspraak van de strafcommissie en die bondsvergadering begin december Lo Brunt overleden. Hij was als secretaris-

penningmeester de invloedrijkste man binnen de KNVB geweest, en daarbij degene die de strafcommissie van de KNVB had geïnstrueerd over de te volgen procedure in de zaak Cruijff. Zijn overlijden zou later in de strafzaak nog een rol spelen. Maar eerst de notulen van 3 december 1966, waarin onder meer het volgende:

‘De voorzitter wijst op het onaangename voorval met Cruijff en memoreert dat de strafcommissie heeft gesproken. Spreker heeft de film gezien, waarin duidelijk tot uitdrukking komt, dat er niet is geslagen, doch wel getrapt. Het rapport van de arbiter was bijzonder ongelukkig en moeilijk te hanteren voor de strafcommissie.

De plv Secretaris-Penningmeester zegt dat de strafcommissie rekening had te houden met de aanklacht van de scheidsrechter, terwijl de heer Brunt toestemming heeft ontvangen van de Fifa deze zaak te laten berechten door onze strafcommissie. De klacht van de scheidsrechter is niet bewezen, hetgeen duidelijk uit de film is op te maken. Er zou vrijspraak moeten volgen, ware het niet, dat de commissie meende dat Cruijff na het incident zich tegenover de scheidsrechter had misdragen. Vandaar de straf.

De heer Remmers is het niet eens met de straf. Hij meent dat een speler die bij zijn club is gestraft, niet in het Nederlands elftal mag spelen. Dan moet het omgekeerde ook het geval zijn. De heren Coler en van Dalen achten de stelling van de heer Remmers niet juist.

November 1967: Piet Keizer verschijnt als tweede uit het veld gestuurde international voor de strafcommissie. Naast hem een lachende Ajaxvoorzitter Jaap van Praag.

© ERIC KOCH

Piet Keizer heeft net van de strafcommissie gehoord dat hij voor vijf wedstrijden van Ajax is geschorst. Voorzitter Van Praag laat aan de pers zien hoe een boer met kiespijn lacht.

© ERIC KOCH

De lijn Coler-Van Dalen wint het in deze zaak nog voor wat betreft het wél voor Ajax mogen uitkomen. Maar wanneer Piet Keizer een jaar later, in november 1967, vanwege natrappen als tweede international het veld wordt uitgestuurd, wint het kamp van Remmers. Piet Keizer wordt voor vijf wedstrijden van Ajax geschorst, waarop de Ajacieden de eerstvolgende interland tegen de Sovjet-Unie weigeren te spelen. Piet Keizer zou pas tweeënhalf jaar later (januari 1970) in het Nederlands elftal terugkeren.

Wanneer Johan Neeskens en Wim van Hanegem tijdens het EK-eindrondeduel in 1976 tegen Tsjecho-Slowakije als derde en vierde speler in de geschiedenis van Oranje uit het veld worden gestuurd, is het probleem de wereld uit. De KNVB en de Fifa hebben dan intussen geregeld dat spelers die in een interland uit het veld worden gestuurd, ook alleen voor interlands worden geschorst. Toekomstmuziek echter nog, begin december 1966. Vertegenwoordigers van het amateurvoetbal mopperen dat Cruijff met zijn getrek en geduw in het muurtje een slecht voorbeeld geeft voor de amateurs. Er zijn al signalen dat amateurs dit nadoen! Henk Zon wijst de heren erop dat Cruijff dit deed in opdracht van de bondscoach. Na een korte discussie besluit de voorzitter om advies over de gevolgde procedure te vragen bij de Fifa en de zaak-Cruijff naar de volgende vergadering door te schuiven.

Uit de notulen van die vergadering, belegd op 7 januari 1967:

‘Punt 23: De Fifa en de strafzaak-Cruijff

De voorzitter zegt dat conform het besluit genomen in de vorige vergadering de heer Burgwal zich tot de Fifa heeft gewend. Zoals was te verwachten geeft de Fifa geen duidelijk antwoord en hij concludeert dat onze strafcommissie recht heeft gesproken en daarmee is de zaak uit.

De heer Coler bevestigt dat Cruijff dolgraag in het Nederlands Elftal wil en hij is zeer zwaar gestraft. Dat onze topspelers niet graag voor Oranje zouden willen uitkomen is een fabeltje.

De heer v.d. Ven begrijpt dat het moeilijk is deze zaak terug te draaien. Hij wil toch de volgende vergadering hier graag op terugkomen omdat een straf van 12 maanden voor deze international bijzonder zwaar is. Hij mist 5 of 6 wedstrijden en bovendien wijst spreker op de financiële consequenties. Hij vraagt zich af of de straf niet kan gelden tot het einde van het seizoen.’

De voorzitter besluit daarop om vertrouwelijk advies te vragen aan de voorzitters van de commissie van beroep en de strafcommissie. De zaak wordt vervolgens doorverwezen naar de vergadering van 28 januari, waar de onduidelijkheden omtrent de zaak-Cruijff zich opstapelen. Een greep hieruit:

‘Punt 17 De strafzaak-Cruijff

*De voorzitter deelt mede dat hij vertrouwelijk aan de voorzitters van de commissie van beroep en de strafcommissie betaald voetbal advies heeft laten vragen. Vooral het advies van mr. Van Bochove is erg duidelijk. Hij acht de zaak in zijn opzet verkeerd behandeld.
(...)*

De heer Egberts is het hiermede eens en meent dat moet gesproken worden van een foutieve voorlichting aan de strafcommissie.

De heer Van Dalen zegt dat hij het niet geheel met de heer Van Bochove eens is. Ook mr. Tripels heeft gezegd dat de zaak goed is behandeld, evenals de vertegenwoordigers van het Criminologisch Instituut.' (...)

De heer Wijdincks waarschuwt voor de achterban. (...)

De heer Coler wijst met nadruk op het feit dat deze zaak streng vertrouwelijk moet worden behandeld. Er mag op geen enkele wijze ruchtbaarheid worden gegeven. (...)

Vertegenwoordigers van het Criminologisch Instituut? Beducht voor 'de achterban'? Geen enkele ruchtbaarheid? Het lijkt erop dat de zaak-Cruijff nogal wat duistere affaires met zich meebrengt. De vergadering besluit om aan het einde van het seizoen op de strafzaak terug te komen. Cruijff mist daardoor wel de cruciale EK-kwalificatiewedstrijden uit tegen Oost-Duitsland en Hongarije. Dat realiseert het bestuur zich bij nader inzien blijkbaar ook, want al in de vergadering van 11 maart 1967 komt de zaak weer aan de orde. Wim Meuleman is intussen voorzitter van de KNVB. In de notulen van de bestuursvergadering dat vroege voorjaar:

'Punt 2 de wnd-voorzitter brengt deze zaak ter sprake op verzoek van de bondsvoorzitter, die deze zaak informeel met de commissie van beroep heeft behandeld. De commissie staat op het standpunt dat in dezen een principiële fout is gemaakt en het bondsbestuur zou conform het reglement de zaak kunnen opdragen aan de commissie van beroep.

De heer Van Dalen die de zitting van de strafcommissie heeft meegemaakt deelt mede dat uitdrukkelijk is vastgesteld dat namens de Fifa werd rechtgesproken en dat er geen beroep mogelijk is.

De heer Coler meent dat wij niet moeten doorgaan met de eenmaal gemaakte fout. Hij acht dit niet juist. De speler mag hiervan niet de dupe worden.

De heer v.d. Ven acht de opgelegde straf te zwaar en is voorstander van beroep.

Ir. Hopster zegt dat wij Cruijff de gelegenheid moeten geven beroep aan te tekenen.'

Het pleidooi van de Cruijffvoorstanders ten spijt, wint het kamp anti-Cruijff.

Het verslag van bespreekpunt 2 eindigt als volgt: *'Na ampele discussie is de vergadering van oordeel dat aan deze zaak niets meer moet worden gedaan.'*

Het zit Jos Coler echter niet lekker, niet voor niets komt hij in de rondvraag nog eens terug op de zaak-Cruijff.

'Punt 37 Rondvraag: Nogmaals Cruijff

De heer Coler blijft een onbevredigend gevoel houden over deze zaak. Wij weten dat wij fouten gemaakt hebben, die wij kunnen herstellen en dit laatste doen wij niet.

Ir. Hopster is het hiermede eens en hij stelt voor om Cruijff gelegenheid te geven in beroep te gaan.

De heer Zon stelt vast dat onze strafcommissie foutief is voorgelicht doch, gezien het feit dat dit vermoedelijk is geschied door de heer Brunt, wil hij hier niet op terugkomen.

De heer Nijs acht het verstandig deze zaak niet meer op te rakelen.'

*

Op 5 april 1967 verliest Oranje met de sterk debuterende Jan Mulder in de spits voor Cruijff de roemruchte corner- en theewedstrijd tegen Oost-Duitsland met 4-3. Nederland stond bij rust nog met 2-0 voor, maar in de tweede helft scoorden de fanatieke en fitte Oost-Duitsers vier doelpunten uit corners. Meuleman stelde dat de Oost-Duitsers in de rust wel heel sterke thee hadden gedronken, daarmee hintend naar dopinggebruik.

Maar die vier tegengoals zouden natuurlijk net zo goed aan Oranjes gebrekkige verdedigingswerk hebben kunnen liggen, want ook de volgende twee interlands (een vriendschappelijke medio april tegen België, en op 10 mei voor de EK-kwalificatie tegen Hongarije) gaan zonder Cruijff verloren. Vooral de laatste wedstrijd geeft in de pers veel rumoer. Afschuwelijk hard, luidde het algemene oordeel. Middenvoor Mulder was door de Hongaren de wedstrijd uitgeschopt en na afloop werd door de spelers over en weer geslagen. Ook in de bondsbestuursvergadering van 27 mei 1967 werd de met 2-1 verloren interland besproken.

Oranje zonder Cruijff onderweg naar Oost-Duitsland. Een jonge Jan Mulder, de vervanger van Cruijff in de spits, leest *Voetbal International*, toen verschijnend in krantenvorm. Meelezers zijn Willy van der Kuijlen (links) en Wim Suurbier (rechts).

© RON KROON

‘De heer Van der Ven doet verslag over de wedstrijd Hongarije-Nederland:

“Het is duidelijk dat de Hongaren trachtten blessures te forceren als de bal er niet was. Zij zijn begonnen en Mulder was het eerste slachtoffer. Hij werd volkomen uitgeschakeld. Tegen het einde kreeg Mulder een schop in zijn rug en hij weerde deze af. Spreker heeft de scheidsrechter om inlichtingen gevraagd en hij antwoordde dat hij de incidenten niet ernstig vond want de spelers stonden slechts tegen elkaar te wringen. Hieraan moet je wennen aldus de arbiter.”

In de notulen wordt geen woord meer gewijd aan de zaak-Cruijff, net zomin als in die van

de vergaderingen in juni, juli en augustus 1967. Toch zal er in die vergadering van eind mei bij het bespreken van Hongarije-Nederland vast ook over Cruijff zijn gesproken, want nog geen twee weken later, op 8 juni 1967, maakt Jos Coler bekend dat de schorsing van Johan Cruijff is opgeheven.

De *Leidse Courant* schrijft op 9 juni 1967:

‘De voorzitter van ’t betaalde voetbal en vice-president van de KNVB, de heer Jos Coler, had gisterenavond op een feestelijke bijeenkomst in het havenrestaurant te Amsterdam waar de topscorers van het betaalde voetbal zouden worden gehuldigd een verrassende mededeling. De heer Coler vertelde dat hij Cruyff het verdere seizoen nauwlettend had gevolgd en ook de ingekomen rapporten had bestudeerd. Zijn conclusie luidde: “Cruyff, je bent een van de meest gevreesde schutters op de Nederlandse velden, je bent een enorm brok propaganda geweest voor je club Ajax en voor het Nederlandse voetbal. Daarom heeft het bondsbestuur in overleg met de Fifa besloten je het restant van je straf kwijt te schelden.” Johan Cruyff mag dus in het nieuw seizoen meteen weer in het nationale team worden opgesteld. De jonge Ajacied (20 jaar) was daar meer beduusd van dan van de gouden speld, hem door de heer Coler daarna overhandigd voor het feit dat hij dit seizoen de beste schutter in de eredivisie is geweest met 32 doelpunten.’

(NB: De *Leidse Courant* was in die tijd nog een van de kranten die de naam van de jonge spits van Ajax en Oranje met een ‘y’ schreef in plaats van een ‘ij’)

*

Na de wedstrijd tegen Hongarije is het voetbalseizoen voor Oranje afgelopen. Uiteindelijk zou Johan Cruijff door zijn schorsing van zeven maanden vier interlands missen. Op 13 september 1967 maakt hij tegen de DDR zijn rentree in Oranje verzorgt binnen twee minuten de achteraf winnende treffer. Nederland is dan echter al uitgeschakeld voor het EK'68. Alles bij elkaar heeft de door de KNVB uitgesproken langdurige schorsing de bond weinig goeds gebracht: slechte resultaten van vlaggenschip Oranje en verdeeldheid binnen het bondsbestuur.

Jos Coler overhandigt De Gouden Bal voor beste Eredivisiespeler van het seizoen 1966-1967 (uitverkozen door *Voetbal International*) aan Johan Cruijff. Van links naar rechts kijken Bennie Muller, Ton Pronk, Klaas Nuninga en Theo van Duivenbode op de achtergrond toe.

Maar wellicht zat er achteraf nog wel een ongedacht positieve kant aan de zaak-Cruijff. Terugkijkend in augustus 1967 vertelde de jongvolwassen Johan Cruijff *Het Vrije Volk*:

‘Klinkt misschien gek hè, maar nu – nadat alles gelukkig weer op zijn pootjes terecht is gekomen – ben ik mijn hart een heel klein beetje blij dat die Glöckner me in de interland tegen Tsjecho-Slowakije van het veld heeft gestuurd. Ik had het nodig! Anders was het waarschijnlijk helemaal fout met me gegaan.’

September 1967. Cruijff meldt zich bij bondscoach Kessler voor de training van het Nederlands elftal in Zeist.

Het verraad van Vitosha

IVO VICTORIA>

Ik had een mooie metafoor bedacht voor wat er gebeurt in dit verhaal. Een link met de lijdensweg van Christus, namelijk: de haan die drie maal kraait wanneer Judas de Here Jezus verraadt. Vreemd genoeg leverde Google nauwelijks tot geen hits op toen ik 'Judas haan driemaal kraaien' invoerde.

Dat is logisch, weet ik nu. Het was Judas niet, en de haan kraaide maar één keer.

W E LOPEN NOG OP DE OUDE BOSUILLAAN, RICHTING DE Bisschoppenhoflaan waar de auto staat, wanneer er gejuich opstijgt vanuit het stadion. Het regent, al de hele avond, en het is koud of tenminste zo herinner ik het mij. Een koude, natte woensdagavond, 26 september 1989.

Naast mij loopt mijn vader, de blik op het voetpad gericht. Regendruppels rollen van zijn brillenglazen, zijn dunne haren zijn kletsnat. Ik heb mijn handen diep in mijn broekzakken gestoken, mijn schouders opgetrokken.

‘Als ge een doelpunt wilt maken, dan moet ge naar de goal sjotten.’

Dat is zijn favoriete voetbalwijsheid. Er valt weinig tegen in te brengen maar dat maakt deze *onliner* niet minder onuitstaanbaar als je favoriete voetbalteam staat te sukkelen tegen een geslepen Oost-Europese counterploeg.

Maar nu heeft Antwerp dan blijkbaar toch op doel weten te schieten. We zijn niet alleen op straat en we zijn niet de enigen die zich omdraaien en naar het stadion blijven staan kijken, alsof we kunnen zien wat daar binnen gebeurt. We staren naar de lichtmasten die hoog boven de tribunes uit torenen, de regendruppels in de lucht, glinsterend als diamanten. We luisteren naar het lichtjes honende, haast cynische applaus. Alleen Antwerpsupporters kunnen zo juichen.

Het voelt niet goed. Ik heb het idee dat wij een vergissing begaan – of beeld ik mij dit nú in, nu ik eraan terugdenk?

Het is simpelweg iets wat je niet doét. Ik weet zeker dat ik dat toen al vond.

Vele jaren later zou ik een interview op televisie zien met de schrijver Salman Rushdie. De journalist vraagt: ‘Meneer Rushdie, wat vindt u het moeilijkste aan schrijven?’ En Rushdie antwoordt: ‘Blijven zitten.’

Zo is het met supportereren ook.

*

Ze noemen De Bosuil ook wel ’ns *De Hel van Deurne-Noord*. Het stadion van de oudste club van België met het trotse stamnummer 1: Royal Antwerp Football Club oftewel *Den Antwáárp*.

Ooit mochten er zestigduizend mensen binnen, maar in 1989 verkeerde het stadion al geruime tijd in staat van ontbinding, en nog steeds, al bezat het toen nog wel haar oorspronkelijke ovale vorm. In feite is de Bosuil de Vlaamse versie van De Kuip, ook al moet een mens behoorlijk wat fantasie hebben om die gelijkenis heden ten dage nog te kunnen zien. En Antwerp zou je in zekere zin het Belgische Feyenoord kunnen noemen. Alleszins is het fanatisme van de Antwerpsupporter dat van het Legioen meer dan waard.

Om nog maar te zwijgen van de wijze waarop de club door de jaren heen haar vele kansloze pogingen om duurzaam succes te boeken op sportief vlak, koppelde aan bestuurlijke incompetentie en financieel wanbeleid onderbouwd met een haast potsierlijk verlangen naar de oude glorie-tijden. Antwerp, *the Great Old*, was voor het laatst kampioen van België in 1957 en speelt sinds 2004 in de tweede klasse. Ik hou van die club.

Rood en wit: de liefdevolle kleuren

Gij brengt de vijand steeds ten val

En wat er ook moge gebeuren

Ons mannekens staan altijd pal, overal!

Rood en Wit; en laat het ons herhalen

Gij zult vandaag weer zegepralen

En zingt, ja, zingt nu allen mee

Rood en Wit, R. A. F. C.

Ik ging voor het eerst kijken in februari 1986, tegen Beerschot, de gehate paars-witte stadsrivaal waarover elke rechtgeaarde Antwerp supporter u vandaag de dag zal vertellen dat deze club niet meer bestaat, en dat u zich niet in de war moet laten brengen door het feit dat Germinal Ekeren tegenwoordig een deel van de naam gebruikt. Een theorie die dezelfde Antwerp supporter overigens op slag vergeet wanneer er in de stadsderby tegen deze *Kielse Ratten* gewonnen wordt.

Kortom, ik was direct verkocht.

Ik nam bus 32 vanuit Edegem tot aan het Centraal Station in Antwerpen en vanaf daar ging het verder met tram 12 die begeleid door combi's van de Rijkswacht naar de Bosuil reed. Het tramstel schudde wild heen en weer en begaf het bijna onder het luidkeels brullen van het subtielere tekstdichterswerk dat bij elke stadsderby naar boven wordt gehaald.

Ik krijg een heel apart gevoel van binnen,

als ik je doodstamp, vuile rat

Dan kan ik op jouw graf staan zingen:

Den Antwaarp is de ploeg van 't stad!

Waarbij 't stad – het, niet de – als vanzelfsprekend staat voor Antwerpen. Kortom, ik was direct verkocht. Vanaf toen stond ik regelmatig met mijn schoolvrienden op de tribune achter het doel aan de noordzijde. Achter het andere doel mochten om veiligheidsredenen toen al geen supporters meer staan – later zou dat deel van het stadion als eerste worden afgebroken. Er verzezen business seats, nog steeds en bij verre de lelijkste uit de geschiedenis van het moderne voetbal wereldwijd; een enorme, witte container waarvan je nog eerder zou verwachten dat hij het schaftlokaal van bouwvakkers huisvest dan dat er

sponsors in pluche zeteltjes zitten.

In 1989 mochten er officieel nog zo'n dertigduizend mensen in het stadion maar bij topwedstrijden tijdens de twee gloriejaren onder Sir Georg Kessler (de seizoenen '87-'88 en '88-'89) zaten er soms meer dan veertigduizend.

Zo niet op die regenachtige 26 september 1989 toen Antwerp zich na een 0-0 gelijkspel in de heenwedstrijd tegen Vitosha Sofia (thans Levski Sofia geheten en, voor eeuwig en om redenen waarvan ik u dadelijk zal verhalen, bijgenaamd de 'Euro idiots') thuis kon kwalificeren voor de tweede ronde van de Uefacup. Er zaten nauwelijks 8000 mensen in het stadion. Mocht er nu onder de Antwerpse supportersschare een steekproef worden gehouden om te verifiëren wie deze wedstrijd in levende lijve heeft bijgewoond, dan zou het toeschouwersaantal zonder twijfel met enkele tienduizenden naar boven moeten worden bijgesteld, en daarmee ook het aantal straffe verhalen dat erover verteld wordt en waarvan er velen zomaar, zonder boe of ba, voor waar worden afgedrukt in soms niet eens de minst geloofwaardige publicaties.

Maar, wie er ook was: ze kregen een dramatische wedstrijd te zien. Onder de nieuwe coach, Dimitri Davidovic, was er geen spoor te bekennen van het glorieuze bewegingsvoetbal dat Kessler de seizoenen ervoor had geïntroduceerd.

NICO KROESE

Interview 1

'Hij zegt: "Fuck you."'

'En toen?'

'Ik zeg: "What fuck you?"'

'Toen zei hij?'

'Fuck your mother.'

'Dus?'

'Belediging: ik geef geel.'

'Maar je zei zelf ook wat?'

'Don't let your mother hear this.'

'En toen?'

'Begon-ie te huilen.'

'Waarom?'

'Ik zeg: "What now?"'

'Hij zegt: "My mother is in the stadium."'

'En toen?'

'Gaf ik rood.'

‘Waarom?’

‘Onsportief gedrag.’

*

De Oude Bosuillaan komt schuin uit op de Bisschoppenhoflaan en wij moeten op die kruising linksaf en lopen aldus een tijdje parallel aan de Oude Bosuillaan terug in de richting van het stadion, maar tegelijk verder erbij vandaan. De driehoek die zo door deze twee straten wordt gevormd, is in 1989 nog niet volgebouwd. Tussen de huizen door kunnen we het stadion zien. De braakliggende gronden zijn met hekken afgeschermd om te voorkomen dat supporters dit stuk afsnijden of er hun behoefte gaan doen – hetgeen nauwelijks helpt.

Er weerklinkt ten tweeden male gejuich.

Er weerklinkt ten tweeden male gejuich. Dit keer klinkt het mij niet cynisch in de oren, maar opgetogen, een beetje kwaad eigenlijk, gejuich in de vorm van woede om alle voorgaande gemiste kansen. Ik kijk op mijn horloge. De wedstrijd is allang voorbij, zou tenminste allang voorbij moeten zijn, en als de scheidsrechter nog niet heeft afgefloten, dan zal hij dat meteen gaan doen, kan bijna niet anders. Maar het gejuich houdt aan en gaat naadloos over in geschreeuw en scanderen. Ik herken het ritme, weet wat ze nu roepen: ‘Ant-wer-rep! Ant-wer-rep!’ Af en aan gaat het geschreeuw over in striemende fluitconcerten, wellicht omdat de Bulgaren aan de bal zijn, of tijd rekken.

Ik kijk tussen de huizen door en ik zie tientallen mensen haastig teruglopen, terwijl het rumoer in het stadion in volume toeneemt. Mijn vader houdt de blik strak op het voetpad gericht. Hij zegt niks, versnelt zijn pas.

*

U moet weten: in de eerste helft van de jaren tachtig was Antwerp een gezichtsloze middenmoter. Het begin van seizoen ’86-’87 verliep zelfs dramatisch slecht. Coach Leon Nollet werd daarom ontslagen en vervangen door Georg Kessler, die het jaar daarvoor met Köln nog de Uefacup finale had gehaald (en verloren van Real Madrid), maar in het Ruhrgebied niettemin was bedankt voor bewezen diensten. Verder kwamen nog PSV-hurlingen Frans van Rooij en Berry van Aerle, plus de ex-PSV’er Jan Poortvliet, en de in eigen land miskende Duitser Hans-Peter Lehnhoff die bij Köln onder Kessler had

gespeeld. En alles werd anders. Tot verrassing van de Belgische voetballiefhebber in het algemeen, maar tot compléte verbijstering van de Antwerpsupporters in het bijzonder.

Voorheen waren mijn vrienden en ik gewend om ons eigen elftal goedmoedig te beschimpen en het ontbrak daartoe zelden aan gelegenheid. Dit kon goed doen. Negentig minuten lang kankeren op het veelal afgrijselijke veldspel dat wederom een miezerige remise tegen een degradatiekandidaat ging opleveren – ik vond het prima. Ik genóót van het supportersleven dat mij de kans gaf mezelf eens in de twee weken te gedragen als een beest, dat zuchtend, brullend en schreeuwend zijn puberale frustraties van zich schudde.

Van Rooij was een rossige krullenbol, altijd een kilootje of twee te dik.

Maar toen begon Antwerp te winnen, en niet zomaar alleen te winnen, het speelde oogstrelend voetbal met veel beweging, positiewisselingen, kort combinatiespel afgewisseld met vlijmscherpe dieptepasses, steevast gegeven door spelmaker Frans van Rooij, tot op heden de beste Nederlandse voetballer die ik ooit in levenden lijve heb zien spelen. Van Rooij was een rossige krullenbol, altijd een kilootje of twee te dik, een Theo Janssen *avant-la-lettre* zeg maar, die er een sport van maakte om zoveel mogelijk passes met buitenkant links te geven, of het nu een terugspeelbal was of een geniale assist, dat maakte hem niet uit. Soms moest hij zeven pirouettes draaien en had hij de pass al drieëntwintig keer met binnenkant rechts kunnen geven en nog bleef hij draaien en keren totdat zijn directe tegenstander hem net die twee centimeter extra ruimte gaf die nodig was om dat onbetekenende breedtepasje met buitenkant links te kunnen geven. Er waren er zelfs die beweerden dat Frans van Rooij zijn boterhammen smeerde, ofwel zijn vrouw een flinke beurt gaf, dan wel na het voltooien van de grote boodschap zijn billen schoon veegde – allemaal met buitenkant links.

Het is onbegrijpelijk dat Van Rooij in die tijd niet aan de bak kwam in Oranje. Ik heb het middenveld van het EK '88 er nog eens op nageslagen: Jan Wouters, Arnold Mühren, Erwin Koeman, Gerald Vanenburg. Geen van die vier mocht de veters van Frans van Rooij strikken wanneer hij in vorm was. Ik zweer u: als Van Rooij op de plaats van Arnold Mühren had gespeeld, dan had Marco van Basten de 2-0 gewoon binnenkantje voet bij de eerste paal kunnen intikken in plaats van zo ingewikkeld te doen.

Uiteraard verzette Frans geen meter verdedigend werk – in die tijd hadden ze nog respect voor hoogbegaafde voetballers – en dus liep Poortvliet zich een ongeluk om de bal bij hem in te leveren en dan vertrok er vervolgens weer een formidabele cross pass over vijftig meter op de stropdas van Mark van der Linden of Hans-Peter Lehnhoff, beiden in de vorm van hun leven, met voor hen in de spits de tot dan toe onbekende tiener Cisse Severeijns, die onder Kessler vanuit het niets op verschroeiend harde wijze doorbrak, en maar één onderdeel van het spel niet beheerste, namelijk: op een normale manier scoren. Met de hiel, met de schouder, met zijn achterwerk, met zijn neus; Cisse wist ons bij het scoren steevast te verrassen waarna hij het doelpunt bij voorkeur vierde door met wapperende armen als een *vliegmachien* langs de tribunes te zweven, zijn tong uit zijn mond, als een

jonge hond.

Wij wisten niet wat we zagen. Zowel Anderlecht als Club Brugge werden in het seizoen '87-'88 thuis van de mat geveegd met voetbal van een poëtische schoonheid. Ik herinner me een doelpunt tegen Anderlecht van Severeijns die naar een voorzet sprong alsof hij een karatetramp uitvoerde, met gestrekt been op halve hoogte in de lucht, en de bal vol raakte met de noppen van zijn schoen waarna die precies tegen de binnenzijde van de kruising ketste – De Bosuil beschikte tot begin 21ste eeuw over vierkante doelpalen – en met een wonderlijke curve uit én weer *in* het doel caramboleerde, daarbij niet alleen de keeper en het publiek maar ook de complete fysische wetenschap in verbijstering achterlatend.

De Bosuil beschikte tot begin 21ste eeuw over vierkante doelpalen.

Halverwege dat seizoen ontstond grote commotie onder de Antwerpsupporters omdat er geruchten gingen dat PSV Van Rooij ging terughalen, geruchten die door PSV onmiddellijk werden ontkracht, om door weer nieuwe geruchten te worden gevolgd die zeiden dat Anderlecht Van Rooij in de winterstop van PSV ging kópen met de bedoeling *Den Antwáárp* te saboteren, en wel voor veertig miljoen Belgisch frank, een waanzinnig bedrag. Er waren protestacties, spandoeken, smeekbedes en uiteindelijk nam Antwerp Van Rooij definitief over van PSV.

En waar is Frans van Rooij tegenwoordig? Niemand die het weet. Het is een schande dat zijn erfenis niet meer wordt gewaardeerd. Er valt nauwelijks iets terug te kijken op YouTube of andere internetkanalen. Een schamele Wikipediapagina is al wat rest. Nee, als die mannen van het VRT-programma *Extra Time* op een dag nu eens MIJ zouden uitnodigen in plaats van Herman Brusselmans – wat weinig mensen weten is dat Brusselmans een buitengewoon begaafd schrijver is die in een rechtvaardige wereld al meerdere AKO- en Libris Literatuurprijzen had gewonnen, maar in zijn voor het brede publiek vertrouwde rol als televisiepersoonlijkheid en voetbalkenner zwaar wordt overschat –, welnu, dan zou ik die uitnodiging uiteraard keihard afwijzen, tenzij ik elke mislukte actie van deze of gene over het paard getilde Anderlecht- of Club Bruggemiddenvelder mag counteren met een fragment uit de oude doos van Frans van Rooij. Lánge uitzendingen zouden dat worden, dat wel.

Maar goed. In het najaar van 1989 stonden de zaken er nog heel anders voor. Van Rooij en Lehnhoff waren gebleven. Kessler had de plaat gepoetst naar Standard. Van der Linden naar Anderlecht, Severeijns naar Pisa, Poortvliet naar Cannes, terwijl Berry Van Aerle al gedurende het seizoen '86-'87 naar Eindhoven was teruggekeerd.

En dat was te merken.

Antwerp speelde traag en stroperig terwijl Vitosha met snedige counters snel eruit kwam. Al na zes minuten stond het 0-1. Daarna ging het alleen maar harder regenen, en Antwerp ging alleen maar slechter spelen.

Voor die ene keer dat wij samen naar het voetbal gingen, had mijn vader zitplaatsen

gekocht. Het had mij veel moeite gekost hem te overtuigen mee te gaan, dus op dat punt had ik toegegeven. We zaten daarom op de tribune aan de oostelijke zijde van het stadion. Naarmate de wedstrijd voortsukkelde, begon hij steeds ongeduldiger te schuifelen op zijn stoel. Voor ons zat nog een vader met zijn zoon, een kind van hooguit acht of negen jaar oud dat tegen beter weten in bleef roepen en hopen, zoals alleen kinderen dat kunnen. Op een bepaald moment dacht ik dat mijn vader dat jongetje ging slaan.

Ik dacht aan mijn maten die achter het doel stonden en ik hoorde hoe ze daar anti-Beerschot leuzen begonnen te zingen. Dat is het mooie en praktische aan een aartsvijand in de eigen stad: het spel moge nog zo miserabel zijn, altijd is er hoop, hoop die veelal de vorm aanneemt van blinde haat jegens de aartsrivaal, geuit middels gezangen die bij voorkeur dienen om te kwetsen en moreel te ondermijnen maar die, als het echt niet anders kan, ook prima geschikt zijn om het erbarmelijke eigen spel te camoufleren dan wel de verveling of de kou te verdrijven.

Hij geeft geen kik en ik erger mij.

Het maakt ook niets uit tegen wie Antwerp speelt, uiteindelijk is er altijd wel iemand die een anti-Beerschot lied aanheft, de haat voor de paars-witten is bij ons tot in de diepste geledingen doorgedrongen. Nog niet zo lang geleden hoorde ik dat een huurspeler van Manchester United – met wie Antwerp een samenwerkingsverband heeft – op zijn eerste training het veld betrad in paarse voetbalschoenen waarna hij door de technische staf vriendelijk werd verzocht het oefenveld te verlaten en rap een ander paar aan te schaffen – tenminste, als hij bij *Den Antwáárp* aan trainen of spelen wilde toekomen. Ik twijfel niet aan het waarheidsgehalte van deze anekdote en opnieuw moet ik aan Feyenoord denken en wel aan de chef boekhouding bij mijn laatste werkgever, een Feyenoordsupporter en Pim Fortuynaanhanger die in de jaren negentig principieel weigerde het salaris over te maken aan alle personeelsleden die bankierden bij de ABN Amro, maar dit geheel terzijde.

Ik kijk opzij en ik zie mijn vader zuchten. We zijn bijna bij de auto. Nog steeds kunnen we het rumoer horen dat in het stadion woedt. In de huizen waarlangs wij lopen zie ik groene televisieschermen flikkeren, een man staat recht in het midden van de woonkamer en steekt één arm in de lucht. Wat is er aan de hand?

Mijn vader loopt stug door maar het kan niet anders of hij moet nattigheid hebben gevoeld, niet voor het eerst in zijn leven. Hij geeft geen kik en ik erger mij. Nu begrijp ik dat een mens op een gegeven moment moet beslissen hoe hij om zal gaan met de situaties die hij schijnbaar onweerstaanbaar aantrekt. Mijn vader had voor het zwijgen gekozen.

Sta mij toe u te vertellen wat voor man mijn vader was. Op een dag, ik was een jaar of

acht, nam hij mij mee naar de jaarlijkse voetbalwedstrijd die de personeelsleden van de Kredietbank, waar hij werkte, onder elkaar speelden. Ik was opgewonden en vol verwachting toen ik hem met zijn sporttas naar de kleedkamer zag lopen. Ik beeldde mij al in hoe ik 's maandags op school zou kunnen vertellen over de steekpasjes en dribbels waarmee hij zonder twijfel kwistig zou strooien, om van het winnende doelpunt nog maar te zwijgen. Ik had mijn vader weliswaar nooit zien voetballen, maar toch kwam het een en ander mij voor als de vanzelfsprekende logica zelve. Aldus stond ik te wachten langs de kant toen beide teams het veld betraden. Mijn vader was in geen velden of wegen te bespeuren. Gedurende enige minuten stonden beide elftallen ongeduldig te wachten om de wedstrijd te beginnen, toen ik iemand hoorde roepen: 'Allez, Hugo, verdoemme! En rap een beetje!'

PETER DE WIT

Daar kwam mijn vader, die inderdaad Hugo heette, in een onhandige tred het terrein op gejogd, gehuld in een veel te klein groen trainingspak waardoor zijn bierbuik parmantig vooruit stak, de bal onder de arm geklemd. Aan zijn nek bungelde een touwtje. Een touwtje waaraan, inderdaad, een fluitje zat. Mijn vader was de scheidsrechter. Negentig minuten lang holde hij achter de feiten aan als waren beide elftallen kuddes op hol geslagen schapen, op de vlucht voor een herder zonder gezag.

Dat is wat voor man mijn vader was. Ik hield van die man.

*

De Bulgaren bleven er lustig op los counteren en misten de ene kans na de andere, uit egoïsme en nonchalance, waarbij hun spitsen niet zelden uitgebreid met elkaar ruzie stonden te maken terwijl Antwerp de zoveelste moeizame aanval opzette. Tot overmaat van ramp viel verdediger Franky Dekenne uit met een blessure terwijl er al twee keer was gewisseld (het maximum in die tijd) – dus moesten onze jongens het ook nog eens met tien man doen.

In de 83ste minuut maakte Antwerp gelijk. Een onwaarschijnlijk doelpunt van de

onbeduidende Duitse invaller Ralf Geilenkirchen, van wie nadien nooit meer iets is vernomen. Zijn trap vanaf de rechterflank was zonder twijfel als voorzet bedoeld maar vloog pardoes bij de eerste paal binnen.

Het is pure, onversneden vreugde.

Wij leefden op, mijn vader en ik, en met ons alle 8000 aanwezigen, de vuisten in de lucht, om nauwelijks twee minuten later weer moedeloos te gaan zitten na de 1-2 van de Bulgaren. Nog eens twee minuten later liep Mihtarsky al struikelend de 1-3 binnen. Mijn vader tikte me op de bil en zei: ‘We gaan.’

*

Op het moment dat hij het portier opent, barst een gejuich los dat klinkt alsof de Bosuil uitverkocht is, in de vróége jaren, alsof zestigduizend man opveren en gek worden. Ik ben veel te jong om dat te kunnen weten maar ik vermoed dat het klinkt alsof het 1957 is. Het is pure, onversneden vreugde. Gekmakende euforie. Een soort blijdschap waarover je als man nooit tegen je vrouw mag zeggen dat ze louter en alleen kan worden veroorzaakt door een winnend doelpunt van je favoriete club in blessuretijd. Ik weet wat er op dit moment achter het doel gebeurt, hoe mijn vrienden daar staan, elkaar om de hals vliegen, wild zwaaiend met alle ledematen die zich daartoe lenen. Ik denk aan de vader en zijn zoontje voor ons op de tribune, zie hoe hij zijn kind optilt alsof hij het aan God schenkt om Hem te danken voor het mirakel. Ik weet op dat moment nog niet dat de Antwerpsupporters het veld bestormen, wat de club op een boete van de Uefa zal komen te staan – ik heb zelf ook één keer aan zo’n bestorming meegedaan, het was na de zege op Anderlecht, anderhalf jaar eerder, ik herinner mij hoe stomverbaasd ik was om de grasmatten van zo dichtbij te zien, hoe prachtig onderhouden, en hoe dicht en stevig en perfect gemaaid, een gazon; ik speelde cafévoetbal, en wist niet dat een voetbalveld er zo bij kon liggen.

Het was écht een verschrikkelijke pot, Frans van Rooij had een historische off day.

En daar staan wij, mijn vader en ik, de arme verraders die het geloof in de club hadden opgegeven – niet op het gras, maar langs de kant van een lelijke, drukke weg, met gebogen hoofd naast de auto, steeds harder zwiingend, vooral mijn vader, met de deurknop van het portier in de hand. Hij kijkt op, over het dak van de auto heen, naar mij. Ik zie geen spijt, geen woede, geen verbazing, niks. We stappen in. Mijn vader start de auto en draait de knop van de radio dicht.

‘Het Mirakel van Vitosha’ is een begrip in het Belgische voetbal. Telkens wanneer een Belgische club in kansloze positie verkeert, en God weet dat dit niet zelden gebeurt, hoor je de commentator van dienst ernaar verwijzen. Onlangs zond de Vlaamse zender Canvas de tweede helft van Antwerp-Vitosha opnieuw integraal uit. Het was écht een verschrikkelijke pot, Frans van Rooij had een historische off day. Bij momenten is het zo stil in het stadion dat je de oude mannen op de tribune letterlijk kan verstaan wanneer ze vloeken.

‘Onnoezel mannekes!’

‘Pannekoeken!’

‘Ze kunnen niet naar de goal sjotten!’

En dan, vanaf de 83ste tot de 95ste minuut: zes doelpunten waarvan drie in de laatste vier minuten. Het winnende doelpunt in de 94ste minuut, een kopbal van Ralf Quaranta uit een vrije trap die hij zelf had versierd terwijl uit de beelden toch duidelijk blijkt dat hij het was die de overtreding beging. Vier-drie. Antwerp schaat zich bij de laatste 64, en zal pas drie ronden later in de kwartfinales door FC Köln worden uitgeschakeld.

En Vitosha Sofia blijft voor eeuwig en altijd achter aan de verkeerde kant van de score in de meest opzienbarende comeback uit de geschiedenis van de Uefacup – net als mijn vader en ik. *Euro idiots*.

En terwijl de supporters het veld bestormen alsof die Uefacup al binnen is, rijden wij naar huis waar mijn moeder wacht, een godsdienstlerares, die precies weet hoe het zit: Jezus zei tegen Petrus: ‘Nog voor de haan kraait, zult gij mij drie keer verloochend hebben.’

Wij hadden onze club verraden en voor de arbiter af floot, had de haan niet één maar driemaal gekraaid. Geef toe: dat is erger.

De Gijphype

MICHEL VAN EGMOND >

© LUUK POORTHUIS

HET WAS WOENSDAGMIDDAG. DE KAMER VAN JOHAN Derksen stond als vanouds blauw van de rook. Wie daar iets over durfde te zeggen kon rekenen op gegrom, vaak gevolgd door een verbaasd gezicht. Dan schoten de wenkbrauwen van de hoofdredacteur als kleine rolluikjes omhoog en speelde hij verwondering.

‘Ja, ik rook een sigaretje, ja. Mag ik? In mijn eigen kantoor? Dat is toch geen misdaad, ofzo? Ik handel toch niet in kinderporno? Of wel?’

Overal liggen Amerikaanse gadgets.

Daarna trok hij dan meestal weer tevreden aan zijn Olifantje. Waarschijnlijk zou hij de rook het liefst ook even flink in je gezicht blazen, maar telkens weer hield hij zich in.

Johan Derksen is een verbazingwekkende man. Hij weet alles vaak even eerder dan de rest van de voetbalwereld. Toch zie je hem zelden aan de telefoon, eens met iemand praten, of een mailtje versturen. Hij is uitstekend geïnformeerd, maar zit meestal als een standbeeld achter zijn bureau in het oneindige te staren. Dan blaast hij kleine wolkjes richting de duizenden voetbalboeken die hij met militaire precisie in plafondhoge kasten heeft geplaatst, en denkt na.

Johan Derksen doet zijn werk in een heerlijke jongenskamer voor volwassenen. Er staat een Ludwig drumstel, inclusief stokjes. Overal liggen Amerikaanse gadgets. En naast de computer is ruimte gemaakt voor een cd-speler waaruit alleen maar Americana en Blues tevoorschijn wil komen.

Derksen is een workaholic, dus is hij hier zes, en soms ook zeven dagen per week. Zit waar hij altijd zit: in een grote, zwarte directeursstoel, uitstralend dat hij veel liever aan de toeg van een bluesbar in Austin zou staan. Op de deur van zijn kantoor heeft hij een sticker geplakt. ‘You can all go to hell, then I’ll go to Texas.’

In die kamer voerden we vaak onderhoudende gesprekken. Soms over voetbal, maar meestal over wat er allemaal weer was gebeurd achter de schermen bij het televisieprogramma *Voetbal International*. En anders over collega’s, muziek, Amerika, drummen, ziektes, tv-programma’s, Hilversum, familie, oude voetballers, schnabbels, Louis van Gaal, Engeland, die dingen en nog veel meer, soms wel uren achter elkaar.

Hij was de hoofdredacteur, ik een van zijn adjuncten. Soms ontkwamen we daardoor niet aan een zakelijk gesprek. Gelukkig waren die altijd lekker kort.

Dit keer ging het zo:

‘Hé Johan.’

‘Hé.’

‘Hé, ik zou wel een boek willen schrijven.’

‘Oh ja?’

‘Ja.’

Een korte stilte.

‘Over die, eh... Van der Gijp.’

Een korte stilte.

‘Nou, dan doe je dat toch?’

‘Okay.’

*

Ik had al wel eerder boeken geschreven. Je zou het niet zeggen want een lezer van die boeken ben ik zelden tegengekomen, maar het bewijs ervan stond in mijn kast. Rijen dik zelfs, aangezien de meeste nauwelijks hadden verkocht.

En daar moest ik dan ook nog heel blij mee zijn, volgens iedereen.

Met alleen al de restexemplaren van de eerste bundel uit 1999 – een verzameling sportverhalen met de nogal pathetische titel *Nooit Meer Juichen* – zou ik Excelsior een groot plezier kunnen doen. Aan oud papier heb ik inmiddels een aardig middenveld in mijn kast staan, want ook voor al mijn boeken die na *Nooit Meer Juichen* verschenen gold dat ze stuk voor stuk verschillend waren van toon, omvang en inhoud; één ding hadden ze evenwel gemeen: geringe verkoopcijfers. Zo tussen de drie- of vierduizend exemplaren. Soms vijfduizend. En daar moest ik dan ook nog heel blij mee zijn, volgens iedereen. Ik vond het vooral heel treurig.

Waarom ik het dan deed?

Waarschijnlijk om drie redenen: IJdelheid, IJdelheid en IJdelheid.

Al was het vaak ook wel leuk werk.

‘Jij komt nog eens ergens,’ horen sportjournalisten altijd wanneer ze op een feestje in gesprek raken. Ik kan dat inmiddels niet langer ontkennen. Ik kwam nog eens ergens. Dat is zo. Daardoor kon ik met gemak een aantal boekenpagina’s vullen over een nacht in Eindhoven, toen ik met Louis van Gaal door een pikdonker bos fietste.

Dat was tijdens de Wintertijd Challenge, een sportevenement dat zich gek genoeg midden in de nacht afspeelt. Omdat de opbrengst naar Spieren voor Spieren ging, was Louis van Gaal bereid gevonden de warming-up te verzorgen. Truus van Gaal was er ook, die nacht. Terwijl haar echtgenoot op het podium honderden huppelende sporters motiveerde, keek ze van een afstandje toe en babbelde er weer lekker op los. Ze zaten toen nog in hun sabbatical. Truus had net verteld dat vriendinnen haar tegenwoordig met enig

medelijden bekeken, omdat haar man al een tijd niet meer werkte. Thuis de hele dag Louis van Gaal op de bank hebben zitten; het leek hun nóg erger dan de menopauze.

‘Maar niemand hoeft zich zorgen te maken hoor. Louis en ik gaan lekker onze eigen gang. Hij golft graag en slaapt ook wat langer dan eerst. En hij wordt steeds handiger op de computer. Louis kan nu zelfs met fotobestanden werken. Het valt dus allemaal wel mee. Of dacht je soms dat ik elke dag gearmd met hem door de Albert Heijn liep?’

Ze knikte naar de plek in de deinende massa waar ze haar echtgenoot vermoedde. Louis had iemand in een Barcelonashirt ontdekt en liep met grote passen af op de hijgende man, prikte zijn wijsvinger in het clubembleem en stak zijn duim omhoog.

‘Barça!’ schreeuwde hij.

De man knikte kort en hijgde toen weer verder.

Even later fietste Louis van Gaal op een gehuurde fiets van de sporthal naar het zwembad.

Even later fietste Louis van Gaal op een gehuurde fiets van de sporthal naar het zwembad. Het was pikdonker. Ik had ook een huurfiets en besloot naast hem te gaan rijden. Dat was nog een heel getrap, want Van Gaal fietst zoals hij coacht: vol overtuiging. Hij gebruikt graag de volle breedte van de weg en becommentarieert vanaf zijn zadel alles wat aan hem voorbischiet. Waar hij kan, snijdt hij de weg af.

Halverwege de tocht naar het zwembad, waar het oneffen bospad af en toe een komische trilling in zijn stem teweegbracht, ging het over Ajax. Ik vroeg hem of hij ambitie had om er algemeen directeur te worden. Een ogenblik keek hij me aan alsof ik niet goed bij mijn hoofd was. Louis van Gaal lachte schamper, en zei: ‘Het is nu natuurlijk uitgesloten dat ik dat word. Zolang Johan Crujff daar zit, is dat onmogelijk. Van mijn kant in elk geval wel. En van zijn kant waarschijnlijk ook.’

Er schoot een eikel onder zijn voorband weg.

Daarna zette hij nog even extra aan.

Een paar dagen later deed Louis van Gaal in het geniep een poging om algemeen directeur te worden bij Ajax, de club van Johan Crujff.

*

Bij sommige van de boeken die in mijn kast staan, was ik coauteur. Ik werkte mee aan een aantal jubileumboeken en biografieën. Bijvoorbeeld die over het leven van Coen Moulijn, een kolos van meer dan vijfhonderd pagina’s dik en de afmeting van een putdeksel. Ook die verkocht nauwelijks. Niet erg, want het leverde wel een paar onbetaalbare middagen

op. De oude meester en ik verse mosselen etend in zijn favoriete visrestaurant in Rotterdam en uren sprekend over vroeger. Hoewel Coen Moulijn het merendeel van zijn voetbalbelevissen bleek vergeten, nog best lastig voor een biograaf, waren het een voor een onvergetelijke lunches, royaal overgoten met witte wijn en niet zelden besloten met een kus op mijn voorhoofd door de levende legende, voordat hij op Charlie Chaplin-achtige wijze zijn broekband ophaalde en weer vrolijk het restaurant uit dribbelde. Ik bleef dan meestal achter met een paar lege flessen Chardonnay (door Coen uitgesproken als Sjaardonée), plus tientallen blaadjes, viltjes en servetjes vol aantekeningen waar ik de dag erna al geen touw meer aan kon vastknopen.

Drie jaar later was Coen Moulijn dood.

Hij was er zelfs een beetje gek van geworden.

Ik schreef weer een verhaal over hem, dat voorjaar 2011 verscheen in mijn bundel *Wandelen met Cruijff*. Een reportage over de emoties in Rotterdam op de dag van zijn crematie.

Ook hiervoor stonden de mensen niet in de rij.

*

Op een zonnige voorjaarsdag belde ik met René van der Gijp. Hij had net het zwembad schoongemaakt. Met een speciaal schepnetje. Dat deed hij graag, ook als er niets viel schoon te maken. Hij klonk opgewekt als altijd.

‘Zeg het eens, ouwe reus.’

Ik zei dat ik een boek over hem wilde gaan schrijven.

Hij begon eerst keihard te lachen. Vijfenveertig seconden later hadden we een deal. Toen begon hij gewoon weer over de voorzetten van Manolev te praten, en ging ik aan de slag.

*

Ik was halverwege mijn boek, en in de tussentijd was er in het doorgaans zo kalme leventje van René van der Gijp een hoop gebeurd. Hij was er zelfs een beetje gek van geworden. Wanneer ik hem sprak vertelde hij er openhartig over. Zó openhartig, dat ik niet goed meer wist wat ik nu allemaal wel, en niet mocht opschrijven.

Ik belde hem. Hij nam niet op.

De volgende dag belde ik hem weer. En weer nam hij niet op.

Het was in die periode moeilijk om René van der Gijp te pakken te krijgen. Meestal zat hij in de sauna, of hij was bij zijn vriendin, of in slaap. Ook hing hij vaak met psychiater Bram Bakker aan de lijn, of met zijn boezemvriend professor Casper van Eijck.

Toen ik hem eindelijk te pakken kreeg, vroeg ik hem of we niet weer eens moesten afspreken. We waren snel uitgepraat.

‘Nee, we hoeven helemaal niets af te spreken,’ zei Van der Gijp.

In zijn stem klonk een vastberadenheid die ik van hem niet kende.

‘Jij moet gewoon schrijven wat je wilt.’

*

Toen het boek af was, stuurde ik het naar de hoofdpersoon. Vervolgens belde ik hem op.

‘Ik heb het gemaïld.’

‘Wat?’

‘Nou, het boek.’

‘Oh, lekker toch?’

‘Ja.’

(een korte stilte)

‘René?’

‘Ja, ouwe reus?’

‘Ga je het nu ook lezen?’

‘Lezen?’

‘Ja.’

‘Túúrlijk wel. Als jij dat wilt.’

‘Graag.’

‘Okay.’

‘Is toch ook heerlijk, lekker boekie lezen?’

‘Misschien staan er nog dingen in die niet kloppen of zo.’

‘Is goed, ouwe reus. Is goed. Ga ik het boekie lezen. Straks. Hierzo, op het bankie. Neem

ik er lekker wat te drinken bij. Broodje. Of twee broodjes. Maar eerst even de krantjes doornemen, okay? Dan doe ik het boekie daarna. Goed? Is toch ook heerlijk, lekker boekie lezen?’

‘Ik hoop het maar...’

‘Túúrljik, man, túúrljik wel.’

Vier uur later belde René van der Gijp terug.

Hij zei dat hij het had gelezen.

‘Lekker boekie,’ hoorde ik aan de andere kant van de lijn. ‘Niks mis mee.’

Hij vertelde verder dat hij zo de sauna ging aanzetten, blij was dat hij vanavond geen lezing hoefde te geven en dus lekker thuis kon blijven, dat Manolev er he-le-maal niets van kon, en nog een paar van die dingen. Toen hingen we op. Of hij het boek ook echt heeft gelezen, weet ik nog steeds niet. We hebben het er nooit meer over gehad.

*

Het boek was klaar.

René van der Gijp en ik stonden in de kleine, smalle gang die leidt naar de studio van *DWDD*, te wachten op de aankondiging van Matthijs van Nieuwkerk. Naast Van der Gijp stond Tofik Dibi van Groen Links. Ook te gast daar. Nog een minuut of vier, dan zou de uitzending beginnen. Van der Gijp nam Dibi een tijd grijnzend in zich op. Er volgde een kort gesprek over de venijnige debatten tussen Dibi en zijn collega Jolande Sap, een strijd waar televisiekijkend Nederland sinds enkele dagen door was gegrepen. En dat gold ook voor René van der Gijp.

‘Hé, jij bent goed, man!’ zei hij opeens.

Tofik Dibi lachte beleefd.

‘Nee, meen ik echt. Goed mannetje ben jij. Ik heb van je genoten.’

‘Ja? Genoten?’

‘Van de week, op tv. Met Sappie.’

‘Heb je gekeken?’

‘Tuurljik wel! Túúrljik heb ik gekeken. Nee, was prachtig. Echt. Niks mis mee.’

‘Nou, bedankt.’

‘En ga je van de week weer?’

‘Weer?’

‘Ja?’

‘Weer wat?’

‘Weer met Sappie?’

‘Oh. Euh...ja, wie weet.’

‘Echt? Weer met Sappie, lekker bekvechten? Goed, man! Lekker!’

‘En ga jij dan weer kijken?’

‘Als jij weer met Sappie aan de gang gaat? Zeker weten, man. Dan ga ik er thuis voor zitten hoor, op het bankie. Jij tegen Sappie? Héérlijk. Kan ik geen genoeg van krijgen.’

Het kon aan mij liggen, maar René van der Gijp maakte op mij een gespannen indruk. Later bleek ook waarom. *DWDD* mocht dan van studio zijn verhuisd, dit programma was nog steeds de plek waar hij voor het eerst serieus werd bevangen door wat hij later ‘een paniekaanvalletje’ zou noemen. Hij deed die avond zijn best om het te verbloemen, maar lange tijd stond Van der Gijp voor de drempel van de studio alsof hij zich aan de rand van een heel diep ravijn bevond. ‘Ik hoop niet dat het daar zo bloedheet is, dan ga je zo zweten, bah,’ zei hij steeds.

Maarten Spanjer was er ook en deed zijn Rinus Michels imitatie.

Even later werden we de studio ingeleid. De airco bleek kapot. Het was er bloedheet. Maarten Spanjer was er ook en deed zijn Rinus Michels imitatie. Intussen viel zijn vriendin naast me bijna flauw van de hitte. Ik zat achter René van der Gijp en grijsde de hele tijd nogal dom in de camera. Dat was op tv helaas goed te zien. Van der Gijp deed gelukkig het woord. Ik zag hoe zijn overhemd tegen zijn rug aan plakte. Hij was drijfnat. Matthijs van Nieuwkerk stelde mij ook nog een vraagje. Daarna hield hij mijn boek omhoog en richtte het woord tot de kijkers. Hij zei dat iedereen het moest kopen.

En dat deden ze. De week erop kwam *GIJP* met stip binnen op plaats twee van de bestsellerlijst.

*

Die zomer brak er een hype uit rond het boek. De eerste druk, een achteraf ietwat voorzichtige 7500 exemplaren, was binnen een paar uur in heel het land uitverkocht. Er volgde snel een tweede lading, tienduizend exemplaren dit keer, maar ook dat bleek bij lange na niet voldoende. Een tijdje was daardoor de vraag groter dan het aanbod, wat vreemde situaties opleverde. In Zoetermeer dreigde een man met het winkelpersoneel op de vuist te gaan, omdat hij voor de derde keer binnen een paar dagen te horen kreeg dat

het boek was uitverkocht. Maar in die eerste weken was er ook bijna niet tegenaan te drukken.

Het leek wel of iedereen gelijktijdig met *GIJP* bezig was.

Zelf begon ik er ook wel iets van te merken. Een boekhandelaar in Scheveningen herkende me en gaf me een hand. Hij verkocht er elke dag wel een stuk of tien en kon de extra klandizie goed gebruiken, vertelde hij. Iemand van Bol.com belde. Of er soms een speciale actie was geweest? Er waren in één nacht 1200 exemplaren verkocht. Vandaar zijn vraag. In de AKO-vestigingen op Schiphol gingen er tussen de twee- en driehonderd per dag over de toonbank, iets wat ze nog maar zelden meemaakten met een boek dat niet over een tovenaarsleerling ging.

Wildvreemde mensen stuurden me hun vakantiefoto's. Een vliegtuig vol jongeren op weg naar de Costa del Sol, in hun linkerhand een fles drank en *GIJP* in hun rechter. Een hele rits strandstoelen op een rij in de Dominicaanse Republiek, met daarop vijftien mensen waarvan er zes hetzelfde boek lazen. Het leek wel of iedereen gelijktijdig met *GIJP* bezig was. Zelfs mijn vriendin, van wie ik me niet kon herinneren dat ze ooit vrijwillig een letter van mij had gelezen, zag ik op een avond met *GIJP* naar bed gaan. Jammer genoeg was ze al na een bladzijde of veertien in slaap gevallen en moest ik het boek voorzichtig uit haar roerloze vingers zien te bevrijden, maar evengoed vatte ik de poging op als een compliment.

Op vrijdag werd *de Volkskrant* bezorgd. De bestseller top-tien stond afgedrukt in de boekenbijlage. Grunberg op acht, A.F. Th. Van der Heijden op vier, Nicci French op twee, en bovenaan: *GIJP*. Ik pakte een schaar, knipte het uit en stak het papiertje tussen de lijst van de grote Miles Davis poster in de keuken. Een merkwaardig gezicht.

We zaten op de bank in het Kurhaus. Ik als mede-eindredacteur van het tv-programma *VI Oranje*, René van der Gijp als de ster. We hadden net aflevering 21 achter de rug. Het kan ook 22 zijn geweest. Ik was allang de tel kwijt. Niet erg. Over een paar uur begon alweer een nieuwe uitzending.

René van der Gijp sloeg me op mijn rug.

‘Zie ik je zo weer, pikkie?’

Hij wachtte het antwoord niet af, rekte zich even uit en vertrok toen voor een kort slaapje richting zijn presidentiële suite.

Sinds *GIJP* de magische grens van honderduizend verkochte exemplaren had bereikt, was de hoofdpersoon mij niet alleen in het openbaar Harry gaan noemen (naar Harry

Mulisch, uiteraard) maar had hij er vanaf dat moment ook op gestaan mij elke avond mee uit eten te nemen. Dus zaten we zeven dagen per week tegenover elkaar en namen we het leven door.

Hij dronk een liter water erbij. Elke avond weer.

René van der Gijp is een gewoontedier. Om die reden aten we niet alleen elke avond in hetzelfde Italiaanse restaurant, maar zaten we ook aan hetzelfde tafeltje, in dezelfde opstelling en om dezelfde tijd. Het was soms net of ik in *Groundhog Day* was beland. René van der Gijp at ook elke avond hetzelfde: stokbrood met kruidenboter en een groot bord spaghetti bolognese. Daarbij bestelde hij altijd een pizza Margherita om met mij te delen. Hij dronk een liter water erbij. Elke avond weer.

De enige keer dat we ergens anders aten, was toen hij hoofdgast was in het programma *'Ik kom bij je eten'* van Natasja Froger. Het was een leuke middag waarin Van der Gijp in de keuken van het Kurhaus voor mij kookte. Dat wil zeggen: hij had geregeld dat de chef-kok daar kookte. Zelf gooide hij voor het televisieshot alleen wat garnaltjes in een pan. Dat ging goed. Het stond er in twee takes op.

Meestal aten we met z'n tweeën, en heel soms kwam er iemand bij. Zoals op de dag van Nederland-Denemarken, toen Gertjan Verbeek aanschoof. Ooit speelden ze samen bij Heerenveen. Van der Gijp als rechtsbuiten in zijn nadagen, Gertjan Verbeek als tomeloze linksback. Sinds die tijd hadden ze geregeld contact met elkaar. Het leek op het eerste gezicht een vreemde combinatie, de goedlachse analist en die soms nors ogende hardliner. Van der Gijp vertelde later die avond in Scheveningen een heel ander verhaal: 'Ik ken Gertjan alleen maar als een heel aardige, sociale jongen. Toen ik ziek was heeft hij mij elke week gebeld. Gewoon, om even te vragen hoe het ging. Zo is hij. Altijd bereid te helpen. Ik kan me nog herinneren dat ik in mijn Heerenveentijd geblesseerd was. Reed ik naar Volendam om me door een fysiotherapeut te laten behandelen aan mijn achillespees. Toen zei Gertjan: laat mij maar een keer meegaan, ik heb mijn massagediploma. Als ik twee keer kijk hoe die man dat doet, kan ik het ook. En dat was ook zo. Dus voortaan masseerde Gertjan mij. Elke ochtend om een uur of half tien. Zat-ie lekker aan mijn kuitjes te rommelen, die grote Verbeek. Weken heeft hij dat volgehouden. Dat is toch aardig? Nee, die rare Verbeek mag dan bij het grote publiek heel nors overkomen, ik vind het een van de aardigste mensen die ik in mijn voetballoopbaan ben tegengekomen. Meen ik echt.'

Op sommige avonden schoof ook Jan Boskamp aan. Dat waren altijd mooie momenten. Meestal gaf hij Van der Gijp al binnen één minuut zo'n harde stomp dat die de hele verdere avond over zijn arm bleef wrijven. Intussen spraken ze over voetbal, zelfs wanneer dat helemaal niet de bedoeling was.

En voerden dan dit soort gesprekken.

René van der Gijp: 'Ga je nog op vakantie, Jan?'

Jan Boskamp: 'Ja. Eerst een tijdje naar Frankrijk, maar ik hou niet van Frankrijk. Daarna snel naar Spanje. Dat is schitterend, Spanje. Echt. Lekker onder die koperen ploert

liggen...’

Van der Gijp: ‘Jij had daar toch een huis op het oog?’

Boskamp: ‘Ja. Ergens tussen Barcelona en Valencia. Perfecte plek.’

Van der Gijp: ‘Ja? Mooi daar?’

‘Kun je zo elke thuiswedstrijd met de auto naartoe.’

Boskamp: ‘Tuurlijk wel! Formidabel! Je zit binnen een half uur in Camp Nou. Iets langer en je kunt naar een partijtje van Valencia gaan kijken. Villa Real, dat ligt ook dichtbij. Kun je zo elke thuiswedstrijd met de auto naartoe. En... kom, hoe heet die club ook alweer? Op dat eiland?’

Van der Gijp: ‘Mallorca?’

Boskamp: ‘Voilà: Mallorca! Kun je ook zo naartoe. Heb ik al vaak gedaan trouwens.’

Gijp: ‘Vliegen?’

Boskamp: ‘Ja. Of met de boot. Zes uurtjes op zee, dan ben je er al. Schitterend is dat.’

Daar kwam Ruud Gullit aangewandeld. Zoals meestal lachte hij.

De man die vanwege zijn echtscheiding niet uit de roddelrubrieken was weg te slaan, oogde in Scheveningen ontspannen als een vakantieganger. Een paar dagen eerder had hij een foto van zichzelf getwitterd. Daarop kon je de nieuwbakken vrijgezel met een stofzuiger in de weer zien. ‘Je moet zelfspot hebben in het leven. Je moet om jezelf kunnen lachen. Dat doe ik nu ook, nu ik in deze situatie zit,’ zei hij, en dat kwam ook wel goed uit. Even later zwaaide de deur open en stormde Wilfred Genee binnen, een stofzuiger in zijn hand.

‘Ruud, van harte welkom!’ zei de presentator, voordat hij alvast in bulderen uitbarstte, want als het moet is Wilfred Genee zijn eigen publiek.

Even later stak René van der Gijp zijn hoofd om de hoek.

‘Ruudje! Grote vriend!’ riep hij.

Gullit stond op van de bank. ‘Hé, Gijpie!’

Er volgde een wat onhandige begroeting. René van der Gijp is geen ervaren omhelzer.

De voormalig kamergenoten hadden elkaar in jaren niet gezien, maar eenmaal weer tegenover elkaar deden ze allebei alsof de tijd had stilgestaan.

Gullit: ‘Hé, hoe is het met je?’

Van der Gijp: ‘Ja, goed man. Met jou?’

Gullit: ‘Goed. Goed. Wat heb jij nou voor horloge om?’

Van der Gijp: ‘Wat?’

Gullit: ‘Het lijkt wel een koekoeksklok.’

Het werd laat die avond. Zoals alle gasten kreeg Gullit bij vertrek het boek *GIJP* cadeau. Z’n voormalig slaapie signeerde zijn exemplaar hoogstpersoonlijk. ‘Grote vriend, ik ben blij dat ik je weer eens gezien heb,’ schreef Van der Gijp even later met sierlijke letters in het schutblad. Aan alles was te zien dat hij het meende.

Zoals alle gasten kreeg Gullit bij vertrek het boek *GIJP* cadeau.

Een paar dagen later twitterde Ruud Gullit. Je zag hem bij een of andere strandtent op Ibiza zitten. In zijn handen had hij *GIJP*. Zo te zien was hij er net in begonnen.

‘Love it,’ schreef hij.

*

Een maandagavond op het MediaPark in Hilversum. *GIJP* verkocht nog steeds als een gek.

In de kleedkamer van VI’s huisband stemde frontman Danny Vera zijn gitaar. Ter begroeting knikte hij met zijn hoofd.

‘Zo. En, waar heb je hem geparkeerd?’

‘Waar heb ik wat geparkeerd?’

‘Nou, je Bentley.’

‘Denk je dan dat ik die zelf parkeer?’

Nog meer dan in het boek, leek mijn omgeving geïnteresseerd in de opbrengst ervan. Sommige mensen vroegen me bloedserieus of ik nu niet meteen ging stoppen met werken. Anderen waren iets directer en wilden weten hoeveel je nou verdiende aan zo’n boekie. Er belden ook ineens opvallend veel vrienden. Sommigen had ik in meer dan tien jaar niet één keer gesproken. De meesten sloegen een toon aan die een diepe onwrikbare band tussen ons diende te suggereren, alsof we bij geboorte ooit per ongeluk waren verwisseld, of samen een scheepsramp hadden overleefd. Daarna vroegen ze dan meestal om een gratis gesigneerd exemplaar of informeerden naar de mogelijkheid geld van me te lenen.

Op een dag kwam mijn vriendin thuis en vertelde me dat ze op het schoolplein was aangesproken. ‘Een wildvreemde moeder vroeg of ik geen zin had om een aandeel te nemen in haar kapsalon. Die loopt niet zo goed. En geld zou voor ons geen probleem zijn, aangezien *GIJP* het best verkochte sportboek aller tijden is.’

De verbazing stond nog op haar gezicht. Ook zij was verrast door alle ophef rond het boek. Tijdens het lezen was ze op pagina 24 blijven steken. Dat had ik gecheckt toen ze sliep.

Een dag later mailde ik Arthur van den Boogaard, journalist van *Het Parool* en expert op het gebied van sportboeken. Na enig onderzoek liet hij weten dat alleen *De Renner* van Tim Krabbé (mede dankzij acht vertalingen) in een kwarteeuw waarschijnlijk meer exemplaren had verkocht, maar afgezien van dat meesterwerk was *GIJP* inderdaad het beste verkochte Nederlandse sportboek aller tijden. Verder informeerde hij nog of het klopte wat hij op straat had gehoord, namelijk dat ik al zes ton aan het boek had verdiend.

Tijdens het lezen was ze op pagina 24 blijven steken. Dat had ik gecheckt toen ze sliep.

Gelukkig waren er die zomer meer die financieel van de hype profiteerden. Zo bleek toen René van der Gijp via via bericht uit de gevangenis van Brugge kreeg. ‘Mooi man, toen ik mijn mentale dipje had, kwam er elke week telefoon uit de gevangenis. Steeds dezelfde jongen die vroeg wanneer ik weer terugkeerde op televisie. Het was een wildvreemde, maar hij sloeg geen week over. Dat vond ik zo bijzonder, dat ik hem laatst een exemplaar van mijn boek heb gestuurd, met een persoonlijke boodschap.’

In het boek van de zwaargestrafte gevangene had Van der Gijp geschreven:

‘Beste Paul.’ En verder: ‘Kom op, ouwe reus, maak je niet druk. Groetjes, René’.

Hij had die dag net weer bericht van hem gekregen. ‘Paul had het boek al uit. Hij had ervan genoten. En hij wordt er nu ook rijk mee. Hij leent het uit aan de andere gevangenen. Voor één euro per persoon mogen ze het ook lezen.’

*

De meeste boekenbijlages van de kranten en cultuurprogramma’s op televisie lieten *GIJP* links liggen. In een realityshow over zuipende tieners in Spanje kwam het wel voorbij. Je zag een iets te dikke en iets te bruine jongeman op het strand liggen die, tussen het bier drinken door, mijn boek aanpreeft. Vooral vanwege de vele witregels, maar het was beter dan niets.

Inmiddels was duidelijk dat *GIJP* zijn verkoopcijfers deels dankte aan het feit dat het een

zeer lucratieve markt had weten aan te boren: die van de niet-lezers. Die is vele malen groter dan die van de mensen die weleens een boek lezen.

Zoals ook bleek uit de vele, meest positieve, reacties op Twitter. Van Carlos Groen bijvoorbeeld (Voor het eerst dat ik in m'n vrije tijd zo lang een boek heb gelezen), Tommy Sedubun (Ik heb normaal een hekel aan lezen maar ik heb nu al 10 hoofdstukken gelezen, top boek!), Mickey Rakhorst (Een boek die ik dus echt ga lezen), Carlo Leenheers (Voor het eerst in mijn leven een boek gekocht!), Yannick van Oostrum (Echt waar, hou niet veel van boeken maar dat boek van van der Gijp is echt prachtig). Goed, Twitter zou Twitter niet zijn als er niet ook een paar mensen minder positief zouden reageren, Pepijn Cluitmans: 'Boeketreeks voor de voetballiefhebber, oftewel een flutboek.'

Het mooiste compliment kwam van een anonieme lezer uit Amersfoort.

Het mooiste compliment kwam van een anonieme lezer uit Amersfoort. Hij schreef dat hij normaal gesproken nooit een boek in zijn handen had, maar dat *GIJP* hem goed beviel. Het las als een trein. Hij was al op de helft. En dat binnen veertien dagen.

Wekenlang duurde de stroom reacties.

Alleen van mijn eigen vriendin hoorde ik niks. *GIJP* lag nog wel op haar nachtkastje. Onaangeroerd zo te zien, met een oud boodschappenlijstje als bladwijzer.

*

In een smetteloze Mercedes van het Steigenberger Kurhaus gleden René van der Gijp en ik door Scheveningse straatjes, richting de sjieke Frederik Hendriklaan. Achter het stuur zat Renzo, medewerker van het hotel, en vandaag onze privéchauffeur. We zouden gaan signeren bij boekhandel Paagman. Jammer dat achterin de champagne ontbrak, maar verder had ik het me het leven van een bestsellerauteur wel ongeveer zo voorgesteld.

Een paar dagen eerder had Van der Gijp me bij het eten aangestoten.

'Zeg ouwe reus, moeten we dat succes van het boekje niet eens vieren?'

Ik knikte. Nog diezelfde avond zat ik met hem in 'een palendansvereniging'.

We hoefden er niet ver voor te lopen. Recht tegenover het Kurhaus zat er eentje.

Van der Gijp had voor de gezelligheid een vriendin meegenomen. De portier van de stripclub heette ons van harte welkom. 'Fijn u weer te zien, meneer Van der Gijp. Goede uitzending gehad?'

'Niks mis mee, ouwe pik. Helemaal niks mis mee.'

Binnen waren twee bars en een paal waar om de vijf minuten een andere mevrouw aan hing. De zaak zat halfvol, het merendeel buitenlanders. Een van hen was een Indiase man met een druipsnor en de gewoonte om de nep-dollarbiljetten die hij bij de kassa had gewisseld eerst in zijn mond te doen en dan pas tussen het slipje van de paaldansmevrouw. Een fascinerend gezicht. We spraken niet veel. De muziek was te hard en Van der Gijp te veel afgeleid. Hij keek naar de kronkelende dames zoals hij ook naar een voetbalwedstrijd kijkt. Honderd procent geconcentreerd.

‘Let op die blonde, die kan het echt heel goed,’ zei hij, op een toon alsof hij de boel hier ook aan het analyseren was.

Die week was net de tiende druk van *GIJP* van de persen gerold, wat de teller van gedrukte exemplaren op een slordige 150.000 had gebracht. Het was een aantal dat boekhandelaren in verrukking bracht en op sommige plekken tot Harry Potter-achtige toestanden leidde.

In boekhandel Paagman waren dan ook dranghekken geplaatst om alles in goede banen te leiden. Toen we, samen met Wilfred Genee die zijn boek kwam signeren, om klokslag één uur plaatsnamen achter een tafel en René van der Gijp de dop van zijn vulpen haalde, stond er al een hele sliert mensen met een boek in de aanslag op hem te wachten.

Hij had een mooi handschrift. Gelijkmatic.

Als snel noteerde Van der Gijp op verzoek allerlei opdrachten op het schutblad. Hij had een mooi handschrift. Gelijkmatic. Iedereen kreeg evenveel aandacht, alleen blonde dames met grote borsten net iets meer.

‘Voor Adrie, veel plezier op Bali!’

‘Voor Jeremy, gefeliciteerd met je zwemdiploma.’

‘Voor Oma Jenny, bedankt voor het oppassen.’

‘Voor onze eigen ouwe reus, Richard.’

‘Voor Henk, veel beterschap gewent.’

‘Voor Blondie, omdat je zo lief bent.’

‘Voor Opa. Van Sven, Tim, David, kleine Ronnie en René.’

‘Voor mijn buurman Sjaak. Bedankt dat ik je boormachine mocht lenen.’

‘Voor onze eigen kleine Gijpvogel, Lars.’

‘Familie van Beuningen, hier is iets te lezen voor in het vliegtuig. Veel plezier in Australië!’

‘Eindelijk je rijbewijs! Gefeliciteerd, René.’

En zo ging het de hele middag door.

Sommige bezoekers hadden zelf een briefje meegenomen, vaak met een licht filosofische tekst, die ze vervolgens aan René van der Gijp overhandigden. Die kon je dan ook

regelmatig hele verhalen zien overschrijven.

‘Leef je eigen leven,’ noteerde hij op verzoek van een wat zorgelijk ogende mevrouw die bij het schrijven geconcentreerd over zijn schouder meekeek. ‘Doe net als ik. Maak je eigen keuzes, blijf overal en altijd jezelf. Groeten, René.’

Anderen hadden de boodschap in hun geheugen gegrift en dicteerden de analist één voor één de woorden.

Een mevrouw declameerde op bijna plechtige toon: ‘Gefeliciteerd met je 39ste verjaardag en veel sterkte met het verlies van je vader. Groetjes, René.’

‘Wat is er gebeurd?’ vroeg Van der Gijp na het zetten van zijn handtekening.

‘Vorige week plotseling overleden,’ zei de mevrouw.

‘Hè bah.’

‘Ja.’

‘Nou, sterkte ermee.’

‘Dankjewel hoor, René.’

Tijd om iets uitgebreider te praten was er niet, de volgende lezer stond alweer klaar in een rij tot op het trottoir. Anderhalf uur lang signeerden we ons een muisarm. Tussendoor ging René van der Gijp op de foto met een meisje dat door hem en Wilfred Genee gezoend wilde worden terwijl haar vriend afdrukte, en verder nog met mannen, vrouwen, jongens, meisjes, kleuters, baby’s, hondjes, echtparen, verliefde stelletjes en toevallige voorbijgangers, plus een deel van het winkelpersoneel, een tweeling en vier complete gezinnen.

*

In de week na Vaderdag verscheen een persbericht:

Een topdag was het afgelopen zaterdag in veel boekhandels. Vaderdag, gecombineerd met goed weer, de Maand van het Spannende Boek en een laatste restant EK-opwinding, zorgden voor prima verkopen. *GIJP* sprong eruit. Ondanks extra bestellingen waren veel winkels halverwege de dag al door hun voorraad heen.

Anthoni Fierloos van Blz.-boekhandel Het Paard van Troje in Goes zegt zo’n 25 procent te hebben geplust ten opzichte van vorig jaar. *GIJP*, het boek van sportjournalist Michel van Egmond over mediafenomeen René van der Gijp, was in Goes de absolute topper. ‘Ik had extra besteld, maar om 15 uur waren we toch door de voorraad heen. Het is het ultieme vaderdagboek. Iedereen vindt ‘Gijp’ sympathiek, de gunfactor speelt een grote rol.

Stewardessen, reizigers, winkeliers, vakantiegangers, alles en iedereen kwam voorbij.

De hype zorgde ervoor dat we ver na de verschijningsdatum soms nog ergens moesten signeren. Zoals bij de AKO op Schiphol, waar we aan het begin van de middag werden verwacht. We zaten er weer achter een tafeltje vol boeken en schudden handen alsof we Sinterklaas waren. Stewardessen, reizigers, winkeliers, vakantiegangers, alles en iedereen kwam voorbij. Het meest opvallend was een Aziatisch meisje dat een bloem in haar haar had gestoken. Ze droeg een felrode jurk en hoge hakken, alsof ze op het punt stond een nachtclub te betreden, in plaats van een met tl-buizen verlichte boekhandel. Eerst draalde ze om de tafel. Daarna vroeg ze Van der Gijp bedeesd om een handtekening. Even later gingen ze samen op de foto. Aan alles zag je dat het meisje verliefd was. Haar handen trilden ervan.

Er kwam ook een fotograaf van een roddelblad langs. Voordat we het wisten had hij ons vastgelegd. Daarna werd we geïnterviewd door een cameraploeg van Schiphol TV. De verslaggeefster was aardig maar klein. Ze kwam bij de ex-voetballer net boven zijn navel. Hij maakte een grapje over Dries Mertens. Ik geloof niet dat ze het hoorde. Ze klapte een huishoudtrapje uit, klom er op en stelde ons wat vragen. Van een afstandje maakten reizigers foto's van ons.

*

Een paar weken later was ik weer terug op Schiphol. Ik had intussen besloten om van het voorschot met mijn gezin op vakantie te gaan. Niemand wilde me meer een hand geven. Ook vroeg geen hond me nog iets te signeren. Zonder Van der Gijp naast me bleef er van de glamour rond mijn bestseller weinig over. Bij geen enkele gate wilde nog iemand een foto van me nemen. Ook de verslaggeefster met het huishoudtrapje was nergens te bekennen.

*

In Zuid-Italië was het zoals altijd bloedheet. De kinderen lagen de hele dag in het zwembad, mijn vriendin en ik bleven in de schaduw en lazen. Voor zover ik wist was ze nog steeds op bladzijde 24.

Op een dag hoorde ik op het ligbed naast me ineens een doffe klap.

Het kon niet missen. Hier werd onmiskenbaar een boek dichtgeslagen.

‘Zo. Uit.’

Ik wist niet wat ik moest zeggen.

‘Goh, dit vond ik nou echt een mooi verhaal. Goed geschreven ook.’

Ik knikte. Dat vond ik nou ook.

Ze legde het boek op de warme stenen en liep ter verkoeling naar het zwembad.

Daarna zuchtte ze diep. ‘Jezus, wat is het hier heet.’

Ze legde het boek op de warme stenen en liep ter verkoeling naar het zwembad. Ik keek naar haar, en vervolgens naar de portretfoto op het boek.

De hoofdpersoon keek terug vanaf het omslag.

Boven de foto in grote letters zijn naam.

Tevens de titel van het boek.

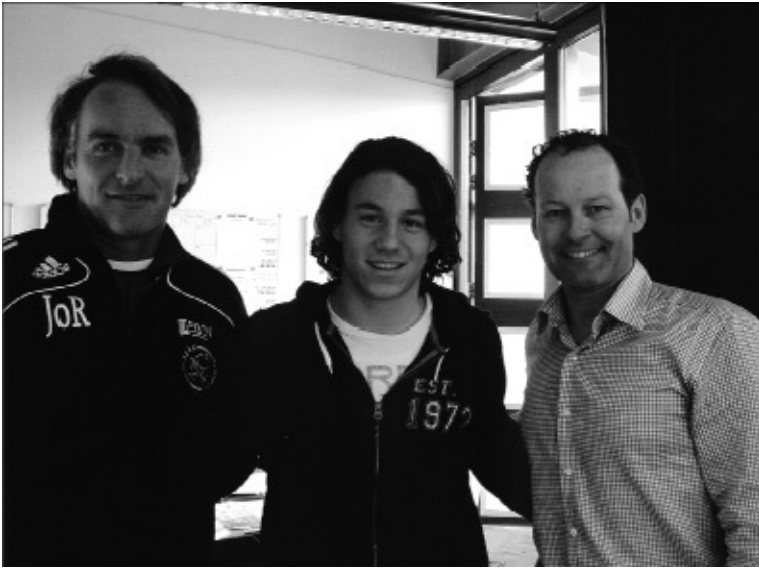
Ik draaide mijn hoofd om het goed te kunnen lezen.

Eén voor één spelde ik de letters.

T-O-N-I-O.

Jip Bartels zou de beste van Europa worden

JANNEKE VAN DER HORST >

Jip Bartels geflankeerd door Jan Olde Riekerink (links) en Danny Blind.

Janneke: De allereerste keer dat ik Jip Bartels zag, was bij de finale van de eerste *Future Cup*, een internationaal toernooi voor B-jeugd op De Toekomst. Hij liep op krukken. ‘Een gescheurde kruisband,’ legde zijn moeder uit. Op het veld stonden jongens die we inmiddels weleens gezien hebben in het eerste van Ajax: Davy Klaassen, Mitchell Dijks, Lesley de Sa, Fabian Sporkslede, Stefano Denswil en Ouasim Bouy, helaas bij Ajax vertrokken voordat hij zijn officiële debuut maakte. Natuurlijk wonnen deze jongens het toernooi. Natuurlijk wonnen zij van Barcelona, Bayern München, AC Milan en volgens mij ook Anderlecht. ‘Een goede lichting,’ vertelde de toenmalige trainer Robin Pronk. Dat was in mijn ogen een understatement. Voor *Het Parool* schreef ik een stuk met als titel: ‘Een beetje verliefd op de B1.’

Over Jip schreef ik: ‘Jip Bartels is een van de grote talenten van de B1. Hij scheurde twee maanden geleden zijn kruisband op een training. Na de winterstop hoopt hij weer te kunnen spelen, maar dat lijkt nog jaren hier vandaan.’

Al begreep ik dat dit een stuk vervelender voor hem was dan voor mij.

Jip maakte op de tribune evenveel indruk als sommige van zijn teamgenoten op het veld. Hij was vriendelijk en welbespraakt en ik werd nieuwsgierig naar hem als spits. Volgens velen op De Toekomst was Jip de talentvolste spits in de Ajaxopleiding sinds jaren. En ik had inmiddels veel talentvolle spelers gezien op De Toekomst; Bouy, Blind, Denswil, Van Rhijn, maar nog nooit een goede spits. Het talent Geoffrey Castillion was in die tijd namelijk ook geblesseerd. Spitsen zijn erg gevoelig.

Ik keek het jaar daarop uit naar Jip maar ik zag hem niet spelen. Later bleek dat hij maar

een paar weken fit was geweest, nog niet eens fit genoeg voor hele wedstrijden, toen hij weer zijn linkerkruisband afscheurde. Voor de tweede keer. Daar baalde ik van. Al begreep ik dat dit een stuk vervelender voor hem was dan voor mij. Pas vorig jaar, bij Jong Ajax, zag ik hem eindelijk. Net terug van zijn tweede kruisbandblessure. Samen met zijn moeder, Anette Mol, zag ik Jip invallen. ‘Nog niet helemaal fit,’ zei ze toen Jip een bal niet goed aannam. Maar ik kreeg veel vertrouwen in het seizoen.

Eind september fietste ik naar huis en zag een jongen op krukken lopen. Iets te lang staarde ik hem na, ik kon niet geloven dat hij het was: Jip, weer op krukken. Maar hij was het. Hij had voor de derde keer binnen drie jaar zijn kruisband afgescheurd, dit keer van zijn rechterknie, tijdens een oefenwedstrijd met FC Utrecht, de club waar hij nu onder contract staat. Hij zei: ‘Ik kan het nog niet bevatten.’ Hij studeert bestuurs- en organisatiewetenschappen aan de VU, maar hij droomt voorlopig nog niet van een bestuursloopbaan: ‘Ik wil er nog niet aan denken wat ik nu ga doen mijn leven. Ik hoop nog steeds dat ik profvoetballer kan worden.’

Niet zo vreemd voor een veelbelovend talent van negentien jaar oud om vooralsnog aan die droom vast te houden. Maar hoe goed Jip nou precies was in de jeugd, kan ik niet beoordelen. Een rondgang langs Jip, zijn moeder, en oud-teamgenoten Stefano Denswil, Lesley de Sa, Fabian Sporkslede en Ouasim Bouy, om het talent in de jeugdspeler alsnog te ontdekken.

Jip: Mijn eerste voetbalherinnering is van het EK’96. Ik was drie. We zaten twaalf uur in de auto naar ons vakantieadres en mijn moeder zat in de stress want zij wilde de kwartfinale van het Nederlands elftal zien. We kwamen aan, we hebben de auto geparkeerd, alles erin laten zitten, zijn naar het huisje gehold en hebben de televisie aangezet om voetbal te kijken. En ik denk dat het daar is begonnen. Dat ik dacht: dat is blijikbaar iets speciaals ofzo. Dat wil ik ook wel.

Ik ging voetballen bij Kampong. Niemand had mij de regels uitgelegd. Ik wist niet dat je na de rust van kant wisselt dus na de aftrap schoot ik in mijn eigen goal. En dat deed ik daarna rustig nog een keertje. Ze vroegen toen aan mijn moeder of ik niet helemaal goed was en mijn moeder zei: ‘Hij is een beetje overenthousiast, misschien moeten jullie hem de spelregels uitleggen.’

Dat hebben ze gedaan. Dat hielp.

Ik speelde al snel een jaar hoger. Op filmpjes van vroeger zie je dat het toen al klopte wat ik deed. Dat ik al met twee benen bezig ben, dat ik de snelste ben, dat ik makkelijk beweeg. Maar dat is achteraf. Dat ik goed was, zagen mijn ouders ook wel, maar hoe goed daar hadden ze geen verstand van. Het werd duidelijk dat ik beter was dan de rest toen ik op mijn achtste gescout werd door Feyenoord. Mijn vader kwam in de rust van een wedstrijd naar me toe. Hij zei: ‘Jip, per doelpunt dat je maakt krijg je tien gulden van me. Waarom leg ik straks wel uit.’

‘Wat is scouten? En wat is Feyenoord?’

Tien gulden voor een jongetje van acht is walhalla, wat je met tien gulden kan doen daar

word je niet goed van dus ik schopte er een paar in. Na de wedstrijd wilde ik het geld innen maar mijn vader zei: ‘Eerst iets belangrijkers: je bent gescout door Feyenoord.’

En ik keek hem aan met van die ogen van: ‘Wat is scouten? En wat is Feyenoord?’ Ik had geen flauw idee. En mijn vader zei: ‘Dat is een voetbalclub.’

‘Maar ik voetbal toch al bij een club?’

‘Dit is een hele goede, Jip.’

Ik was nog te jong om toegelaten te worden tot de academie. Ik moest twee keer per week naar Rotterdam om daar mee te trainen met de F1 van Feyenoord, samen met Karim Rekik en Anass Achahbar en zeventien anderen. We speelden onderling wedstrijdjes en ik wist niets van posities. Dan moest ik linksbuiten staan of ‘centraal achterin’. Ik keek maar waar iedereen ging staan en waar een plekje over was daar ging ik dan heen. Ik deed maar wat.

Voor de evaluatie moesten we naar zo’n wegrestaurant komen. Ik dacht dat ik het niet gehaald had. Ik dacht dat ik het niet goed deed. Dan kwam ik de kleedkamer binnen met mijn veters nog helemaal vast van de vorige wedstrijd en het gras er nog aan en dan zei de trainer: ‘Dat kan niet Jip.’ En dan zag ik dat de anderen hun schoenen allemaal netjes gepoetst hadden.

In dat wegrestaurant zaten we tegenover drie Feyenoordmensen met allemaal beoordelingsformulieren. Ik zat te trillen op de stoel. Ik heb helemaal niet geluisterd. Maar het eindoordeel was dat ik door mocht. Er waren er maar drie door van die twintig. Rekik, Achahbar en ik.

Toen kwam voor mij de druk. Ik mocht drie wedstrijden meespelen met Feyenoord F1. Het echte Feyenoord. De eerste wedstrijd was op een dinsdagavond. Het regende, het was koud, mijn moeder stond aan de kant met een grote capuchon over haar hoofd. Ik stond linksbuiten en had een echt Feyenoordtenu aan. Ik keek naar mijn tenuetje en ik dacht: ‘Dat mag niet vies worden. Zo’n mooi tenuetje.’

Op een avond zei mijn moeder: ‘Feyenoord heeft gebeld. Eerst douchen en dan vertel ik het je.’ Dus ik onder de douche, juichen, springen en doen. Mijn moeder was haar tanden aan het poetsen en via de spiegel zag ik opeens dat ze niet vrolijk keek. Toen dacht ik: ‘Shit, ik heb het niet gehaald.’

Moeder: Dat heeft er bij hem ingehakt. Ik zie ons nog zitten op de bank naast elkaar. Ze zeiden dat Jip niet coachbaar was. Maar er werd daar natuurlijk met allerlei begrippen gesmeten en Jip wist gewoonweg niet wat die betekenden. Ik ook niet. ‘Knijpen’ enzo. Dan moet je wel van goede huize komen om als jochie van acht naar zo’n schreeuwende trainer toe te lopen en te vragen: ‘Trainer, wat is knijpen?’ Dus Jip liep dan maar gewoon verder op het veld.

‘Trainer, wat is knijpen?’

Moeder: Hij had net gehoord dat zijn verhaal bij Feyenoord niet doorging en meteen de volgende dag speelde hij met Kampong weer een wedstrijd. Ik zag het gebeuren en ik

dacht: oh ja...

Jip: Onze keeper kon niet uittrappen. Zijn vader was scheidsrechter en die liet hem helemaal naar de middenlijn lopen. Dan was het goal dus leeg en omdat hij niet kon uittrappen onderschepte de tegenstander de bal en dat werd regelmatig een tegendoelpunt. Ik werd vaak boos en zei dan dat hij gewoon in zijn goal moest blijven staan. Op een gegeven moment hadden we een corner tegen, de bal was al weggewerkt maar ik bleef hangen en ik schop onze eigen keeper heel hard tegen zijn benen.

Moeder: Jip is geen gemene jongen maar was toen nog vrij impulsief.

Jip: Ik deelde weleens een tik uit, mijn moeder heeft vaak voor me moeten praten op de basisschool. Ik moest toen 'stoptrainingen' doen. Dan moest ik bijvoorbeeld in de gang rondjes rennen. De ene deur in en de andere weer uit, door de woonkamer en terug. Dan zei mijn moeder: stop. En dan moest ik tien seconden stil blijven staan. Dat was retemoelijk voor me, maar ik deed het wel.

Moeder: Ik heb hem toen geen straf gegeven, ik kon het ook wel plaatsen, het was een incident en de trainer had hem al aangepakt. Niet voetballen was voor Jip echt een zware straf.

Jip: Ik werd voor een halve wedstrijd geschorst. Je moet wel wat gedaan hebben als je als jochie van negen geschorst wordt. We stonden die wedstrijd met 4-0 achter en ik stond te trappelen om het veld in te komen. In het veld maakte ik vier doelpunten. Het werd vier-vier. Ik wilde ze even laten zien dat ze me niet op de bank moesten zetten. Ik begreep dat het niet kon wat ik had gedaan, maar heel simpel: ik wilde voetballen.

Moeder: Daarna ging het goed met hem en al snel kwam FC Utrecht. Dat heeft hem goed gedaan.

Jip deed het hartstikke goed, de een na de ander vloog erin.

Jip: Daar beginnen ze met de D'tjes dus ik was ook daar te jong om toegelaten te worden. Ik mocht 1 keer in de twee weken op dinsdagavond meedoen met o.a. Zakaria Labyad. Ik weet nog dat ik voor het eerst aankwam met mijn Feyenoordkettinkje om en mijn Feyenoordonderbroek aan. Ik had geen idee van rivaliteit. Bij Kampong kon het toch ook? Maar hupsakee, het kettinkje werd doorgeknipt door de leiding en de onderbroek in de prullenbak gegooid met de woorden: 'Dit doen we niet meer.'

Bij Kampong stond ik in de spits en bij Utrecht kwam ik uiteindelijk ook in de spits. Ik ben in de D2 begonnen bij Utrecht maar ik deed eigenlijk alles ook mee met de D1. De trainer was heel streng voor me. Achteraf bleek hij extra streng voor de beste jongens uit het team maar ik had dat helemaal niet door. Ik dacht dat ik het niet goed deed. We kregen toen rapporten van FC Utrecht, voor al je voetbalvaardigheden, en daar stonden alleen maar zesjes weet ik nog wel.

Moeder: Ik schrok wel van die slechte cijfers. Jip deed het hartstikke goed, de een na de ander vloog erin. Maar Henk Vonk, zijn trainer, vertelde alleen maar wat hij allemaal niet goed deed, dat was best wel een waslijst, en ik zat daarnaast en ik zag mijn kind steeds kleiner worden. Toen wij weer naar buiten liepen nam de trainer mij nog even apart en fluisterde in mijn oor: 'Mevrouw, maar u heeft wel een goudhaantje hoor.'

Jip: Het is zo'n enorme druk op die leeftijd, die beoordelingsgesprekken. Later praat je over contracten met een club maar toen was het echt nog: Mag ik door? Iedereen zat ermee, iedereen had het erover: Mag jij door? Mag jij door?

Moeder: Bedenk hoe een normale werknemer met een functioneringsgesprek omgaat. Als je dat op je twintigste voor het eerst hebt, dan ben je nog vrij jong. Maar dit zijn kinderen van acht, negen jaar die dingen te horen krijgen van mensen die goede bedoelingen hebben, maar geen grote pedagogen zijn.

Jip: In mijn tweede jaar in de D1 scoorde ik in de competitie in twintig wedstrijden zestig keer. Zo ging het ook op toernooien en in oefenwedstrijden. Ik heb dat seizoen geloof ik 120 keer gescoord ofzo. Maar nog steeds was de trainer kritisch. Nog steeds was dit of dat niet goed. En daar is denk ik ook begonnen dat ik erg kritisch werd op mezelf. Ik hield een schriftje bij over elke wedstrijd en gaf mezelf nooit hoger dan een zes.

Moeder: Jip speelde bij FC Utrecht maar ik had nog drie kinderen die voetbalden en hockeyden bij Kampong en ik wilde mijn aandacht ook over hen verdelen. Maar als Jip thuis speelde bij FC Utrecht en ik stond op Kampong en de wind stond gunstig, dan hoorde ik wat er omgeroepen werd bij FC Utrecht. Dan kwam er een deuntje en dan hoorde ik: 'FC Utrecht heeft gescoord met nummer 9, wie anders, Jip Bartels.' Zo volgde ik het toch een beetje. Henk Vonk is op een gegeven moment naar de speaker gegaan en heeft gezegd: 'Als Jip scoort dan houd jij het zakelijk.' Dat was ook wel goed, Vonk heeft ervoor gezorgd dat Jip nooit naast zijn schoenen ging lopen.

Jip: Toen kregen PSV en Feyenoord interesse. Eerst wilde ik nog niet weg. Ik had het naar mijn zin maar het jaar erop wilde ik wel gaan. Ik leerde niks meer bij FC Utrecht, de

trainingen waren slecht, ik zat als enige bij de KNVB-selectie. Naar PSV wilde ik sowieso niet. Dat was te ver. En bij PSV was de jeugdopleiding niet goed. Wie van de jeugdopleiding is doorgebroken in het eerste? Afellay was de enige gedurende dat seizoen. Er zijn twee clubs in Nederland die goed opleiden, dat zijn Feyenoord en Ajax.

Moeder: Tegen PSV hebben we meteen nee gezegd maar door zowel Feyenoord en Ajax hebben we ons uitgebreid laten informeren. Dat hebben we ook aan beide clubs verteld, dat is niet gebruikelijk maar wij wilden echt een goede beslissing maken. Wat mij niet beviel bij Feyenoord was dat hij dan ook in Rotterdam op school moest. Gaat er iets mis, dan heb je niet alleen de club die verandert maar dan moet je ook naar een andere school, weer nieuwe vriendjes maken. En bij Ajax was het super georganiseerd. Hij werd met een busje gehaald en thuisgebracht. Er was een goede huiswerkbegeleiding met leraren van allerlei pluimage.

Een tante van Rodney en Wesley en Jeffrey was onze oppas.

Jip: Berry Sneijder belde ons op. Berry en zijn vrouw Sylvia hebben bij ons schoongemaakt vroeger. Een tante van Rodney en Wesley en Jeffrey was onze oppas. Dus we kenden elkaar. Die drie jongens kwamen weleens mee naar ons tijdens de vakantie als hun ouders bij ons kwamen schoonmaken, want ja, waar moesten ze anders heen? En ze hadden tegen Berry gezegd: "Jij kent die familie, kan jij eens polsen hoe ze er tegenover staan." Ik wilde dat dolgraag. Ik had een Feyenoordgevoel maar Ajax was walhalla. Ik kende Ajaxjongens via de KNVB. Ouasim Bouy bijvoorbeeld en Stefano Denswil. Ze wilden Fabian Sporkslede, een centrale verdediger van AZ ook halen en Fabian was de enige tegen wie ik niet had gescoord, ik vond hem echt goed. Dus toen ik hoorde dat ze Fabian wilden gaan halen dacht ik, als ze mij zo goed vinden als Fabian dan ben ik echt goed.

Fabian Sporkslede: Toen ik van AZ naar Ajax kwam en Jip van Utrecht, toen wisten we gewoon dat we in onze leeftijdscategorie een heel sterk team zouden krijgen. We zaten met acht jongens in het Nederlands elftal. Ik denk dat een goede zes, zeven jongens altijd wel gezien werden als heel erg talentvol en potentieel om het eerste te halen. We werden in het eerste seizoen ongeslagen kampioen.

Jip: Ik zei tegen Utrecht: ik ga weg. Niet omdat er iets mis is, maar ik wil de beste van de wereld worden, in ieder geval een van de beste, dat is mijn doel, en die kans is groter bij Ajax dan bij Utrecht.

Het trainingsniveau bij Ajax was extreem. Bij Utrecht was het een beetje aankloten. Bij Ajax deden we positieoefeningen, pass- en trapoefeningen, techniekoefeningen, partijtjes en elke keer stond ik tegenover de beste spelers van Nederland.

Fabian: Jip deed het fantastisch. Hij was een afmaker. Een doelpuntenmaker. Hij had maar 1 doel en dat was scoren. Hij was topscorer, aanvoerder van het Nederlands elftal. Misschien wel een van de beste spitsen van Europa.

Stefano Denswil: Hij had gewoon een neusje voor de goal, hij wist precies waar die bal ging vallen en dan tikte hij hem binnen. Jip heeft een goede conditie dus hij blijft rennen,

voor ons best wel handig. Waar wij er doorheen zaten, hielp hij door de tegenstander onder druk te zetten en soms ook ballen te veroveren en erin te schieten.

Lesley de Sa: Jip is gretig, in de zestien moest je hem niet loslaten anders was het een goal. Hij was snel, sterk, tweebenig. Hij heeft in alle hoeken gescoord.

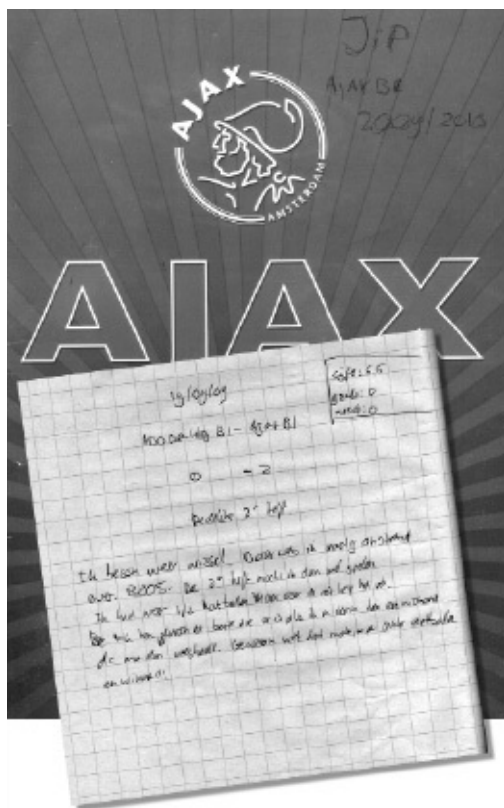
Jip: Ik ben toen een paar keer de beste speler van een toernooi geworden dat jaar. In Duitsland, nog voor het seizoen begon, hadden we een toernooi gewonnen en ik was daar topscorer geworden. Dat toernooi in Duitsland was een beetje een bevestiging voor mij dat ik meekon.

Ouasim Bouy: Ik kende Jip al voordat hij naar Ajax kwam. We speelden ook samen bij de KNVB onder veertien. Toen zag je al dat hij een supergroot talent was. Voor mij is hij de beste spits waarmee ik heb gespeeld.

Jip: Ouasim en ik begrepen elkaar goed.

Ouasim: Wij hadden die klik al heel snel. Bij onder veertien speelde hij in de spits en ik op 10. Dat liep als een raket. Nee, serieus. Het was bizar, als je normaal voor het eerst met iemand speelt dan moet je aan elkaar wennen maar bij ons ging alles blind.

Jip: Italië was het eerste echte grote toernooi. Real Madrid deed mee, Inter, Juventus, AC Milan die clubs. Bij Utrecht was Ajax de beste club waar ik ooit tegengespeeld had. Er ging een wereld voor me open. De halve finale speelden we tegen Real Madrid. Die wedstrijd speelde ik heel goed.

‘Ik begon weer wissel. Daar was ik aardig ontstemd over. BOOS. De 2e helft mocht ik dan wel spelen. Ik had weer 1/2 kutballen. Maar voor de rest liep het wel. Ik ben gewoon de beste die er is als ik in vorm ben en niemand die me dan weghaald. Gewoon niet druk maken maar lekker voetballen en winnen!!!’

Ouasim: Ik weet het nog als de dag van gisteren. Het was de halve finale en we kwamen

met 2-0 achter. Ik kreeg de bal en ik zag Jip vertrekken en ik gaf hem mee in de diepte en hij kapt die verdediger heel mooi uit en schiet hem met links in de verre hoek. Een paar minuten voor tijd liep ik de ruimte in, volgens mij kreeg ik een steekbal en ik kom een op een voor de keeper en ik scoor en die goal wordt afgekeurd. Onterecht. Het was geen buitenspel.

Jip: Dus niet door naar de finale. Om de derde en vierde plek speelden we tegen Inter, ik scoorde en was wel goed maar ik had niet het idee dat ik heel bijzonder goed gespeeld had. Maar tijdens de prijsuitreiking werd opeens 'Jip Bartels' omgeroepen en ik dacht: Jip Bartels? Heb ik iets gedaan of is er iets gevonden ofzo? Maar ik was speler van het toernooi.

Dat jaar ging heel goed. Ik kwam ook bij het Nederlands elftal onder vijftien. Dat vond ik een hele eer. Er kwam ook interesse van Engelse clubs als Arsenal enzo. Die hadden mij in Terneuzen gezien. We speelden toen tegen België onder vijftien tegen onder anderen Mats Rits en Lukaku. Ik dacht dat Lukaku de teamleider was, die gozer was even groot als nu, maar even later stond hij opeens op het veld. We wonnen met 4-2. Ik had twee keer gescoord en twee assists gegeven. Ouasim had ook twee keer gescoord, die speelde ook een goede wedstrijd. Soms heb je dat. Dat alles klopt. Alsof je van tevoren weet wat er gaat gebeuren. In een wedstrijd heb je weleens momenten dat je bij het wegdraaien even moet gokken en ik gokte nu alles goed.

De trainingen waren van een niveau, daar werd je bang van.

De volgende dag belde mijn moeder mij op school en zei: 'Arsenal heeft gebeld.' Ik heb vijf minuten stilgestaan van : Woh, dit is serieus. Als zo'n club interesse heeft dan kan ik profvoetballer worden. Als ik mijn best blijf doen dan komt het gewoon goed.

Later bleek dat Ouasim gebeld was door dezelfde clubs. Van die lichter, Stefano en zo, konden we allemaal ergens heen. Maar we gingen niet. We hadden een hele hechte groep met Ouasim, De Sa, Fabian, Stefano en ik. Davy kwam daar later ook bij, bij die ja... elitegroep kan je wel zeggen. En dat maakte dat we niet wegwilden. De trainingen waren van een niveau, daar werd je bang van. Al die partijtjes werden 3-3 of 1-1, het was echt op het scherp van de snede. Ik moest opboksen tegen Stefano die Lukaku in zijn broekzak had, terwijl Lukaku drie koppen groter was.

Ouasim: De lichter die wij hadden, wij waren echt goed. Op dat moment zag je het niet maar als je nu terugkijkt... Niemand die ons aankon.

Stefano: Vanaf de C1 werd al geroepen dat wij een supergoede lichter hadden. Fabian en Jip waren erbij gekomen en die waren echt van een meerwaarde. Fabian was een steunpilaar en Jip schoot ze erin.

Jip: We beseften dat we een speciale lichter waren, dat hoorden we steeds, we zaten allemaal bij het Nederlands elftal. De norm was altijd: er komen een of twee spelers bij het eerste. Van ons komen er zo vijf, zes bij het eerste. Iedereen had wel het gevoel, al werd het niet uitgesproken: wij zijn het paradepaardje van de opleiding.

Ouasim: Los van dat we goede spelers hadden, grote talenten, konden we het ook buiten het veld heel goed met elkaar vinden. Wij waren hecht en dat is altijd zo gebleven. Ik denk ook dat het onze kracht was. We gingen echt voor elkaar door het vuur en we wisten van elkaar wat iedereens kwaliteiten waren.

Jip: In de B2 wonnen we de beker voor de B1. Dat was nog nooit gebeurd. We wonnen van Ajax B1, van AZ B1 met 3-0 en 4-2 met Adam Maher enzo die daar meededen, van Feyenoord B1 met Castaignos, De Vrij, Martins Indi, al die gasten die nu in het eerste spelen. We wonnen van PSV B1. Wij dachten toen, om in onze taal te spreken: dit is echt ziek wat wij hebben gedaan.

Lesley: We wonnen van jongens die een jaar ouder waren. Dan weet je wel: Wij zijn wel echt een goed team. We hadden veel kwaliteit en iedereen gunde elkaar alles. Dat is ook belangrijk. En we wisten precies wat iemand ging doen als hij die of die beweging maakte.

Want Lesley was goed, Stefano, Fabian, Ouasim, Davy was goed en ik ook.

Ouasim: Ik wist bij Jip altijd waar hij liep en wanneer ik de bal had dan maakte ik een 1-2 met hem en dan kon ik bijvoorbeeld doorpenetreren naar het doel en scoren. Of als hij vrijloopt, dan weet ik al dat hij in de ruimte loopt en dan leg ik hem bijvoorbeeld over de verdediging heen, dan was Jip weg en dan scoorde hij.

Jip: We zaten ook allemaal weer in Oranje onder zestien. We hadden een toernooi in Parijs. Met Frankrijk, Italië, Uruguay. Daar hebben wij ons contract verdiend. Want Lesley was goed, Stefano, Fabian, Ouasim, Davy was goed en ik ook. Ik werd topscorer. De week daarna kwamen we bij Ajax binnen en hebben we gesprekken gevoerd met Jan Olde Riekerink en Danny Blind.

Fabian: We kregen met z'n zessen op dat moment een contract. Ik denk dat als je in je eentje bent dat je je dan toch een beetje ongemakkelijk voelt. Nu kon je je aan elkaar optrekken. De druk werd voor mijn gevoel een beetje verdeeld over ons allemaal.

Jip: We zaten nog in de B2 en het contract ging in vanaf de B1. Dan waren we officieel profvoetballer bij Ajax en gingen we geld verdienen. En voor een jongen van vijftien was dat veel geld ook. Dat gaat in stappen van 20.000, 30.000, 40.000 duizend per jaar, dat is gewoon bovenmodaal.

Moeder: In het begin was ik zo naïef dat ik dacht: dit willen wij niet. We hebben nog drie kinderen en dit geeft een scheefgroei want die andere kids gaan dit nooit verdienen.

Jip: Maar als ik nul euro had verdiend had ik het ook ondertekend. Dan voetbalde ik in ieder geval nog drie jaar bij Ajax. En dat wilde ik. De beste opleiding krijgen. Dat geld boeide me niet zo veel.

Moeder: Een aantal ouders verdiende minder dan hun zoon van zestien. Ik heb dat gesprek natuurlijk nooit gevoerd, je vraagt niet, verdient hij meer dan... Maar daardoor stegen jongens soms boven die ouders uit. Soms draaiden hele gezinnen om zo'n kind.

Leuk die betrokkenheid maar die broertjes en zusjes hangen de hele tijd op zo'n sportvereniging of toernooi. Dat is een keer leuk, maar lang niet altijd. Dat heb ik nooit gewild. En Jip ook niet. Die zou zich schuldig voelen.

Voor sommige anderen in het team was het misschien wel moeilijk. De jongens zaten bij Oranje, zij niet. De jongens kregen een contract, zij niet. De jongens werden niet voorgetrokken maar met Sinterklaas kregen de contractspelers een chocoladeletter, dat hoorde er blijkbaar bij. Die werden dan uitgedeeld in de kleedkamer en de niet-contractspelers kregen niets. Daar werd dan helemaal niet over nagedacht bij Ajax.

Ik ging doorvoetballen en -trainen, ook op vakantie.

Jip: We waren er zelf echt voorzichtig mee. Bij dat toernooi in Italië waren we naar San Siro geweest. Ouasim en ik hadden daar een AC Milanshirt gekocht met onze naam en rugnummer erop. Ik liet dat trots aan iedereen zien en Jur Ronner, toen hoofd studiebegeleiding, kwam naar me toe en zei: 'Jip, iedereen hier wil zo'n shirtje kopen maar die anderen hebben daar het geld niet voor. Jij komt uit een goed gezin, waar dit mogelijk is. Ben er heel blij mee voor jezelf, maar ga er niet mee te koop lopen want dan krijg je jaloezie en het is helemaal niet je intentie om arrogant te zijn, maar andere jongens ervaren dat wel zo.' Dat heeft me wel aan het denken gezet.

In de B1 ging mijn contract in en moest ik het waarmaken van mezelf. Ik ben die zomer daarvoor extreem hard geweest voor mezelf, ik heb eigenlijk geen zomervakantie gehad. Ik ging doorvoetballen en -trainen, ook op vakantie. Voetballen en joggen. Achteraf is dat dom geweest. Ik bedoelde het allemaal goed maar daardoor liep ik vast, ik blokkeerde, ik wilde te graag.

Ouasim: Als je iemand als voorbeeld moest nemen in de sport dan was het Jip. Hij at bijvoorbeeld appels met wat extra zout erbij, om te herstellen of om beter vocht vast te houden. Dan ben je veertien, vijftien jaar en dan doe je dat, dan zie je hoe hij voor zijn sport leeft. Dat maakte echt indruk op mij. Hij was ook altijd echt bezig in het krachthonk en aan het rekken na de training en buikspieren aan het doen, hij was een prof.

Jip: Ik hield nog steeds schriftjes bij in die tijd en je wordt er bijna depressief van als je het leest. Het was nooit goed.

Ouasim: Ik hield ook een schriftje bij. Evalueren wat er goed ging en wat niet. Jip was heel kritisch op zichzelf. In die zin zijn we een beetje hetzelfde, we streven echt naar perfectie.

Moeder: Met de moeder van Ouasim kon ik goed opschieten. En onze zonen hadden elkaar gevonden in het serieus omgaan met de sport. Ze vonden het ook prettig om een kamer met elkaar te delen, want ze hadden hetzelfde ritme, niet te veel keten en wel een beetje slapen.

Ouasim: Als iemand zei: 'Hé Jip goed gespeeld,' en hij was echt goed, dan kon hij zeggen: 'Nee, ik had dit nog of dat nog beter kunnen doen.' Dat vond ik goed. Zo kun je ook stappen maken. Maar misschien was hij soms te extreem.

Jip: Ook op school wil ik er alles aan gedaan hebben. Ik doe alles of ik doe het niet. Het verschil tussen voetbal en school is dat je op school een SO krijgt over woordjes. Dan leer je de woordjes goed en je haalt een tien. Bij voetbal kun je niet zeggen: 'Ik moet drie doelpunten maken deze wedstrijd, dus als ik heel hard werk dan maak ik drie doelpunten.'

Fabian: In de B1 had Jip het even moeilijker, een dipje, ik denk dat dat normaal is.

'Ik moet me niet druk maken over wat ik fout doe, ik moet gewoon lekker voetballen.'

Jip: Het begon op de training al bij het inlooprondje. Als je inloopt dan zie je de oefeningen al klaargezet worden en dan denk je: 'Oh shit, dat gaat natuurlijk weer niet goed.' Of: 'Oh dan krijg ik dit of dat weer te horen.'

Ouasim: Ik denk dat hij op dat moment te veel nadacht. En als je te veel gaat nadenken dan voetbal je niet lekker. Dan speel je niet vrijuit. Ik denk dat hij zich op een gegeven moment wel realiseerde dat hij daarmee moest kappen. Dat heb ik ook tegen hem gezegd: 'Doe gewoon je ding, niet nadenken, je weet tot wat je in staat bent.' En ik zei ook: 'Zo'n spits als jij heb ik nog nooit meegemaakt.'

Jip: Ik ben op een gegeven moment abrupt met mijn schriftjes gestopt. Ik schreef op: 'Ik moet me niet druk maken over wat ik fout doe, ik moet gewoon lekker voetballen.' En vlak voor de winterstop heb ik mijn schriftje weggegooid, en het ging ook weer beter. Robin Pronk, mijn trainer toen, zei ook: 'Hehe, dit is de Jip die we kennen.'

Ouasim: Hij had het echt even moeilijk. Hij scoorde ook niet meer zo makkelijk als daarvoor. En heel toevallig, maar twee of drie maanden voor zijn blessure zag je hem weer schitteren. Alles lukte weer. Hij scoorde weer. Alles lukte weer. En toen gebeurde dat... toen had ik echt zoiets van nee, dat meen je niet.

*

Jip: Het was eind januari. Het was koud maar de zon scheen, echt zo'n lekkere trainingsdag. Het ging goed, we deden een positiespel. Ik probeerde een onmogelijke bal te geven die mislukte maar het interesseerde me niet, want ik durfde het weer te doen, ik was weer terug en er kon me niks meer overkomen. Dat dacht ik echt. Dus ik kaats een bal, ik draai weg, Stefano wil de bal tackelen maar ik tik de bal net voor hem weg, mijn voet stond vast, kunstgras, hij tackelt mijn knieholte. Ouasim hoorde hem krakken. Ik lag op de grond en het eerste wat ik dacht was: shit nu kan ik die slechte maanden niet goed maken.

Ouasim: Ik zie het nog steeds voor me. Ik liep achter hem en opeens hoor ik krak en hij schreeuwt het uit van de pijn. Ik wist dat het niet goed was omdat ik het echt had gehoord.

Ik was er helemaal kapot van. Dat is het vreselijkste dat er met een voetballer kan gebeuren. Met name ook omdat Jip een hele goede vriend van mij is, was het extra slopend. Ik voelde echt met hem mee. Ik vond het, als je het zo mag zeggen, echt klote.

Jip: Ik heb nooit iets. Dat klinkt raar, maar ik ben geen Robben die dan last heeft van zijn lies, dan van zijn enkel, dan van zijn rug, dan van zijn knie of van zijn schaambeentjes. Dus ik dacht: 'Okay, een blessure, een tijd rust houden en dan komt het goed.' Maar toen werd me duidelijk dat een kruisbandblessure keihard bikkelen is negen maanden lang. Toen kwam de klap wel aan: Shit, dat is gewoon een jaar.

Aan het begin van de B1 had ik in mijn schriftje vier doelen voor mezelf opgeschreven. 1. Einde van het jaar: naar de A1. 2. Einde van het jaar: twintig doelpunten. 3. Met het Nederlands elftal onder 17 naar het EK. En 4: niet geblesseerd raken.

Ik zat in vijf vwo, heb mijn schoolwerk gedaan, heb gerevalideerd. Omdat ik zo lang geblesseerd was geweest begon ik daarna in de A2. Ik was net weer een maandje bezig en toen gebeurde het weer. Weer kunstgras, weer een tackle op dezelfde knie. Ik ben meteen van de training afgelopen. Ik stond echt perplex. Weer revalideren. Weer terugkomen. Ik zat in mijn eindexamenjaar. In die periode is mijn vader ook failliet gegaan. Die werd werkeloos. Mijn moeder moest weer werk gaan zoeken. We moesten verhuizen. Dat was veel.

Die gasten wonen samen in Amsterdam en daar ben ik heel vaak.

Omdat ik in het weekend geen wedstrijden had kon ik tijdens het revalideren voor het eerst mee uit met vrienden. Ik leerde wat normale jongeren meemaken op die leeftijd. Ik had op mijn zeventiende, achttiende nog geen biertje op. Nu drink ik niet meer maar ik heb het wel even geprobeerd. Uitgaan, op vrouwenjacht, ik wist echt niet wat het was. Mijn laatste feestje daarvoor was een klassefeestje in de tweede. Dat zijn wel andere feestjes.

Toen is de vriendengroep ontstaan waar ik nu nog inzit. Die gasten wonen samen in Amsterdam en daar ben ik heel vaak. Dat is een heel hechte groep. Dat had ik niet zo gehad als ik mijn kruisbanden niet had gescheurd. Ik was liever profvoetballer geweest en ik had het uitgaan en alles er allemaal makkelijk voor kunnen laten maar het heeft me op sociaal gebied inzichten gegeven die ik anders niet had gehad.

Moeder: Zijn vrienden zijn geweldig. Ze zitten samen in een elftal bij Kampong en bij zijn tweede blessure, vlak voor de operatie hebben ze Jip naar een wedstrijd van hen gelokt. Bij het inspelen had het hele team een wit T-shirtje aan met in zwarte letters erop: 'Sterkte Jip!'

Jip: Die jaren ben ik een veel completer persoon geworden. Van blanco naar volgeklad. Ik heb wat lessen geleerd. Ik waardeer veel meer. Vroeger waren wij heel rijk. En nu helemaal niet. Maar ben ik nu gelukkiger dan vroeger? Ja. Ik heb op het vwo dingen geleerd, in de liefde heb ik dingen geleerd. Ik heb geleerd wat echte vriendschap is. Hoe je

terugkomt. Ik heb ook, mede doordat mijn vader failliet ging en we wat ouder werden, een veel hechtere band met mijn broertje en zusjes gekregen. En ik weet nu ook dat het niet normaal is dat je bij Ajax een contract hebt als spits, vwo doet, in een groot huis woont en een paar keer per jaar op vakantie gaat. Dat is niet normaal.

Gelukkig mocht ik van Fred Grim aansluiten bij de A1.

Moeder: Jip is echt van de spring-in-'t-veld die hij vroeger was naar een soort pater familias toegegroeid. Ook als je ziet hoe hij zich nu verhoudt tot zijn broer en zussen. Jip is degene die beheerst blijft, ook als zijn vader af en toe lastig en moeilijk doet. Heel knap hoe dat impulsieve mannetje van toen, ook echt situaties weet te de-escaleren. Maar hij is ook heel vrolijk en ik zie hem ook veel lol hebben met zijn vrienden.

Jip: Mijn jaar daarna was geslaagd als ik mee zou doen met de A1 en zou scoren. Ik had zo diep gezeten, met de blessures, met wat er thuis was gebeurd. Ik kon niet meer van mezelf vragen dan dat. Gelukkig mocht ik van Fred Grim aansluiten bij de A1. Bij de A2 ben je kansloos dan speel je tegen kuttegenstanders, dan kijkt niemand naar je om. Je speelt ook slecht want je medespelers zijn slecht. Dus ik moest bij de A1 komen, dat was ook mijn team met Ouasim, Lesley, Stefano, Davy, Fabian, en Mitchell Dijks, die was er nog bijgekomen van Volendam. Daar was ik hecht mee, die zullen het ook begrijpen als ik een paar keer slecht train. Dat voelde veilig. Ik had een goed gevoel. Het ging goed maar nog wel wisselend. Fred Grim verkoos Rowendy Schoop in de spits. Iedereen bij Ajax wilde Rowendy weg hebben, behalve Fred Grim. Dat was pech. Ik ben Grim nog steeds dankbaar dat ik bij de A1 mocht aansluiten maar ik was, en ben nog steeds beter dan Rowendy.

In een wedstrijd thuis tegen NAC mocht ik warmlopen. Ik kan je niet vertellen wat ik toen voelde aan vlinders in mijn buik. Het was mijn debuut in de A1 en ik was verliefd. Voor ieder ander was het gewoon zo'n regenachtige dag waarop Ajax A1 een slechte dag had tegen NAC A1. Voor mij was dat de mooiste dag van het jaar. Het was echt heel speciaal. Bij de eerste actie scoorde ik meteen. Fischer maakte een mooie solo, zoals zo vaak. Hij gaf hem voor en ik tikte hem erin. Die dag zou ik nog wel een paar keer over willen doen. Ik weet nog dat mijn moeder op de tribune tranen in haar ogen had.

Moeder: Nu weer als ik eraan terugdenk. Ik dacht: 'Okay jongen, daar ga je weer na al die tijd van ploeteren en zwoegen, en als je dan ook nog scoort: wow.' Dat was een ongelooflijk warm moment. Hij deed het toch maar even. En je had moeten meemaken hoe de andere spelers, ook op de bank, reageerden. Iedereen gunde het Jip.

En toen belde FC Utrecht, op een vrijdag: 'We hebben je nodig.'

Fabian: Dat was een fantastisch moment. Toen hij dat doelpunt maakte, toen was ik zo blij dat hij dat was. Ik had nog liever dat hij het was dan dat ik het was, om het zo maar even te zeggen.

Jip: Op de Copa Amsterdam speelde ik vaker en scoorde ik een paar keer. Dat was lekker. Maar het was niet duidelijk wat Ajax met mij wilde. Achteraf gezien had Jonk zijn twijfels bij me maar Bergkamp en Tonny Bruins Slot zagen nog wel wat in me. Jonk en Bergkamp zitten allebei in het Technisch Hart dus dat botste. Uiteindelijk kwamen ze met het voorstel om me te verhuren aan Almere City. Ik heb daar twee weken van de voorbereiding meegedaan maar ze waren het nog steeds niet met Ajax eens over het contract. En toen belde FC Utrecht, op een vrijdag: ‘We hebben je nodig’. Jong Utrecht had geen spits dus ik zou zeker veel spelen. Het is om de hoek, ik kende er nog veel mensen. Ik heb er heel even over nagedacht en ik heb teruggebeld en gezegd: ‘Wanneer kan ik komen?’

‘Morgenochtend.’

Dus ik heb die zaterdagochtend met Jong Utrecht meegetraind. Ik had weken, maanden op Ajax gewacht. Ik wilde zo graag bij Ajax laten zien wat ik kon maar wilde duidelijkheid en spelen.

Ik deed mee aan mijn eerste voorbereiding in jaren. De trainingen gingen goed. Ik had het naar mijn zin, de oefenwedstrijden gingen goed. De eerste competitiewedstrijd speelden we tegen Jong Feyenoord. Bij Feyenoord speelde het halve eerste elftal met Kongolo, Ramsteijn, Achahbar, Cabral, Vilhena. Ik scoor altijd tegen Feyenoord dus toen ook. We verloren met 5-1 maar ik speelde een heel goede wedstrijd. Ik had zelf dat gevoel maar gelukkig zeiden anderen ook dat ik goed had gespeeld. Ik dacht: als dit het is, dan kan het alleen maar beter worden. Het zit er misschien nog in.

*

Jip: Een weekje later hadden we een oefenwedstrijd op een kunstgrasveld. Na drie minuten al staat mijn rechtersvoet vast, ik draai in een duel en ik krijg weer een tik. Daar op zo’n kutveldje op een dinsdagavond tegen een kuttegenstander wist ik: nu is het klaar. Ik kan nog wel proberen om profvoetballer te worden, en ik ga dat misschien ook wel doen maar de kans is zo klein. Drie jaar geblesseerd zijn voor je twintigste... dan is het over. Die twee jaar feesten, wat ik zag als een uitstapje naar het studentenleven, dat wordt mijn leven. Jip gaat studeren. Jip gaat werken. Terwijl ik al die jaren heb getraind, alles heb gedaan om profvoetballer te worden.

’s Avonds werd ik door mijn moeder naar beneden geroepen. Toen waren al mijn vrienden langsgekomen. En mijn vriendinnetje. Dat betekende echt heel veel voor me. We spraken erover en maakten grappen: ‘Jippie, jij gaat voortaan wel weer mee uit.’

En ze graptten dat er op mijn grafsteen zou komen te staan: ‘Gestorven aan kruisbandletsel.’

En: ‘Bij een vliegtuigongeluk zijn er vijftig doden maar 1 iemand heeft zijn kruisband

gescheurd.'

Dat had ik wel nodig. Ik heb ze een shirt gegeven voor in hun huis waarop staat: 'Liever goede vrienden dan een goede kruisband.'

Ik probeer niet meer aan Ajax te denken. Al is dat natuurlijk het mooiste. Het mooiste en het lastigste. Door de topspitsen in het verleden wordt er zoveel verwacht. Ik heb die druk niet gehad, daarvoor zat ik nog net te ver van het eerste maar ik denk Castillion wel. Hij was fit, hij zat er dichtbij en werd vergeleken met Kluivert. Een spits bij Ajax, dat is bij elke topclub zo, moet scoren. Als je er niet twintig inlegt aan het einde van het seizoen dan heb je gefaald. En een jongen van achttien, negentien die kan dat nog niet, die is nog niet zo constant. Een buitenspeler kan een slechte wedstrijd hebben, die kan wat grilliger zijn. Maar een spits moet er staan. Een centrale verdediger moet er staan. Daarbij is het takenpakket bij Ajax veel breder dan bij andere clubs. Je moet alles kunnen. Pellè zou bij Ajax niet voldoen, hij is niet snel en heeft geen actie maar hij is wel een heel goed aanspeelpunt. Sigthorsson heeft wel bijna alles maar die is vaak geblesseerd. Ik heb veel dvd's gezien van Kluivert. Zo'n complete spits als Kluivert heb ik bijna nooit gezien. Ik dacht echt: wow. Hij was snel, een aanspeelpunt, had een goede techniek, hij kon koppen. Alleen penalty's... haha.

Zo'n complete spits als Kluivert heb ik bijna nooit gezien.

Wim Jonk was onze techniektrainer en hij zei: 'Je mag nooit blind schieten.' Wijnaldum mist bijvoorbeeld heel veel kansen omdat hij gewoon blind schiet. Overal moet een gedachte achter zitten. Probeer de hoek waarin je schiet te camoufleren en niet in 1 tempo te schieten maar begin rustig en versnel in 1 keer aan het einde want de keeper staat te wachten en opeens is het gebeurd. Als je ook nog de hoek hebt gecamoufleerd dan zit-ie erin.

Het kan ook niet anders dan dat ze heel gecharmeerd zijn van Finnbogason. Die heeft altijd de goede keuze voor de goal. Die schiet nooit blind. Een stiftje op het juiste moment over de keeper heen, het lukt niet altijd maar er zit een gedachte achter.

Het is de mooiste positie in een elftal en ik kan me niet voorstellen dat ik geen spits was. Ik zie mezelf niet als rechtsback. Daar ben ik te doelgericht voor. Met alles. Ik wil dingen bereiken en niet dingen tegenhouden. Ajax. Nummer 9. Spits.

Je leert als speler altijd om braaf te luisteren wat een trainer zegt. Eerst luisterde ik wel maar begreep ik ze niet dus daarna luisterde ik extra braaf maar na een tijdje dacht ik: Dit is eigenlijk onzin.

Ik was niet de enige, je hoeft niet heel begaafd te zijn om door te hebben dat de trainer het fout heeft. Er kan natuurlijk ook een verschil in visie zijn maar soms is het ook wel een heel simpele manier van denken of redeneren. Als je er wat verder of logischer over nadenkt zou je misschien wel tot een ander inzicht komen.

Van de psychologie hebben de meeste trainers weinig kaas gegeten. Sommige spelers moet je bijvoorbeeld niet voor de groep aanpakken, die moet je even apart nemen. Andere

spelers, zoals Stefano bijvoorbeeld, moet je juist wel voor de groep aanpakken, die worden daar scherp van. Er is in elk team een bepaalde hiërarchie en sommigen zijn daar gevoelig voor en als je die aanpakt gaan ze harder werken, en anderen krimpen juist ineen en worden bang om dingen fout te doen. Sommige spelers weten het zelf wel, die hoef je niet uit te leggen dat ze een verkeerde bal hebben gegeven en waarom dat is. Davy Klaassen is daar een voorbeeld van.

Lesley: Ik ken Jip. Ik ken Jip heel goed. Hij is altijd positief. Hij zal altijd weer terugkomen om weer zijn pad op te gaan in de voetballerij. Als hij het wil, komt hij terug.

Fabian: Dat hij door zijn blessures wat explosiviteit zou kwijtraken, dat is bekend. Maar als je het aan iedereen vraagt die Jip kent, dan hoor je dat we allemaal de verwachting hebben dat het voor hem mogelijk is om terug te keren. Hoe moeilijk het ook zal zijn. Toen ik van die derde keer hoorde, toen brak mijn hart echt, ik heb hem ook een berichtje gestuurd. Ik respecteer het ook heel erg dat hij mij de felicitaties heeft gestuurd na mijn debuut. Dat had hij ook kunnen zijn. Zo kan het lopen. Maar Jip komt er wel. Al is het niet in de sport dan wel in het bedrijfsleven.

Dat had hij ook kunnen zijn. Zo kan het lopen.

Moeder: Als het niet lukt, als het niet goedkomt dan is dit alles een geweldige ervaring geweest die wij hem als ouders nooit hadden kunnen bieden.

Jip: Bij FC Utrecht heb ik een contract voor een jaar. En als alles goed gaat ben ik in april weer terug. De clubs zullen niet voor mij in de rij staan met mijn verleden. Dus de kans is heel groot dat ik volgend jaar bij Buitenveldert speel met mijn vrienden. Maar ik vind het nog te moeilijk om zelf die knoop door te hakken. Ik ga nu goed studeren en revalideren en dan hoop ik dat het voetballen nog lukt... De tijd zal het uitwijzen. Misschien zal het altijd een mysterie blijven. Jip Bartels: Wat als.

Het vermorzelde been van Juan Lozano

FILIP JOOS>

BEERSCHOT MAG DAN WEL DE ANTWERPSE MOEDERCLUB van Vertonghen, Vermaelen, Alderweireld en Dembélé zijn, het is in België al lang geen synoniem meer voor goed voetbal. Gelukkig zijn er nog de supporters, met hen is het vaak lachen geblazen. Soms zijn ze ook even de schande van het land, zoals in de herfst van 2011, toen ze Eji Kawashima, de Japanse doelman van tegenstander Lierse, minutenlang ‘Fukushima’ toeschreeuwden. Dat was geen humor, en al helemaal geen fijnzinnige, zo vlak na de kernramp die Japan en de wereld schokte. Drie maanden, een aantal passages bij de tuchtcommissie en een fikse boete later, stond de terugwedstrijd op het programma. Beerschot-Lierse, op het Kiel. Iedereen hield zijn hart vast: wat zou er gebeuren wanneer Kawashima het veld betrad of zijn eerste bal uittrapte? Niks. Het bleef oorverdovend stil. Tot halverwege de eerste helft, toen niemand het nog verwachtte, de spionkop plots een spandoek ontrolde: ‘*Telug vliend?*’

Het was het tijdperk van de potige mandekking.

Vijfendertig jaar terug in de tijd kocht mijn vader een tribunekaartje voor Beerschot-La Gantoise. Bij de thuisploeg maakte ene Juan Lozano furore, en mijn papa wilde hem weleens live aan het werk zien. Lozano werd door de Gentse verdedigers zeer hardhandig aangepakt. Het was het tijdperk van de potige mandekking, zoneverdediging was nog niet tot in onze contreien doorgedrongen, en bij elke aanslag op Lozano’s benen groeide de animositeit op de tribunes. Bij een zoveelste gemene overtreding, aldus mijn vader, veerde een Beerschot supporter omhoog van zijn zitje en schreeuwde, molenwiekend met zijn armen, naar een paar Gentse supporters vijf meter verder: ‘Tunnél toe! Tunnél toe!’

De tunnél in kwestie is de Kennedytunnel, en als die dicht gaat, kan geen Gentenaar Antwerpen nog bereiken. Een bijzonder originele oplossing voor het mobiliteitsprobleem dat anno 2012 nog steeds de Antwerpse politiek beheerst. En mocht u zich vragen stellen over dat accentteken op tunnél (klinkt in het Antwerpse dialect als *tu* zoals in tuniek, en dan *nel* zoals in de meisjesnaam, met de nadruk op de laatste lettergreep), weet dat u niet de enige bent. Toen in 1933 de Antwerpse socialistische burgemeester Camille Huysmans de voetgangerstunnel onder de Schelde inhuldigde, stelde een plaatselijke journalist hem de vraag: ‘Mijnheer de burgemeester, hoe moeten de mensen dat nu eigenlijk uitspreken: tunnel of tunnél?’, diende Huysmans hem als volgt van repliek: ‘Beste vriend, wat zegt men tegen u? Pummel of pummél?’ Spindoctors zouden na een dergelijke uitspraak van hun politicus tegenwoordig spontaan harakiri plegen, toen werd er nog smakelijk om gelachen.

Beerschot dus, de ploeg waar het fenomeen Juan Lozano opgroeide.

1955, Juan Lozano wordt geboren in Andalusië. De Guardia Civil en generaal Franco houden Spanje in een ijzeren greep. Na verloop van tijd belandt hij met zijn ouders in Antwerpen. Of beter: belandt hij in navolging van zijn ouders in Antwerpen. Papa en mama Lozano droppen hun kroost bij de grootouders in Zuid-Spanje, en gaan alvast voorop in de emigratiestrijd. Vader Lozano werkt als privéchauffeur voor een rijke Antwerpenaar, mama gaat uit poetsen. Na twee jaar komen ook de kinderen over. De achtjarige Juan en broer Curro spreken alleen Spaans, en hebben in Spanje nog geen

schoolgebouw van binnen gezien. De eerste maanden zijn keihard. Beide broers worden op school aan hun lot overgelaten, er is niemand die zich om hen bekommert. Gelukkig voor Juan is er de bal: hij voetbalt zich populair op de speelplaats. Zijn talent blijft niet onopgemerkt en op zijn elfde sluit hij zich aan bij voetbalclub Beerschot, het stamnummer dertien van de Koninklijke Belgische Voetbalbond.

Beerschot speelt zijn thuiswedstrijden in het Olympisch Stadion, zo geheten omdat Antwerpen in 1920 de Olympische Spelen organiseerde, bij wijze van genoegdoening voor de zware oorlogsjaren die België hadden verwoest. Het stadion had toen een sintelbaan en een heuse zompige grasmat, waar kunstgrasfabrikanten hun neus vandaag de dag voor zouden ophalen, maar waar de ware voetballer op excelleert. Het is bovendien heilige grond, omdat het Belgische nationale elftal er zijn enige gouden plak uit de geschiedenis haalde. Op turbulente wijze, dat wel. Tegenstander Tsjecho-Slowakije verliet bij een 2-0 tussenstand nog tijdens de eerste helft het veld, omdat de Engelse referee Lewis zich tot een schaamteloze thuisfluitier ontpopte. Het blijft tot op de dag van vandaag de enige internationale finale waarbij een team er collectief de brui aan geeft voor er is afgefloten. Pikant detail: John Lewis was op 9 juni 1920, de dag van de finale, exact vijftien jaar oud. Van een leeftijdsgrens voor scheidsrechters was toen duidelijk nog geen sprake.

Van een leeftijdsgrens voor scheidsrechters was toen duidelijk nog geen sprake.

In dat Olympisch Stadion voetbalt Juan Lozano zijn eerste wedstrijden voor Beerschot, en vestigt meteen zijn faam. Een stijlrijk godenkind, een perfect tweevoetige dribbelaar met de gave van de pass in één keer, een wonderlijke voetballer met onwaarschijnlijk veel spelinzicht en een benijdenswaardige flair. Zoveel flair dat alles hem ogenschijnlijk makkelijk afgaat, wat meermaals tot het misverstand zal leiden dat Lozano zichzelf geen pijn kan doen, en dus een mooiweervoetballer is. Een doodzonde in een land waar inzet en kracht als vanouds meer geapprecieerd worden dan genialiteit.

De trainer die de zeventienjarige Lozano in de eerste ploeg dropt, is François Geeraerts. Maar onder diens opvolger Coppens komt het talent pas echt tot volle wasdom. Rik Coppens. Grootste voetbalcoryfee van Antwerpen en omstreken, een dwars supertalent dat in de jaren vijftig zowel op als naast het veld onnavolgbaar was. Coppens was een ster, en leefde ook zo: hij reed door de stad in een dikke Amerikaanse slee, was uitermate zelfbewust, en een tribunespeler zonder weerga. Toen hij na een blessure of na alweer een akkefietje met de trainer eens met de reserves moest opdraven, pilde het stadion uit, terwijl reservewedstrijden normaal gezien op een bijveldje voor een handvol familieleden werden afgehaspeld.

Coppens vond het ook onzin dat je een tegenstander niet mocht vernederen, integendeel, hij deed niks liever. Op de bal gaan zitten, de tegenstander herhaaldelijk door de benen spelen, gekke bekken trekken naar de supporters, de ref (ook een tegenstander) uitdagen, het zat in zijn genen, en vechten tegen zijn genen beschouwde de grote Rik Coppens als

verloren tijd. Hij is ook de man die de allereerste op camerabeelden vastgelegde strafschop-in tweeën ten uitvoer bracht, samen met ploegmakker André 'Popeye' Piteurs, lang voor Johan Crujff dat kunstje met Jesper Olsen flikte. Dat de beelden van Ajax-Helmond Sport de wereld rondgingen en Coppens' originele actie alleen maar op de Belgische televisie werd vertoond, is hem nog steeds een doorn in het oog.

Die Rik Coppens zou nu tijdens les één van de trainerscursus het lokaal al verlaten, of anders wel eruit gestuurd worden. Een stroper die weigert boswachter te worden vinden heren die diploma's uitreiken niet zo leuk. Maar voor Lozano is hij goud waard, een zielsverwant.

Het portier gaat open, en een gelakte schoen beroert heel even de grond.

Legendarisch is de regenachtige dag waarop de Beerschotspelers met beteuterd gezicht naar de modder op het trainingsveld kijken, en zich afvragen waar hun coach toch uithangt. De training zou toch al begonnen moeten zijn? Tot ze uit hun ooghoek een grote auto het veld zien oprijden, die vervolgens halt houdt waar de bestuurder de middencirkel vermoedt. Het portier gaat open, en een gelakte schoen beroert heel even de grond. 'Niet te doen, mannen, de training is afgelast!' buldert Rik Coppens, waarna hij gaat kaarten in een café op de Keyserlei.

Tussen Coppens en Lozano klikt het meteen. De trainer herkent zich in de voetballer, 'al was ik iets sterker met de rug naar de goal, en hij sterker met het gezicht naar de tegenstander'. Vrijheid blijheid, Lozano geniet, en Beerschot geniet mee.

De bekroning zou Coppens niet meemaken: hij wordt ontslagen en vervangen door de Nederlander George Knobel, even tevoren nog bondcoach van het Nederlands elftal. In de finale om de Belgische Beker gaat Club Brugge met 1-0 voor de bijl door een goal van Johan Coninx. De twee sterspelers van Beerschot, Lozano en de Haïtiaan Sanon, zijn allebei direct betrokken bij het doelpunt. Het is 1979, en het onmogelijke is gebeurd: Beerschot pakt een prijs.

Maar in plaats van door te gaan op dat elan vervalt Beerschot in zelfgenoegzaamheid, en Lozano tuimelt mee. De supporters morren en zelfs de publiekslieveling wordt op de korrel genomen. Een paar maanden na de bekerzege verkast het supertalent naar... Washington Diplomats.

*

Amerika, godbetert. Een competitie voor voetbaldino's, oudjes die definitief de weg neerwaarts zijn ingeslagen. En dat terwijl het in België begin jaren tachtig wemelt van de

topspelers, aangetrokken door een zwartgeldcircuit dat in Europa zijn gelijke niet kent, of het moest in Italië zijn. Anderlecht en Club Brugge rijgen Europese finales aaneen, een bescheiden ploeg als Lokeren presenteert trots het Poolse duo Lato-Lubanski, respectievelijk topschutter van het WK in 1974 en de latere Poolse voetballer van de eeuw, en geen vijftien kilometer verderop is de Freethiel, het houten stadionnetje van SK Beveren, het strijdtoneel van prachtige Europese avonden, waar Internazionale en Barcelona worden bevochten.

En Juan Lozano vertrekt uitgerekend naar de States.

België als Eldorado. En Juan Lozano vertrekt uitgerekend naar de States. Op zijn vierentwintigste. In de fleur van zijn voetballeven. Niet omdat hij nou zo wild enthousiast werd van het idee om met Johan Cruyff in één ploeg te kunnen spelen, al werd hij dat eenmaal in Amerika wél, maar toch vooral omwille van: de dollar. Die stond historisch laag, zo rond de zesentwintig Belgische Frank (ofwel ongeveer anderhalve gulden, red. Hg), en je hoefde geen beursgoeroebrein te bezitten om in te zien dat die snel aan een steile klim zou beginnen. Tekengeld, een mooi salaris. Lozano belegde in zichzelf. Een betere investering dan in varkens, zoals zijn beroemde nieuwe ploegmakker kort daarvoor had mogen ondervinden.

Erg lang duurt Juan Lozano's Amerikaanse avontuur overigens niet. Na een dik half jaar en tien wedstrijden voor de Diplomats trekt hij de Grote Plas weer over. Naar België.

Anderlecht wordt zijn nieuwe thuishaven. De eigenzinnige manager Michel Verschueren haalt hem binnen. Verschueren is een sluwe vos, die het voetbal binnenglijdt als conditietrainer van Eendracht Aalst. Daar wordt hij opgemerkt door Anderlecht, dat hem inlijft als assistent van de Corsicaan Pierre Sinibaldi, de trainer die het Anderlecht van Paul Van Himst en Jan Mulder droomvoetbal laat spelen en door al zijn opvolgers in het geniep wordt vervloekt, omdat hij er verantwoordelijk voor is dat nagenoeg alle latere coaches van de club tegen de huisstijl aanhikken.

Verschueren verkast van Eendracht Aalst nog even naar de burens van RWDM uit Molenbeek, waar hij Jan Boskamp fysiek speelklaar moet zien te krijgen, maar de legendarische Anderlechtvoorzitter Constant Van den Stock verliest hem niet uit het oog, en dropt de gewezen turnleraar in een directeursstoel: Mister Michel is born.

Het Systeem-Ivić kost tijd, maar Anderlecht heeft een topploeg en verandert in een machine.

Een gouden zet, zo blijkt. Verschuieren werkt zich krom voor Anderlecht, houdt er een heel eigen ethiek op na, en toont zich een uiterst gehaaid onderhandelaar. Wanneer blijkt dat Lozano een terugkeer naar Europa wel ziet zitten, vliegt Mister Michel naar de States en weekt er Lozano los bij de Diplomats. Volgens de overlevering wordt het contract op een bierviltje bezegeld. Eén jaar na het volkse paars van Beerschot draagt Juan Lozano het adellijke *mauve* van Anderlecht.

Wenkbrauwen worden gefronst. Anderlecht heeft immers net de Kroaat Tomislav Ivić aangesteld als trainer, een man die zweert bij ellenlange besprekingen voor het tactisch bord. Ivić de meestertacticus samenbrengen met Lozano, die bij *de theorie* meer dan eens snurkend in slaap sukkelde, dat is toch vragen om problemen?

Neen dus. Al is het begin stroef. Ook vrijbuiten Lozano krijgt een zone in het veld aangemeten, en voor het eerst in zijn leven opdrachten bij balverlies. Aandachtige toeschouwers zien hem geregeld naar de bank blikken, om te kijken hoe de trainer reageert: loopt hij wel juist of niet? Het Systeem-Ivić kost tijd, maar Anderlecht heeft een topploeg en verandert in een machine. In de Europabeker der Landskampioenen wordt onder aanvoering van een grootse Lozano het Juventus van coach Giovanni Trapattoni belachelijk gemaakt, een opmerkelijke prestatie, want Juventus vormde de ruggengraat van de Azzurri die zich een paar maanden later in Spanje tot wereldkampioen zouden kronen.

*

1982. Jan Raas wint Parijs-Roubaix. Gilles Villeneuve laat in een Ferrari het leven op Francorchamps. Bettine Vriesekoop wordt Europees kampioen tafeltennis. Jimmy Connors verslaat John Mc Enroe in de finale van Wimbledon in vijf zinderende sets. En België speelt het openingsduel van de Mundial in Spanje.

Zonder Juan Lozano.

Guy Thijs, de minzame, op sigaren en whisky levende bondscoach van de Rode Duivels, wil Lozano maar wat graag erbij hebben. Tenslotte was hij al meer dan een halve Belg, opgegroeid in de schaduw van de kathedraal van Antwerpen. En hoeveel Spaans bloed stroomt er niet door onze aderen, sinds de doortocht van Alva en zijn mannen? Neen, Lozano annexeren was wel het minste wat we konden doen, om de missie richting Spanje een extra kans op slagen te geven.

Dus wordt er een verzoek tot versnelde naturalisatie ingediend. In het belang van het land, als het ware. De aanvraag passeert fluitend de Kamer van Volksvertegenwoordigers, maar in de Senaat ligt het liberale boegbeeld Herman Vanderpoorten dwars. Geen uitzondering voor voetballers, luidt zijn devies. Bovendien moet die Lozano echt niet denken dat hij zo maar eventjes de militaire dienst kan ontlopen!

Eindelijk zijn de nieuwe Belgen ook Rode Duivel.

Juan Lozano wordt in het trainingskamp van de Rode Duivels van het njet van de Senaat op de hoogte gebracht, net als de officiële elftalfoto is gemaakt. Hij haalt zijn schouders op, pakt zijn boeltje, en vertrekt. Op zijn Lozano's.

Later zou een afzichtelijke voetballer als Goran Vidovic met de glimlach genaturaliseerd worden, en ook Oliveira, Weber en Strupar verkregen vlotjes de benodigde papieren. Zij deden in het beste geval een verdienstelijke poging om Nederlands te spreken, terwijl Lozano met rasechte Antwerpse tongval door het leven ging, maar dat is typisch België: nationaliteit is een lastig gegeven, ook binnen de landsgrenzen. Dat het in Belgenland een paar generaties langer heeft geduurd dan in de omringende landen vooraleer de nationale ploeg ook zwart kleurde, is geen toeval. Waar men gaat langs *Vlaamsche* wegen komt men bange blanke mannen tegen. Eindelijk – eindelijk! – hebben ook wij nu een nationale ploeg waarvan de roots verspreid liggen over de wereld. Eindelijk zijn de nieuwe Belgen ook Rode Duivel. Eindelijk is dat glazen plafond gesneuveld. Het werd tijd, het nationaal elftal leed aan bloedarmoede.

De ironie wil dat de volgende landelijke verkiezingen uitgeschreven zijn voor 8 juni 2014. De kans is groot dat de Rode Duivels dan in Brazilië vertoeven, en het land in de ban is van de bal. De geschiedenis heeft humor, het is best mogelijk dat de mensen in het stemhokje voor een afscheiding tussen Vlaanderen en Wallonië stemmen, en vijf dagen later hartstochtelijk het politiek wankele België van de immer standvastige aanvoerder Vincent Kompany (Congoleser Belg, Brusselaar, Vlaming én Waal, intelligenter dan het leeuwendeel van de politici samen) voor het reuzenscherp collectief naar de zege schreeuwen, omhangen met de Belgische driekleur. Rigoureuus in het Engels: 'Come on Belgium, come on Belgium!' Schizofreen, zei u?

*

Terug naar 1982. België speelt een memorabel WK. De Rode Duivels winnen de openingsmatch van Argentinië en wonderkind Maradona dankzij een doelpunt van Erwin Vandenbergh, verslaan vervolgens El Salvador met een afstandsschot van Lozano's boezemvriend Ludo Coeck, en een onwaarschijnlijke rush van Jan Ceulemans zorgt tegen Hongarije voor het broodnodige punt om door te stoten naar de volgende ronde. Daar is de tank leeg, en wordt er verloren van Polen en Rusland.

Lozano volgt een paar WK-matchen vanaf de tribune, en ontmoet er Menotti en Maradona. Die laatste spreekt hem aan met 'Lozano de Anderlecht!'.

Bij de Brusselaars wordt Ivić die zomer de laan uitgestuurd en vervangen door clubicoon Paul Van Himst, viervoudig winnaar van de Gouden Schoen, niemand doet dat beter. Van Himst viert de teugels, Anderlecht blijft internationale top, en speelt mei 1983 de

Uefacupfinale tegen Benfica, waar de jonge Zweed Sven-Göran Eriksson op de bank zit. Anderlecht wint thuis met 1-0, slikt in Lissabon na ruim een halfuur een doelpunt, maar voor de ogen van een verbouwereerd Da Luz kopt Juan Lozano op voorzet van Vercauteren vijf minuten later de cruciale gelijkmaker binnen. Het blijft 1-1, en na afloop in de kleedkamer ziet Lozano ploegmaats huilend van geluk de beker kussen. Hij snapt er niks van. Wedstrijdje gespeeld, wedstrijdje gewonnen, meer was er toch niet aan de hand?

Typisch Juan Lozano. Een man die niet warm wordt van een Uefacup, maar wel op zomeravonden na een training nog met vrienden het park induikt om een balletje te trappen. Een *lunatieker*, zo bestempelde 's lands flamboyantste coach Raymond Goethals hem in zijn hoogsteigen mengtaal. Maanziek. 'Zoals Rensenbrink. Als we Europees speelden, deed hij zijn smoking aan en was hij niet te houden. Maar in de modder van Beringen zag je hem niet!'

Barcelona haakt af, Real Madrid haalt Juan Lozano binnen.

Toch verandert het doelpunt in Da Luz zijn leven, Barcelona en Real dingen naar zijn gunsten. Broer Curro fungeert als zaakwaarnemer, en speelt beide grootmachten tegen mekaar uit. Barcelona haakt af, Real Madrid haalt Juan Lozano binnen. Vijfentachtig miljoen Belgische frank (een dikke twee miljoen euro) heeft de Koninklijke voor hem over, op dat ogenblik het duurste transferbedrag ooit voor een speler van Real. Ergens in een kantoor in het stadion van Anderlecht danst Michel Verschueren de horlepiep.

*

De start is veelbelovend. Lozano amuseert zich rot in Spanje, de kleedkamer van Real is hartelijker dan ze werd afgeschilderd, en hij smeedt al snel vriendschapsbanden, onder meer met John Metgod, die in dezelfde straat woont en de Andalusische Antwerpenaar in de Spaanse hoofdstad helpt met acclimatiseren. Onder coach Di Stefano begint Real goed aan de competitie, Lozano amuseert zich: vier goals in zeven wedstrijden, een droomstart. Maar in wedstrijd acht, de derby tegen Atlético, is hij opgejaagd wild. Na een vreselijke tackle van Juan José Rubio strompelt Lozano het veld af. De röntgenfoto's vallen mee: hoogstens een barstje, verder niets ernstigs.

Twee weken later begeeft zijn been het wel, zomaar, terwijl hij de trap op loopt. Lozano in het gips, en *out* voor twee maanden. Om verder geen risico meer te nemen wil Di Stefano hem bij zijn wederoptreden tegen Salamanca in de rust wisselen. Maar Juan Lozano voetbalt te graag, en wimpelt de vervanging weg: 'Ik zeg wel als het niet meer gaat, coach.' Tien minuten in de tweede helft komt hij in botsing met de doelman, en breekt opnieuw zijn been. Game over, voor de duurste aankoop aller tijden is het seizoen voorbij.

Wie de doelpunten terugziet, denkt dat Guardiola toen al op de bank zat bij Barça.

1984-1985. Het seizoen van de wederopstanding, zowel voor Lozano als voor de Koninklijke. Tenminste, dat is in Madrid het idee. Di Stefano is vervangen door Amarro Amancio, die als coach van het tweede elftal opzien baarde door in de bekercompetitie Bilbao en Valencia uit te schakelen. Al was dat ook weer niet zo vreemd aangezien hij in het B-elftal spelers als Butragueño, Michel, Sanchís en Martín Vasquéz onder zijn hoede had.

In de eerste wedstrijd gaat het echter al direct mis: aartsrivaal Barcelona (met de Duitser Bernd Schuster in de gelederen) ontheiligt Bernabeu, het wint met 3-0, maar vooral de manier waarop is verbluffend. Wie de doelpunten terugziet, denkt dat Guardiola toen al op de bank zat bij Barça. Real staat erbij en kijkt ernaar, en zou dat een heel seizoen blijven doen. De Koninklijke eindigt in de competitie als vijfde op zeventien punten van kampioen Barcelona, een kolossaal verschil in het tijdperk waarin een zege slechts twee punten opleverde.

Alleen in de Uefacup kan Real de schijn nog een beetje ophouden. In de heenwedstrijd van de finale wordt gemakkelijk afstand genomen van de Hongaren van Videoton. Onderweg schakelen de Madrilenen Anderlecht uit. In Brussel wordt Lozano negentig minuten lang op de bank gehouden terwijl Anderlecht het Astridpark intussen naar een delirium voetbalt: 3-0! Het thuispubliek scandeert minutenlang Lozano's naam, tot ergernis van de vernederde Amancio. Twee weken later in Madrid wordt Lozano tot zijn eigen stomme verbazing in de basis gedropt, en het mirakel geschiedt: Anderlecht wordt vernederd en uitgeschakeld met een 6-1 score, en nog altijd wordt in Brussel gefluisterd dat er die dag *iets in het eten gedaan was*. Lozano speelt sterk, wordt bejubeld in *Marca* en *AS*, maar zit de zondag erna voor de thuiswedstrijd tegen Valencia niet eens bij de selectie.

De terugwedstrijd van de Uefacupfinale ziet hij eveneens vanaf de tribune. Real slaagt erin om zich na de 3-0 winst in Hongarije alsnog te blameren. In een uitverkocht huis wint Videoton met 1-0. Real sluit een inktzwart seizoen af met een Europese beker en een pijnlijke nederlaag, Lozano is zomer 1985 van duurste aankoop inmiddels geworden tot paria.

*

En opnieuw komt de redding uit Brussel, want opnieuw is Michel Verschueren er als de kippen bij om een gouden deal te sluiten. Lozano keert terug naar het oude nest. De voltallige Belgische pers vraagt zich af of hij wel met Enzo Scifo, het inmiddels

ontbolsterde grote nieuwe talent op het middenveld, in één ploeg kan spelen.

Die vraag wordt al snel relatief, als in de nacht van 8 op 9 oktober Ludo Coeck op de snelweg tussen Brussel en Antwerpen ter hoogte van Rumst crasht met zijn BMW. Hij wordt nog wel overgebracht naar het ziekenhuis, maar alle hulp komt te laat. Ludo Coeck, wiens linkervoet talloze doelmannen had geklopt, was nu zelf verslagen door een combinatie van zijn rechtervoet en aquaplaning. Hij was net dertig.

Coeck en Lozano werden boezemvrienden toen ze begin jaren tachtig twee jaar samen voetbalden bij Anderlecht. Twee jongens uit Antwerpen, twee levensgenieters, twee biljartliefhebbers (urenlang huppelden ze rond de tafel in café Cederhof in Wilrijk), twee toptalenten die samen naar de absolute top verkasten, en het daar om uiteenlopende redenen niet konden waarmaken: Lozano bij Real, Coeck bij Inter.

Het is de prelude van de wereldbeker in Mexico, die Juan Lozano op televisie volgt.

Na hun transfer verloren ze mekaar wat uit het oog, de communicatiemiddelen waren toen nog beperkt en tijdrovend, maar die twee jaren waarin ze de fleur van mekaars voetballeven deelden, waren de mooiste uit hun carrière en een lust voor het oog van de ware liefhebber.

Lozano relativeert het voetbal nog meer, haalt de schouders op wanneer trainer Paul Van Himst vervangen wordt door Arie Haan, en kijkt geblesseerd toe hoe Anderlecht in mei 1986 kampioen wordt na twee bloedstollende beslissingswedstrijden tegen Club Brugge.

Het is de prelude van de wereldbeker in Mexico, die Juan Lozano op televisie volgt. Als hij al kijkt. De Rode Duivels verliezen hun openingswedstrijd tegen Mexico, en de etterbuil barst open. René Vandereycken wordt naar huis gestuurd, de Belgen geraken met horten en stoten door de eerste ronde. Rusland gaat eraan in een doldwaze wedstrijd, en in de kwartfinale staan Lozano's beide vaderlanden tegenover mekaar: België wint na strafschoppen van Spanje. In de halve finale is Maradona evenwel te sterk.

*

Het land is in euforie, de Grote Markt van Brussel loopt vol voor de terugkeer van de helden, het zijn Hollandse taferelen, en ook de nieuwe voetbalcompetitie kondigt zich spannend aan. Het nietige KV Mechelen bestormt de hemel met de Haagse bluf van Aad de Mos, maar Anderlecht heeft Lozano: inmiddels eenendertig, maar wervelend over het veld als in zijn beste dagen. Op de bank rijpt Luc Nilis, die Anderlecht met enkele cruciale doelpunten mede op titelkoers houdt. Het is en blijft een nek-aan-nekrace om het Belgische kampioenschap, tussen KV en Anderlecht. En dan komt 11 april 1987. De dag

vóór een beruchte Feyenoord-PSV. Die van het polletje, die van PSV-doelman Hans van Breukelen die de bal twee keer opraapt in zijn strafschoepgebied en op die manier een indirecte vrije trap dicht bij zijn doel veroorzaakt. Feyenoorder Keje Molenaar knalt binnen, en zorgt zo voor een 1-1 eindstand. Van Breukelen zakt door de grond en beleeft zijn hoogstpersoonlijke drama, al zal hij later, meer nog dan op zijn trofeeën, op dat polletje gaan teren om zijn zweverige theorieën aan de man te brengen.

Een dag tevoren, in België, vindt er een écht voetbaldrama plaats.

Een dag tevoren, in België, vindt er een écht voetbaldrama plaats. In het winderige stadion van SV Waregem is Anderlecht op bezoek. Waregem komt al na zes minuten op voorsprong. In de negentiende minuut is de carrière van Juan Lozano voorbij. Waregem is in balbezit op eigen helft, Anderlecht zet druk om de bal te heroveren, Juan Lozano, de artiest die zogezegd alleen in balbezit meedeed, jaagt volop mee. Een speler van Waregem tikt de bal naar Desloover, maar te kort. Lozano zit ertussen, Yvan Desloover wil toch de bal meegraaien, maakt zich breed, en plant dan zijn been als een hefboom op dat van Lozano. Een horrorovertreding.

Juan Lozano ligt kronkelend op de grond, zijn ploegmaats stormen toe en grijpen vol afgrijzen naar hun hoofd. Scheidsrechter Harry Laenens wordt belaagd, en zodra Laenens beseft wat de gevolgen zijn, trekt hij alsnog de rode kaart voor Desloover, waarop het de beurt is aan diens ploegmakers om naar het hoofd te grijpen. Voetbal is pantomime, die vermaledijde zaterdag in april.

De half bewusteloze Lozano wordt op een draagbaar afgevoerd. Luc Nilis is zijn vervanger. De pech houdt niet op, op weg naar het ziekenhuis raakt de ambulance betrokken in een ongeval. Een kop-staart-aanrijding met de auto van zijn schoonouders, die schoonzoon Juan volgen op zijn helletocht. De breuk wordt extra gecompliceerd.

Uiteraard wordt hij geopereerd door de beste dokter: Marc Martens, een man van wereldfaam. Eén probleem: *noblesse oblige*, adel verplicht. Mannen van wereldfaam moeten hun reputatie bevestigen, zeker als er een patiënt van wereldfaam op zijn operatietafel ligt. Dokter Martens past dus een revolutionaire behandelingsmethode toe om de ster zo snel mogelijk weer op het veld te krijgen: het vermorzelde been van Juan Lozano wordt bij mekaar gehouden door een externe staaf. Of de dokter heeft brute pech, of hij wil echt te graag scoren, maar het genezingsproces loopt hoe dan ook in het honderd. Lozano's been raakt geïnfecteerd, en hij wordt nooit meer de oude.

Verschueren heeft wel een club voor Lozano: Eendracht Aalst, een tweedeklasser.

Na een lange lijdensweg van meer dan twee jaar zonder één wedstrijd zegt Anderlecht hem de wacht aan. Michel Verschueren, die hem eens uit Washington en Madrid wegplukte, brengt hem de tijding. Verschueren heeft wel een club voor Lozano: Eendracht

Aalst, een tweedeklasser. ‘Ze zitten al in de kantine te wachten, Juan,’ zegt Verschueren.

Een Judaskus.

Juan Lozano speelt nog achttien keer voor Eendracht Aalst, in de desolate woestijn van de Belgische tweede klasse. Op één ervan zit ik naast mijn vader op de tribune. Sint-Niklaas tegen Eendracht Aalst. Op de terugweg zwijgen we, wat in onze familie niet gebruikelijk is. Maar we hebben een spook gezien. Dat ook nog eens doormidden werd getrapt wanneer het maar mogelijk was. Ik voel fantoompijn en vecht tegen mijn tranen, mijn vader heeft al meer gezien, maar slikt toch ook iets weg.

We denken hetzelfde. Ze hadden die verdomde tunn el toch beter dichtgegooid. Dan was de grote Juan Lozano tenminste deze wedstrijd met en tegen die pumm els bespaard gebleven.

Osama Rashid, hoofdklasser op weg naar het WK

WESSEL PENNING>

WE HADDEN GEVOETBALD. ONDER DE DOUCHE VAN HET kleedlokaal hoorde ik een sterk verhaal. In het eerste van Excelsior Maassluis zou een Iraaks international spelen. De middenvelder, twintig pas, voetbalde soms tegen Brazilië of Australië, maar kwam, een paar dagen na Kaká en Neymar, gewoon weer opdraven voor een potje in de hoofdklasse B van het Nederlandse zaterdagvoetbal, tegen ploegen als Smitshoek, Nieuw Lekkerland en Kloetinge.

Het contrast kon niet groter, want zijn trainer bij de nationale ploeg zou dan dus Zico zijn, de Braziliaanse topspeler van weleer. Onder zijn leiding hoopte Irak zich te kwalificeren voor het WK voetbal 2014 in Brazilië. Nog een paar wedstrijden winnen, en dan zou de nummer 8 van Excelsior Maassluis zomaar erbij kunnen zijn, over anderhalf jaar in Rio.

Nee, kon niet waar zijn. Dit moest worden uitgezocht.

In april 2004 was ik in Irak, precies een jaar na het einde van de laatste Golfoorlog. De krant stuurde me, dus daar ging ik. Op de bonnefooi naar de brandhaard. Trein naar Schiphol, vliegtuig naar Koeweit-stad, taxi naar de Iraakse grens en daar dan maar zien, zo was het plan. In het vliegtuig vroegen de Koeweiti's of ik gek was. In je eentje naar Irak? Niet doen. In dat land regeert de chaos en het barst er van de barbaren, zeiden ze.

Nog nooit was ik zo bang.

Maar het viel mee.

Na de luxe van het steenrijke Koeweit, waar mensen te lui leken om te lopen en iedereen dus met zijn reet in een dikke Amerikaanse woestijnjeep zat, een SUV, sloeg de armoede van Irak me pal over de grens hard in het gezicht. Mensen liepen in lompen. Ze keken me verbaasd aan. Wat doe jij hier in je eentje? Maar ze deden me niets.

Regels en wetten golden niet meer.

Ruigere omstandigheden als in het Irak van na de laatste Golfoorlog heb ik nooit beleefd. De politie was afgeschaft en een leger was er ook niet meer. De Amerikaanse militairen sloten zich op in hun kazernes, waardoor in het land de orde was verdwenen. Regels en wetten golden niet meer. Automobilisten deden wat ze wilden. Verkeersborden, stoplichten en rijrichtingen werden als irrelevant beschouwd. Het verkeersgedrag was krankzinnig, op rotondes en snelwegen koos men de weghelft die het beste uitkwam.

Intussen gingen er bommen af, iedere dag weer, bij voorkeur in de drukke stadswijken van Bagdad waar ik mijn werk probeerde te doen. Op een avond ging een hotel van Westerse journalisten de lucht in, op een paar honderd meter van het barretje waar ik in een Giphart was gedoken. Door de kracht van de bom werd het boek uit mijn handen geduwd.

Osama Rashid (rechts) in duel met David Luiz van Brazilië.

Maar er was ook goed nieuws. Saddam Hoessein was gevlucht, inclusief zijn wrede entourage. De Iraki bleken aardig en warm. In hun huizen deelden ze hun geroosterde kippetjes met me en gaven me overheerlijke humus, zwarte olijven en wit brood. Iraki's zijn gek van voetbal, dus ze namen me mee naar hun nationale stadion. Bomkraters hadden het speelveld verpest en door de geallieerde precisiebombardementen stond ook de tribune hier en daar op instorten. Maar ze vroegen me toch of ik het ook zo'n mooi stadion vond.

Het land liet me nooit meer los.

Dus belde ik met die nummer 8 van Excelsior Maassluis, Osama Rashid, en een uurtje later zat ik in Dudok, hartje Rotterdam, tegenover een knappe jongen met een hip, donkerrood mutsje, die de hele tijd u tegen me zei.

‘Je hoeft geen u te zeggen.’

‘Het gaat vanzelf, meneer.’

Zijn voetballoopbaan in Nederland mag wat moeizaam verlopen, in Irak is hij een held.

Osama Rashid, een twintigjarige jongen uit Rotterdam, speelt momenteel de hoofdrol in een sprookje of jongensboek – noem het zoals u wilt, het is allemaal waar. Zijn voetballoopbaan in Nederland mag wat moeizaam verlopen, in Irak is hij een held. Een handvol interlands heeft hij gespeeld voor de *Leeuwen van Mesopotamië* en sindsdien heeft hij fans, honderdduizenden over heel de wereld, want tijdens de gevaarlijke oorlogsjaren zijn miljoenen Irakezen naar veilige oorden gevlucht. Osama Rashid weet

dus niet wie al die foto's en filmpjes over hem op internet zet en wie verantwoordelijk zijn voor de overstroming van zijn Facebook-account. Het kunnen jongens zijn uit Bagdad of Basra, meisjes uit Rotterdam of Amsterdam, of huisvaders uit Stockholm, Chicago of Birmingham. Wie op YouTube spiekt, constateert dat Osama Rashid gezien wordt als een van de jonge, veelbelovende sterren van het Iraakse voetbal. Zelfs de wedstrijdbeelden van zijn tegenwoordige club uit Maassluis zijn er vereeuwigd. Onder de beste acties van Osama hebben fans opwekkende voetballiederden geknutseld.

In Malmö speelde Irak deze herfst een interland tegen het grote Brazilië. Het werd 6-0. Dat was geen uitslag om over naar huis te schrijven, maar die paar dagen in Zweden zal Osama nooit meer vergeten. Het begon al in de hal van het vliegveld. Die vol was gestroomd met Iraakse fans. Daarna werd de bus onderweg naar het hotel geëscorteerd door een lange rij auto's met supporters, die in hun bewondering voor hun helden grote risico's namen. 'We reden met honderd kilometer per uur over de autoweg, maar er was een man die in een van de ramen was gaan zitten en met een vlag zwaaide,' vertelt Osama. 'Met zijn andere hand hield hij zich aan het dak vast.'

Later werd het nog gekker. Totdat de Iraakse ploeg weer uit Malmö vertrok, werd het hotel dag en nacht belegerd door voetbalgekke landgenoten. Stewards hadden het dagenlang druk met het op afstand houden van de fans. Om hen rustig te houden besloot de voetbalbond dat de spelers een voor een buiten moesten verschijnen om hun fans te ontmoeten. Ook Osama deed mee aan zo'n *meet and greet*.

'Een man zoende me vol op de mond. En er waren fans die het zweet van mijn gezicht veegden en dat over hun eigen hoofd smeerden.'

Hij was in een wonderwereld terechtgekomen, beseft hij die dag.

Trainen met Zico, dat was ook niet zomaar iets. Bij een trainingsoefening deed de trainer zelf de passing. 'Honderd ballen gaf die. Allemaal op de stropdas.' De Braziliaan zag hem uiteraard nooit live spelen, kwam op een zaterdagmiddag nooit even scouten in Maassluis, maar stelde Osama toch geregeld op. 'Ik heb me op de trainingen moeten bewijzen,' zegt Osama, 'en dat lijkt te zijn gelukt.'

Tegen Brazilië begon Osama op de bank. Daar verlekkerde hij zich aan sterren als Kaká, Oscar, Marcello en Neymar. 'Allemaal vlak voor mijn neus!' Neymar zag hij heel handig 'een vuurpijl' verwerken. 'De bal lag in een keer dood, op de punt van zijn schoen. Niet normaal, hij plukt de ballen zo uit de lucht.'

Vijf minuten voor tijd, bij een stand van 6-0, mocht Osama invallen. Kijk YouTube er maar op na, dat deed hij goed. Eerst draaide Osama Rashid (Excelsior Maassluis) handig weg van David Luiz (Chelsea), een paar seconden later verstuurde hij vanuit de middencirkel een diepe bal die Marcello (Real Madrid) verschalkte. Sinds die acties is op internet rond Osama iets van een hype ontstaan.

Hij vertelt het allemaal met een glimlach, op deze vrijdagmiddag in Dudok, met het gezicht van een jongen die blij verrast is over wat hem overkomt. Osama Rashid is een rustige, beleefde, Rotterdamse jongen, met een Havodiploma en twee jaar Sportmarketing en Management op de Hogeschool Rotterdam op zak. Onbescheidenheid is hem vreemd.

Waarom zou hij ook? Goed, overmorgen vliegt hij weer weg voor twee interlands en kwalificatie voor het WK 2014 in Rio de Janeiro is nog steeds mogelijk. Maar morgen moet hij eerst gewoon tegen Kloetinge en volgende week zou hij, tussen twee interlands, graag even terugvliegen om in Zaltbommel Nivo Sparta te bestrijden. Een plekje in de basis van Excelsior levert hem, bij winst, wel eventjes 135 euro op en geld is iets dat hij vandaag de dag nauwelijks heeft. Nee, dat begrijpt niet iedereen. Pas was hij weer eens aan het werk voor post.nl. Zijn collega, die inmiddels zijn acties tegen Brazilië had gezien, viel bijna van zijn stoel van verbazing. ‘Man, wat doe jij hier nog!’

Pas was hij weer eens aan het werk voor post.nl.

Thuis tegen Kloetinge (2-0) behoort Osama een dag na ons eerste gesprek tot de besten. Met zijn fijne rechterbeen geeft hij twee puntgave assists. Maar voor iemand die in volle stadions heeft gespeeld, tegen Kaká en Neymar, is deze entourage om te huilen. Er zijn meer reclameborden dan toeschouwers en onder het publiek bevinden zich veel 50-plussers, die het voetbal vroeger stukken beter vonden.

Van de 21 andere spelers op het veld zijn de meesten een stuk zwaarder, langer en logger dan Osama Rashid. ‘Het zijn vaak van die, eh, echte mannen, van die vaders van dertig,’ legt hij uit. Osama is te netjes om te zeggen dat de amateurs, onder wie een paar regionale helden die best aardig kunnen voetballen, bijna allemaal een kilo of vijf te zwaar zijn. Maar hij zegt wel eerlijk dat de meesten in tactisch en technisch opzicht van een lager niveau zijn dan hij, dat hij meestal twee, drie stappen verder vooruitdenkt dan zij en het dus niet erg moeilijk is om geregeld uit te blinken.

Maar komt hij ook weleens echt goede spelers tegen?

‘Pas nog, bij een bekerwedstrijd tegen de eersteklasser Boshuizen. Daar liepen twee donkere middenvelders. Aan de bal waren ze heel goed, verdedigend deden ze niets. Dat is het probleem op dit niveau. Ik zie vaker leuke spelers, maar ze zijn meestal niet zo erg gemotiveerd.’

Feyenoord was woedend op de artsen bij Oranje die het hadden laten gebeuren.

Het talent Osama Rashid is niet uit de lucht komen vallen. Al op zijn zevende zat hij bij Feyenoord. Na de F1 haalde hij B2, B1, A1 en ook het Oranje O17, dat in 2009 de finale van het EK bereikte. Rashid speelde op dat toernooi alle wedstrijden, met pijnstillers overigens, want zijn lies deed nogal zeer. Na het toernooi werd de pijn nog heviger. Dubbele liesbreuk, luidde de diagnose. Feyenoord was woedend op de artsen bij Oranje die het hadden laten gebeuren. Osama kon vier maanden niet voetballen, maar herstelde en was na anderhalf jaar zelfs weer pijnvrij, zodat hij hoopte alsnog in De Kuip door te breken, of anders bij Excelsior – net als een paar van zijn maatjes bij de A1 van toen.

Stefan (de Vrij) uit Ouderkerk aan den IJssel, Luc (Castaignos) uit Schiedam, en Bruno (Martins Indi) en Terence (Kongolo), net als hij jongens van Rotterdam-Zuid. Op internet

zijn nog elftalfoto's te vinden van Osama en zijn vrienden, foto's van junioren met jeugdpuistjes, want net in de puberteit.

'Als ik die jongens nu zie spelen, weet ik precies wat ze gaan doen. Hun stijl is hetzelfde gebleven. De Vrij was nog middenvelder in de E'tjes en moest toen eigenlijk weg. Maar is nu een heel volwassen speler geworden. Luc was altijd al goed. Martins Indi, haha! Toen we hem voor het eerst zagen moesten we allemaal om hem lachen. Hij kon niet zo goed voetballen. Moet je 'm nu zien. Die is ons allemaal voorbijgegaan. Ik kwam 'm pas tegen bij de bioscoop. Hij is niet breed of zo. Als je zijn borstkas ziet, denk je niet van... zo! Maar een kracht dat die heeft, niet normaal.'

Op een dag in mei 2011 moest Osama bij hoofd opleidingen Stanley Brard langskomen. Osama verwachtte goed nieuws. Een kans in Feyenoord 1, en anders toch zeker wel bij Excelsior.

'Toen zei Brard opeens: "Het houdt hier vandaag op voor jou."'

Weg bij Feyenoord. Wat een klap. Stress sloeg toe. Hij zat stuk.

'Ik kreeg zelfs haaruitval. Kijk maar...'

Hij schuift zijn mutsje omhoog. In de kortgeschoren coupe zijn inderdaad kale plekken zichtbaar.

'Oh, draag je daarom dat mutsje?'

'Nee, nee. Ik vind het mutsje gewoon mooi.'

Osama Rashid kreeg op amateurbasis een kans bij FC Den Bosch, maar trainer Fons Groenendijk stelde hem nooit op en na een seizoen ging hij alweer weg, zonder in het betaald voetbal zijn debuut te hebben gemaakt. 'Op mijn twintigste verjaardag stonden we met 3-0 voor en was ik aan mijn warming-up bezig. Maar hij liet me niet invallen. Had die best wel kunnen doen.'

'Maar hij liet me niet invallen. Had die best wel kunnen doen.'

Na FC Den Bosch toonde Werder Bremen interesse. Hij werd uitgenodigd voor een stage en mocht met het eerste meetrainen. 'Met Elia, onder anderen. Het ging best goed.' Werder wilde een contract aanbieden, maar kwam niet tot overeenstemming met Feyenoord, dat recht meende te hebben op een kleine vergoeding. Daar zat Rashid dan, zonder club. Nog net op tijd kwam er contact met Excelsior Maassluis. Buitenkansje, dachten ze daar in Maassluis.

Osama Rashid heeft geen spijt van de opvallende transfer, ook al omdat hij binnenkort bij een van de sponsors (een incassobureau) aan de slag kan. Maar volgend jaar wil hij wel een club in het betaalde voetbal vinden. Hij gaat daar hard voor trainen, heeft hij zichzelf beloofd. Hij wil geduldig zijn en zijn carrière niet in een vroeg stadium voorgoed verpesten.

Hij had al wel betaald voetbal kunnen spelen. In Irak. Topclub Duhok uit Arbil wilde hem graag hebben. Een afspraak in Istanbul was gauw gemaakt. De aanbieding was niet slecht, zeker niet voor een medewerker van post.nl.

140.000 euro tekengeld.

1000 euro zakgeld per maand.

Een auto, een appartement en gratis eten.

‘Tekenen maar,’ zeiden de afgevaardigden van Duhok en legden een blaadje op tafel. Het contract.

Zijn vader, die Arabisch kan lezen, was meegereisd om de overeenkomst te ontcijferen, en stuitte op rare passages. ‘Gek contract,’ stelt Osama. ‘Er stond bijvoorbeeld in dat de club na een rode kaart het recht had mijn maandelijkse vergoeding in te houden en dat de club me wanneer men maar wilde naar een andere club zou kunnen sturen. Bij slecht gedrag wilden ze me bovendien kunnen straffen, zoals zij dat wilden, als het nodig was met een gevangenisstraf. Ik had er geen goed gevoel bij. Als voetballer heb je in Irak geen rechten. Ik dacht: ik ga dat sowieso niet doen.’

Bij Duhok waren ze stomverbaasd. Opeens werd een koffer op tafel gelegd en geopend. Het was een koffer vol geld.

Toen wist Osama het zeker: niet doen.

Het vliegticket heen en terug naar Istanbul, moest hij vervolgens zelf betalen. Duhok gaf niet meer thuis. ‘Goede les voor de volgende keer,’ zegt Osama. ‘Dan laat ik de geïnteresseerde club vooraf zo’n retourticket al afrekenen.’

Zou hij ooit nog gaan voetballen in Irak?

‘Voor hun land doen ze dan opeens alles.’

‘Ik word steeds weer gevraagd. “Wat doe je nog in Nederland, man? Je verdient daar niks,” zeggen mijn medespelers. Maar ik zou daar niet gelukkig zijn, zou er niet eens kunnen leven. Ik vind dat ik daar geen toekomst heb. Als het nou Qatar of Turkije was, maar Irak...Ik zou daar niet beter worden. De velden... slecht! Ik moet het van het voetbal hebben. Als het veld kut is, kan ik niets meer. Joh, na een jaartje Irak is als voetballer je cv naar de klote.’

Rashid legt uit hoe hij het voetbal van zijn landgenoten ziet: ‘Tactisch missen ze veel. De handelingssnelheid is laag. En ze trainen zo lui. Aan de andere kant: toen we tegen Japan speelden, leken mijn medespelers opeens wel twee longen te hebben. Voor hun land doen ze dan opeens alles. Maar verwacht van een Iraki in voetbaltenue geen tactische bedachtzaamheid à la de Hollandse school. Abc’tjes bestaan er bijna niet. Rust aan de bal is geen deugd in het Iraakse voetbal. Staat een spits met de rug naar het doel, en de bal aan zijn voeten, dan heeft het volgens de Iraakse voetbalwetten niet zoveel zin om de kaats te verwachten. Dan dribbelt die spits liever zelf terug de ruimte in om een wereldbal te versturen. Keepers, ook zoiets. Al staan er vier verdedigers vrij, in Irak geeft de doelman

de bal liever een peer naar voren.'

NICO KROESE

Interview 2

'Hand in eigen boezem.'

'Want?'

'Werden volkomen verrast.'

'Omschakeling?'

'Nee, was besproken.'

'Kantelen?'

'Ook op voorbereid.'

'Inzakken?'

'Beelden van gezien.'

'Uitzakken?'

'Stond op het bord.'

'Waardoor werden jullie dan verrast?'

'Lopende mensen.'

Irak is evengoed zijn land. In Kirkuk, een Koerdische stad in een ruige olie-woestijn, is Osama Rashid geboren. Uit Kirkuk vluchtte hij weg in 1996, toen hij drie was. Zijn vader was weer eens aan het front. Zijn broer werd daar toen ook verwacht, die was 12. Genoeg is genoeg, besloot zijn moeder. Met haar drie zoons liep ze weg uit het land van Saddam. Bestemming: Nederland.

Na omzwervingen via onder meer Turkije kwamen ze in een asielzoekerscentrum in het Friese Grouw terecht. Osama was nog maar klein. Heeft bijna geen herinneringen aan die tijd, op dat ene beeld na dan. Van een grote Afrikaanse man die naar hem wees en het gebaar maakte dat hij zijn keel zou afsnijden. Zijn vader had in die tijd andere zorgen. Hij deserteerde uit het leger van Saddam, maakte een voettocht van honderden kilometers naar het huis van zijn gezin in Kirkuk, maar vond ze daar niet. Hij zocht en zocht en hoorde een paar dagen later pas dat ze waren gevlucht.

Een half jaar later werd het gezin in Nederland herenigd, en kort erna kwam er ook een echt huis beschikbaar in het Noord-Hollandse Zuidoostbeemster. Ajax zag Osama daar voetballen bij ZOB, en toonde interesse. Maar op zijn zevende verhuisden de Rashids naar Rotterdam, waar Feyenoord Osama na een eerste proeftraining binnenhaalde.

In de voorbereiding tegen Sparta behoorde hij tot de besten op het veld, zegt Nicolai.

Dertien jaar later geldt Osama als een behendige, gemakkelijk trappende middenvelder, die zowel aanvallend als controlerend kan spelen. Technisch-directeur Hans-Jürgen Nicolai van Excelsior Maassluis is lovend over de twintiger, die toevallig kwam aanwaaien. Volgens de TD beschikt Osama over:

Diepgang.

Loopvermogen.

Een goed schot uit de tweede lijn.

En is hij:

Teamspeler.

Sociaal.

Aardig.

Tweebenig.

Een winnaar.

In de voorbereiding tegen Sparta behoorde hij tot de besten op het veld, zegt Nicolai. ‘Je kan wel zien dat hij bij Feyenoord een goede voetbalopleiding heeft gehad.’

Dat kan dan allemaal wel zo zijn, de trainer van Excelsior schrikt er intussen niet voor terug om Osama Rashid zo af en toe op de bank te zetten. Pas nog, na de interland tegen Brazilië, hoorde Rashid bij zijn eerstvolgende wedstrijd tegen Hoek uit Hoek tot de reserves. ‘Ik kan het tegenover de spelers die hier wel met me hebben getraind niet maken je direct weer op te stellen,’ luidde de uitleg van de trainer. Alsof Xavi en Iniesta na terugkeer van een interlandweek met Spanje bij Barcelona naar de bank worden gedirigeerd.

Osama vindt het vanzelfsprekend niet leuk, maar accepteert de gang van zaken. ‘Ik kan wel gaan mopperen, maar daar schiet ik niets mee op.’

‘Ik blijf hier,’ vervolgt hij, ‘en zal dit weekend niet meedoen tegen Nivo Sparta.’

Op 7 november behoort Osama Rashid voor de oefenwedstrijd tegen Qatar weer tot de Iraakse wedstrijdselectie. Het gaat hier om een besloten wedstrijd in een stadion te Doha. Camera's worden niet toegelaten, dus er zouden rare dingen kunnen gebeuren. En die gebeuren er dan ook. Binnen een paar minuten geeft de scheidsrechter aan Irak een rode kaart, die even later in een verplichte spelerswissel wordt omgezet. ‘De scheids was een klojo. In Qatar houden ze niet zo van Irakezen,’ vertelt Rashid. Qatar krijgt vroeg in de wedstrijd ook nog een penalty mee, en binnen een mum van tijd staat Irak 2-0 achter. In de dertigste minuut breekt voor Osama de zon door. Zijn concurrent op links verrekt zijn hamstring en hij mag invallen, doet dat heel aardig en krijgt na afloop als enige speler een hand van de in het stadion aanwezige Spaanse topaanvaller Raúl. Een plek bij de eerste elf

van Zico lonkt.

‘Grote kans dat ik in de basis sta, volgende week tegen Jordanië,’ schrijft hij via whatsapp. ‘Ik blijf hier,’ vervolgt hij, ‘en zal dit weekend niet meedoen tegen Nivo Sparta. Als ik nu terugreis naar Nederland zal dat erg vermoeiend zijn en zou ik mijn kans vergooien.’

De belangrijke wedstrijd tussen Irak en Jordanië – beiden nog in de race voor Rio 2014 – wordt op 14 november in een vrijwel leeg stadion in Doha gespeeld. De Fifa vindt Irak nog niet veilig genoeg voor voetbalwedstrijden, dus enig thuisvoordeel is er al een eeuwigheid niet meer voor de Iraakse internationals, die alleen maar kunnen dromen van volle stadions in Bagdad. Irak is op zich een voetballand, maar vandaag zijn er maar een paar honderd Irakezen bij de match aanwezig, volgens Osama Rashid vooral hoopopgeleide mensen met een goede baan in het rijke en rustige Qatar.

Die supporters zien dat hun jonge nummer acht, Osama Rashid, zich vanaf de linkerkant van het middenveld ontpopt als een bedachtzame strateeg die consequent het overzicht behoudt. Wie hem negentig minuten bestudeert, herkent in hem het rustige temperament van de Nederlander en de vlotte motoriek van de Arabier. Hij dribbelt niet te veel, heeft weinig balverlies en versnelt op die manier de opbouw in een team vol balverliefde spelers. Twee keer verspeelt hij de bal, en een keer verkiest hij helaas een breedtepass boven een steekbal of een gevaarlijk schot. Maar verrast ook menigeen met een perfecte crosspass naar rechts. Onder toezien oog van de voor zijn dug-out starende coach Zico speelt hij een heel behoorlijke wedstrijd, al moet hij in de 76ste minuut bij de stand 0-0 wel moegestreden naar de kant worden gehaald.

Tien minuten later maakt Zico’s spits Ahmad de winnende treffer. 1-0. Na twee punten uit vier wedstrijden ligt Irak met deze overwinning weer op koers voor Rio.

Het is feest, eerst in dat ene volle vak in het verder lege stadion, en later ook in de kleedkamers. Osama geniet, maar heeft aan de andere kant ook haast. Rond middernacht gaat zijn vliegtuig, en een halve dag later staat hij alweer op het Trainingsveld in Maassluis. Daar vertelt de trainer dat hij die zaterdag tegen Alexandria ’66 reserve zal zijn.

Vrijdag om 12 uur precies bel ik aan bij Osama, dat wil zeggen bij het huis van zijn ouders in Rotterdam-IJsselmonde. Een vierkant huisje in een vergeten straat, midden in een wijk uit de jaren zestig, zo’n buurt met voortuintjes, achtertuinen, speeltuinen, plantsoenen en hondenpoep. Sinds jaar en dag huisvest Nederland op dit soort plekken aangenomen vluchtelingenfamilies. Niets mis mee, maar nou ook weer niet een gewilde woonomgeving. Het zijn wijken op hun retour, vergeven van de lage inkomens, en met net wat meer ellende achter de voordeuren dan elders.

In de voortuin van de Rashids ligt een bal, en pal achter de voordeur hangt een ingelijste foto van het Oranje O17 uit 2009, met toenmalig Feyenoord-ploeggenoten Stefan de Vrij en Luc Castaignos, Ajacied Ruben Ligeon en zoon des huizes Osama. In de woonkamer hangen Koranteksten en wordt geluisterd naar Libanese pop. Osama rent even naar boven en komt terug met een rood-groen-witte polo van het Iraakse nationale team. ‘Alsjeblieft.

Ik had graag een echt shirt voor je meegenomen, maar ik moest alles weer inleveren. En het wedstrijdshirt heb ik in het publiek gegooid.'

En, belangrijk: Zico was tevreden.

In de keuken klinkt gerommel. Ik vraag waar zijn ouders zijn. En daar is zijn vader al, op blote voeten. Een zachte handdruk, en hij is weer weg. 'Mijn moeder komt zo ook. Ze moet nog even haar hoofddoek omdoen.'

Ze komt, met een grote glimlach, maar is ook zo weer weg. Er moet eten worden gemaakt in de keuken. 'Ze spreken niet zo goed Nederlands,' zegt Osama.

Voor hem is het een mooie week geweest. En, belangrijk: Zico was tevreden. De coach is volgens Osama geen prater, maar bij een toevallige ontmoeting in de gang van het spelershotel was het toch tot een gesprek tussen de bondscoach en zijn pupil uit Nederland gekomen.

Osama vertelt: 'In december spelen we twee wedstrijden op een toernooi in Koeweit, de West-Azië Cup. "Het is belangrijk dat je komt," zei Zico. Hij vindt dat ik veel moet spelen. Hij kiest voor de jeugd. De grote, ervaren spelers heeft hij al voor de laatste wedstrijd uit de selectie gegooid en dat heeft hem flink onder druk gezet. De afvallers zijn de spelers die in 2007 de Azië Cup wonnen. Ze hebben hun lijntjes in de media. Op tv riepen die spelers dat het nu mis zal gaan met Irak en dat we tegen Jordanië niet eens een punt zouden halen. Maar die spelers hebben wij dus nu de mond gesnoerd. Ze moeten nu even niets meer zeggen.'

Was ook wel spannend. Voor de wedstrijd kwam de bondsvoorzitter speciaal de kleedkamer in. 'Er is geen keus vandaag, vandaag moet er worden gewonnen.'

Na de wedstrijd verscheen de man weer, dik tevreden en met grote beloftes. Mocht het WK worden gehaald, dan ligt er van het ministerie van Industrie voor de spelers alvast een miljoen dollar klaar. En andere departementen zouden in totaal ook nog eens drie miljoen in de spelersspot willen stoppen.

'Dat is dus voor iedere speler twee ton,' grijnst Osama.

Tien dagen trainingskamp met de Iraakse ploeg komt niet voor niets neer op anderhalve week luxe. De spelers worden gehuisvest in dure hotels. Op het stadion in Qatar zit een dak en de airco draait er op volle toeren. Die verkoeling is allereerst voor het publiek bedoeld, maar maakt het voetballen ook iets aangenamer.

Osama komt zijn tijd er meestal wel door, maar een onverdeeld genoegen is het ook weer niet. 'Het is wel elke dag hetzelfde. Ontbijt, daarna om tien uur trainen, soms bij 38 graden. Dan weer terug naar het hotel. Even naar het zwembad, lekker chillen in de jacuzzi. Eten, een dutje. Dan weer trainen. Soms komen er wat vrienden. Gaan we naar een winkelcentrum. Pakken we een terrasje of gaan we naar een Iraaks theehuis. Na tien dagen denk je: nu wil ik wel weer naar huis.'

Oman, Jordanië en Australië zijn in de poule de

concurrenten van Irak.

Irak staat momenteel gedeeld tweede in de kwalificatiepoule. Nummer één Japan heeft na vijf wedstrijden zoveel voorsprong dat het al zo goed als zeker is geplaatst. De nummer twee mag ook direct naar Rio, de nummer drie wacht een lastige omweg. Eerst moet de nummer drie uit de andere Aziatische poule worden verslagen, en vervolgens dient met de nummer 5 van Zuid-Amerika te worden afgerekend. Oman, Jordanië en Australië zijn in de poule de concurrenten van Irak. Veel hangt af van de uitwedstrijd in Australië, volgend jaar juni.

‘Misschien moeten we anders wel tegen Iran, de nummer drie uit de andere groep. Iran! Ha, dan leggen we mijnen rond de zestien meter.’

Grote glimlach.

Rashid denkt tijdens een eventueel WK wel van waarde te kunnen zijn voor Irak: ‘Met mij wordt er van achteruit wat beter gevoetbald. Zijn we wat aanvallender. Zonder mij worden de ballen vooral naar voren geramd. Ik kan goed mee, maar ik moet nog wel wat fitter worden. Meer inhoud krijgen.’

Vier zonen zijn er grootgebracht door zijn vader (van 1956) en zijn moeder (van 1967).

Eén andere speler is me ook opgevallen. Hamady Ahmad, de topscorer van de Iraakse luchtmacht-ploeg Al-Quwa Al-Jawiya in de lokale eredivisie. Hij maakte tegen Jordanië het winnende doelpunt, deed à la Zlatan zijn shirt uit en holde daarna van blijdschap zo ongeveer het stadion uit.

‘Goede speler,’ zegt Osama. ‘Snel! Hij staat rechtsbuiten, maar ik zou hem als spits opstellen.’

Volgens Osama zou Ahmad het in Nederland waarschijnlijk niet redden. ‘Nashat Akram, de beste Irakese voetballer van de laatste jaren, heeft het bij FC Twente ook geprobeerd. Als het hem al niet lukt...’

Redenen te over waarom een topspeler uit Irak het in de Eredivisie niet maakt. ‘De taal, de manier van trainen. Goed, als zo’n speler hier al op zijn zestiende komt, dan lukt het misschien wel. Ik ben hier sinds mijn tiende opgeleid. Je moet het zien als een soort opvoeding op tactisch gebied,’ vertelt Osama, die dan opeens een ander onderwerp aansnijdt.

‘Lust je dolma’s?’

Even later wordt door Osama’s broertje van veertien de tafel gedekt en staat die zo vol met gevulde druivenbladeren. Zijn moeder brengt daarna nog een schotel *Fasoulia*, verse witte bonen met rijst en vlees. En er is zoet vruchtensap. We eten en we praten, moeder komt af en toe kijken of het goed is.

Vier zonen zijn er grootgebracht door zijn vader (van 1956) en zijn moeder (van 1967). De twee oudsten van 30 en 25 wonen niet meer thuis. De twee jongsten van 20 en 14 nog wel. Osama's ouders leven in Nederland met gemengde gevoelens. 'Ze zijn hier gelukkig. Maar ze willen natuurlijk ooit terug naar huis,' zegt Osama, hun derde kind.

Soms brengen ze een kort maar niet ongevaarlijk bezoek aan het land van hun dromen. Tijdens een van die vakanties kreeg zijn moeder het in een winkelcentrum in Kirkuk opeens warm. Ze wilde graag naar huis en hield buiten haastig een taxi aan. 'Rustig, rustig', zei zijn vader, een geduldig man. 'We nemen de volgende.' Een paar momenten later hoorden ze een harde knal. Een rotonde verderop was een bomauto de lucht ingegaan, inclusief de taxi die hen kort daarvoor toevallig passeerde.

Over het leven van zijn ouders voor zijn geboorte, weet Osama weinig. Zijn vader werkt niet vanwege een hartkwaal, wellicht stamt die al uit de tijd in Irak.

'Ik denk van wel. Maar daar zegt hij niets over. Mijn moeder heeft me een keer verteld dat hij eens pal naast een bomexplosie stond, waardoor zijn gehoor iets is aangetast.'

Grijnzend: 'Soms word ik 's morgens wakker van een tv die op het volume 100 staat. Dan weet ik dat mijn pa zit te kijken.'

Heb jij een groot gevoel bij Irak?

'Natuurlijk.'

De taal spreek je niet.

'Bijna niet.'

Maar ik zag dat je wel het volkslied meezong.

'Ja, dat had ik mezelf geleerd. Kostte me een minuut of twintig.'

Het is een mooi verhaal, man. Je gaat misschien wel naar het WK, het WK in Brazilië.

'Pfff, man. Rio. Het zou toch maar gebeuren.'

Droom je ervan?

'Nee.'

Dromen durft Oshama Rashid eenvoudigweg nog niet. Daarvoor is de werkelijkheid van de dag erna ook te weerbarstig: Excelsior Maassluis-Alexandria '66, West II, hoofdklasse B, 500 toeschouwers. Een waterkoude, mistige novemberzaterdag. Vrijwel geen kansen aan beide kanten. Na vijftig minuten mag Osama warmlopen. Twintig minuten later valt Osama Rashid in, een Iraaks international, die vanaf de bank in Maassluis onderweg lijkt te zijn naar het WK in Rio.

Anderhalve week later krijgt Osama echter slecht nieuws.

'Zico weg als bondscoach,' schrijft hij op een vroege morgen per WhatsApp.

Ik had het ook net gelezen, maar nam het bericht niet heel serieus – vooral omdat Zico klaagde dat de Iraakse voetbalbond zijn verplichtingen niet nakwam. Zo'n man wil eerst een paar koffers met geld zien, dacht ik, en gaat dan gewoon weer aan de slag. Maar

Osama gelooft dat het Zico menens is.

‘Volgens mij wilde hij allang weg. De bondscoach van Brazilië is toevallig net ontslagen. En Besiktas zou ook interesse hebben.’

‘Wat nu?’

‘Ik weet niet wie ons nu zal gaan coachen...’

‘Bestaat er een kans dat de oude ervaren spelers nu weer zullen worden opgeroepen?’

‘Ja... Zeker!’

‘Ongunstig dus voor jou.’

‘Dat weet ik niet, maar ik denk het wel.’

De Beste Voetballer Aller Tijden

JAN MULDER>

‘De Braziliaanse voetballegende Pelé heeft zich aan zijn heup laten opereren. Er werden weinig details vrijgegeven over de operatie, maar volgens zijn woordvoerder is alles goed verlopen. Woensdag mag hij wellicht het ziekenhuis al verlaten. Pelé is 72. Hij wordt beschouwd als een van de beste voetballers aller tijden.’

TELETEKST VRT PAGINA 583, WOENSDAG 14 NOVEMBER 2012

Ik voel mij geroepen een moment stil te staan bij de ongehoorde berichtgeving en bejegening van Koning Voetbal. Werkelijk geen woord ervan deugt.

In plaats van ‘is’ gebruikt de steller ‘wordt beschouwd’. Door wie dan? Drie geselecteerde sportjournalisten uit Brussel, Antwerpen en Gent? De Vlaamse regering? De personeelsvakbond van de VRT?

Pijnlijk is het regelrecht denigrerende ‘een van de’. De redacteur durfde het standpunt niet aan dat Pelé de beste voetballer aller tijden is, een stelling waaraan hij zich geen buil zou vallen aangezien Pelé tientallen jaren lang de beste voetballer aller tijden is geweest. En een Amerikaanse en een Franse president blijven hun leven lang president, dus waarom Pelé niet? De toekenning van de titel is bovendien een kwestie van smaak. Men had je niet weggehoond met Pelé. En ook niet als je Maradona tot de beste voetballer aller tijden had benoemd. Of Alfredo di Stefano, de absolute mondiale nummer 1 in het tijdperk vóór Pelé en Maradona. Verstandiger is het in ’t midden te laten. Als je er tóch over begint, schroom dan niet exact te zijn. Je laat de beste aller tijden niet zwemmen door de toevoeging ‘een van de’, nee, je zegt fier ‘de’.

Pelé, die was duurzaam te goed.

Een kunstheup. Pelé. Het is niet zo’n naar bericht als ooit over Lev Jasjin, de beste keeper aller tijden, wiens benen moesten worden geamputeerd, maar plastic heupen in de beste voetballer aller tijden is ook moeilijk te rijmen met zijn leven en werken, zijn invloed op een paar generaties voetballiefhebbers.

Waar Di Stefano nog de motoriek en handelingssnelheid vertoonde van mijn oom Derk-Jan, spil van A.S.V.B. te Blijham en de beste voetballer aller tijden van Westerwolde, verscheen Pelé in 1958 met katachtige allure op het wereldtoneel. Real Madrid had onder aanvoering van Di Stefano net drie keer achter elkaar de Europacup gewonnen met ‘voetbal tot in de perfectie’, niemand twijfelde eraan dat de beste ter wereld Di Stefano was. Een afstraffing door Penarol van superspits Spencer in de strijd om de Intercontinentale Cup deed niets aan de onbereikbare status van Di Stefano af. Pelé, die was duurzaam te goed.

Pelé kroonde zichzelf in Zweden tot de beste voetballer ter wereld en het zou niet lang duren of hij was de beste voetballer aller tijden. Niemand piekerde erover ‘een van de beste’ te zeggen. Pelé zelf is het daar zijn leven lang mee eens geweest, getuige zijn uitspraak: ‘Elk land heeft zijn eigen Pelé, maar er is maar één Pelé.’

Niet veel later kreeg hij voor de eerste maal concurrentie in de categorie Aller Tijden.

Eusebio.

De Parel van Mozambique ging voor Benfica voetballen. Hij versloeg Real Madrid en Di Stefano met 5-3 in de finale om de Europacup in Amsterdam, werd de wereldster die nog altijd, nu in 2012, Pelé plaagt met het feit dat hij zijn roem wel erg gemakkelijk heeft gekregen, namelijk in de competitie van Brazilië, afdeling Rio de Janeiro. Volgens Eusebio heeft Pelé Europa nooit aangedurfd. De Parel van Mozambique houdt van jennen: 'Zwak, Pelé.'

Engeland had Matthews, Duitsland kreeg Beckenbauer, Nederland Crujff, Italië Rivera, Frankrijk Kopa en Fontaine en later Platini en Zidane, Oostenrijk Sindelar, Rusland Streltsov, Ierland Best, Hongarije Puskas, de Molukken Tahamata, Zweden Nordahl, Joegoslavië Dzajic en Sekularac, Bulgarije Asparukhov en Zuid-Amerika een tiental balartiesten, van wie Schiaffino en Sivori furore maakten in de Serie A. Allen uitstekende sterren, iconen, idolen, cultfiguren en legenden, maar geen onbetwiste koning voetbal. Beste voetballer aller tijden, die was en bleef Pelé.

Mijn gedachten dwalen trouwens nog wel even af naar voornoemde Matthias Sindelar, de midvoor van het *Wunderteam* van trainer Hugo Meisl, die de geschiedenis inging met een bewondering en een achting die zelfs niet voor Pelé waren weggelegd.

Vrienden en fans werd verboden met hem om te gaan, de grote, door iedereen geliefde *Papierene*.

Sindelar, bijgenaamd *der Papierene* vanwege zijn flinterdunne gestalte, kreeg in de jaren dertig te maken met de Jodenvervolging door de Duitsers. Sindelar werd uit het nationale elftal gezet. Vrienden en fans werd verboden met hem om te gaan, de grote, door iedereen geliefde *Papierene*. Vlak voor zijn (vermeende) zelfmoord liep Sindelar door een straat. Veel Duitsers op het trottoir. Aan de overkant van de weg kwam een man in zijn richting aangewandeld. Sindelar trok de hoed dieper over zijn hoofd. Hij wilde het niemand onnodig lastig maken. De man aan de overkant riep, duidelijk verstaanbaar voor iedereen in de straat: '*Sindelar, i werd' Sie immer grüsse.*'

Sindelar, ik zal u altijd groeten.

De tranen schieten me in de ogen als ik deze woorden opschrijf. Eén zin en een duizelingwekkende ontroering.

Er liggen nog elke dag verse bloemen op het graf van Matthias Sindelar. Hij is meer dan de beste voetballer aller tijden.

Na het WK van '58 maakte Pelé met zijn club FC Santos een wereldtournee om zijn onderdanen in het rijk van Koning Voetbal kennis met hem te laten maken. FC Santos speelde, net als Real Madrid, geheel in het wit, wat ik vanzelfsprekend vond. Het wit van Pelé en Santos leek nog witter dan dat van Di Stefano en Real Madrid, ik heb het zelf gezien in de stad Groningen, waar Pelé een demonstratie gaf tegen Feyenoord. De organisatoren dachten dat GVAV ongeschikt was om het tegen Pelé op te nemen, vandaar dat opvallend affiche in het Oosterpark: Feyenoord-Santos.

Pelé was droom en werkelijkheid tegelijk. Zijn voetenwerk betoverde de tegenstanders en de toeschouwers. Waar je bij de stijve landelijke cracks Faas Wilkes en Abe Lenstra nog duidelijk de moeilijkheidsgraad zag – er waren gratis leerboekjes verkrijgbaar bij de kruidenier als je een pak Turkstra beschuit kocht: *Voetballen doe je zó* – ontstond bij Pelé voetbal vanuit het niets, hij vond de techniek ter plekke uit en beschikte over een lichaam dat nergens moeite mee had, dit in tegenstelling tot de keien aan wie we gewend waren: Jan Klaassens en Reinier Kreijermaat die het middenveld van Feyenoord stoffeerden, wat toen het gangbare werkwoord was, maar eigenlijk had je beter kunnen zeggen dat ze het middenveld zwoegden.

Pelé was van een andere planeet; de vreselijke uitdrukking bestond toen gelukkig nog niet. Waar Di Stefano nog zichtbaar wérkte voor een goed resultaat, danste Pelé de ritmische gymnastiek. Een bal aannemen op de borst en in vloeiende beweging doorgaan met de voeten: het voltrok zich in een bedwelmend soort vanzelfsprekendheid. Er schenen geen tegenstanders op het veld te staan, om Pelé heen was zelfs geen mens te bekennen, hij had alle tijd (kenmerk van de groten: tijd zat) voor weer een oogstrelende manoeuvre. Pelé was van adel en acteerde nog volgens een bepaalde etiquette, soldaat Maradona kwam voortdurend uit een schuttersputje of een loopgraaf, wat net zo efficiënt was en op een bepaalde manier zeker zo mooi.

Met Maradona werd de concurrentie evenwel harder.

Met de constatering ‘elk land heeft zijn eigen Pelé’ was het Pelé vooral te doen om Maradona op zijn plaats te zetten en hem duidelijk te maken dat hij de nummer 2 was. Met Maradona werd de concurrentie evenwel harder. Pelé kreeg het moeilijk. Zijn spel was niet meer voldoende, hij moest zichzelf ook verbaal in de strijd werpen. Tevergeefs. Hele volksstammen bekeerden zich qua beste voetballer aller tijden tot Maradona.

Ik niet. Pelé was majestueus, Maradona een tikje ordinair, een woord dat ik ook onmiddellijk weer inslik. Maradona was weergaloos, flitsend, hij was een genie, een eenmansteam, of, zoals Zeljko Petrovic eens terecht opmerkte: ‘Alleen Maradona is in staat RKC kampioen van Nederland te maken.’

© LUUK POORTHUIS

Al deze smaken en meningen zijn onderhevig aan slijtage. Er bestaat een montage van beelden van de WK-finale uit 1970 in Mexico, waar Brazilië wereldkampioen werd met

een elftal waar Pelé zelf van heeft beweerd dat het 't beste elftal aller tijden is. De feiten: stoethaspels. De beelden tonen een schrikbarend geklungel met een voetbal, de een na de andere pass mislukt, het geknoei neemt geen einde, de film lijkt gemanipuleerd. De Gersons en Clodoaldo's van 1970 zijn de Jan Klaassens en de Reinier Kreijermaats van 1960 als je ze met de kennis van 2000 onder de loep legt. Het Oranje met Faas Wilkes en Abe Lenstra in 1955 zou in 2012 van het Nederlands vrouwenteam verliezen.

Maradona vond het uit en Messi doet het elke week.

Inmiddels boeten de onnavolgbare bewegingen van zelfs Maradona al aan schoonheid en superieure klasse in omdat we Messi kennen, the greatest show on earth. Boogballetjes uit een onmogelijke hoek na een lange dribbel over de keeper in het uiterste hoekje? Maradona vond het uit en Messi doet het elke week.

Mijn eer en geweten gebieden me te vinden dat de oorspronkelijke uitvinder groter is en een grotere waarde moet worden toegekend, het lukt me niet, ik kan het niet, ik zie met eigen ogen dat Messi beter is, sneller, vindingrijker, genialer zo u wilt dan Maradona.

Trainer Pep Guardiola van FC Barcelona zei in 2010 na de finale van de Champions League op Nieuw Wembley dat hij Lionel Messi de beste speler vindt die hij 'ooit heeft gezien en zal zien'.

Niet zo zuinig, Pep!

Pep had Messi moeten betitelen als 'de beste voetballer aller tijden'. Dus ook gezien vanuit de ogen van publiek dat leefde voordat hij, Pep, geboren werd. Messi is de beste, voor de voetballiefhebbers en de kenners die ver na de dood van Pep en Messi nog naar het spel zullen kijken. Denk ik, bewonderaar van Messi.

'Aller tijden' is een term met een glijdende schaal. Ik ben zelf ook de beste voetballer aller tijden. Van Winschoten. Zo voel ik het tenminste. Zeker is het niet. Ik heb concurrentie van Arie Haan, Klaas Nuninga, Jan Blom, Kris Walburg, Eppie Meulema, Martin Haar, Sietze Veen en Hans Wortelboer, van wie Arie met zeven of acht Europese titels en ettelijke andere trofeeën verreweg het hoogst in de hiërarchie staat, ook boven Hennie Heres, die onze mascotte, een tamme ekster, van de doellat schoot. De vogel was onmiddellijk dood.

Beste voetballers aller tijden komen en gaan. Nu is Messi het.

Er is iets bijzonders voor nodig om de beste aller tijden te worden, gewone prestaties volstaan niet. Frans de Munck is in mijn optiek de beste keeper aller tijden omdat Jayne Mansfield helemaal uit Hollywood kwam voor een kus van de Zwarte Panter. De Munck was een Adonis en dat moet een keeper zijn: onweerstaanbaar, beeldschoon tussen de palen, in het zwart, geen korte mouwtjes, maar met witte kniebeschermers, genietend van zichzelf en van de gillende vrouwen achter het doel, als hij naar de bovenhoek zweeft en

de bal onder de lat vandaan ranselt. Voor een veldspeler geldt dit iets minder, zie Ronaldo vs Messi.

Beste voetballers aller tijden komen en gaan. Nu is Messi het. We hebben de veren van Di Stefano, Pelé en Maradona definitief afgeschud, een terugkeer van deze drie supercoryfeeën is uitgesloten.

Het fijne van zo'n keuze van Guardiola en van alle anderen is de onbewijsbaarheid ervan. Iedereen kan zijn beste speler aller tijden noemen en geen mens die je voor de rechter sleept. Velen in Brazilië vinden Arthur Friedenreich nog altijd de beste speler aller tijden. Wie? Arthur Friedenreich. Hij scoorde meer doelpunten (over de 1500) dan Pelé, die trouwens ook Garrincha, bijgenaamd Het Vogeltje en De Vreugde van het Volk, voor zich moet dulden in het klassement. Op YouTube zijn spelscènes van Friedenreich te zien met commentaar van Pelé. Hij was de eerste kleurling in het nationale team van Brazilië. Hij, de zoon van een Duitse zakenman en een Braziliaanse zwarte slavin, leerde de techniek van het voetballen met een koeienblaas. Zijn bijnaam luidde *O Tigro du Futebol*. Friedenreich introduceerde de korte dribbel en het effect in een bal – de mensen stonden paf. Nobel mens ook: in 1932 schonk Friedenreich zijn trofeeën aan de zaak van de Constitutionele Revolutie. Arthur Friedenreich scoorde in zijn carrière gemiddeld 0,98 goals per wedstrijd. Pele bleef steken op 0,93.

Matt Le Tissier was een supervedette van dezelfde orde van grootte: door veel Engelsen beter geacht dan Best, Charlton, Rooney en Matthews. Hij was de Abe Lenstra van Southampton in de jaren negentig van de vorige eeuw. Le Tissier, dorpsheld met nationale aanbidding, was een zwaar uitgevallen man wiens voorkomen het best vergeleken kan worden met dat van boer Koekoek, maar dan dikker.

Voor de jongeren onder ons: boer Koekoek maakte furore in de Nederlandse politiek in de jaren zestig en hij zag eruit als een boer: overall aan, verweerde kop door de buien op het land, primitieve taal, maar, als je goed keek, verfijnde handen.

Matt Le Tissier had een subliem gevoel in de voeten voor de perfecte balaanname. Zijdezacht. Qua klasse is Dimitar Berbatov enigszins met hem te vergelijken. Die beweegt ook niet, tenzij het echt noodzakelijk is, en tovert ons ondertussen het ene ingewikkelde breiwerkje na het andere voor de snufferd. Matt nam de balletjes achteloos aan en schoot ze uit alle hoeken in het dak van het doel of hij had er die dag geen zin in en strompelde doelloos door de wei, anders was hij wel bekender als De Beste Speler Aller Tijden van Southampton geworden. Nu is hij het idool van de zeer fijnzinnige kenners gebleven.

Di Stefano vergaarde de roem internationaal via de weg van de radio.

Nogmaals: het is voor een klein gedeelte een kwestie van smaak en soms ook bepaalt een curieuze bijkomstigheid ons oordeel.

Di Stefano vergaarde de roem internationaal via de weg van de radio. Ik droomde van Di Stefano. Zijn roem en schitterende naam snelden hem vooruit en mijn fantasie deed de

rest. Bewijzen van zijn fenomenale klasse hebben ze alleen in Madrid gezien. Voetbal kwam nog niet op de televisie. Mensen die hem hadden zien spelen, keerden naar de thuishaven terug en vertelden de ongelooflijke verhalen en je geloofde ze. En eigenlijk was dit ook het geval met Pelé. De bewijzen waren schaars en daardoor werd zijn klasse enorm uitvergroot.

Crujff, Maradona, Best, Di Stefano, Puskas, Van Basten, Streltsov, Ronaldo, Kubala, Angelillo. Mazzola sr. Schiaffino. Stanley Matthews. Messi heeft iets groots verricht. Hij is beter. De hele boel staat doorlopend in lichterlaaie. Er gebeuren zelfs dingen die je niet meer ziet of merkt wanneer Messi aan zijn oeuvre schrijft. De tegenstanders die een balletje 'door de benen' gespeeld kregen, worden door Messi 'gepoort' zonder dat ze het beseffen. Zijn ster straalt op het eentonige af. Het wordt vervelend. Onlangs, in oktober, scoorde hij met Argentinië weer eens een hattrick. De drie fabelachtige doelpunten gingen op het internet, bereikten Hilversum en het radioprogramma *Met het oog op morgen*, die mij belden voor een kort interview om vijf voor twaalf over de nieuwste wonderen van de beste voetballer aller tijden, Messi.

Ik antwoordde de vriendelijke redacteur dat ik het woord Messi niet meer uit de mond kon krijgen en of hij een nóg afgezaagder onderwerp had. 'We weten toch wel dat Messi de beste is, dat is nou al duizendmaal ...' enzovoort, zei ik tegen hem en groette net iets te kortaf goedenavond. Ik heb daar spijt van en toon berouw op deze pagina's, o enthousiaste redacteur van het Oog.

Over Messi raak je niet uitgepraat. En als je het bent, komt hij met een nog langere dribbel, en nog kortere pirouette of een pass van dertig centimeter die de verdediging splijt. De snelheid van denken en handelen is twee keer groter dan bij Di Stefano of Pelé en Maradona en dan neem ik het hogere tempo waarin de wedstrijden van tegenwoordig zich afspelen niet eens mee in de beoordeling van beste voetballer aller tijden die Messi is.

Weah, Simmes. Ibrahimovic, Dembélé, Best, Libuda, Garrincha, Skoglund (de wuivende maïskolf) en Matthews hebben eindeloos lange en mooie dribbels op hun erelijst staan, vaak mooier en beter dan die van Messi, alleen, Messi doet het vaker, elke week, elk moment, altijd weer. Messi's verbluffende voetbalmomenten zijn lopendeband-werk, je kijkt er niet meer van op, want het is Messi, de beste voetballer aller tijden, beter dan Pelé en Maradona, ouderwetse voetballers die vaak hun grote klasse lieten zien, maar minder vaak dan Messi.

Messi doet het vaker, elke week, elk moment, altijd weer.

Durf ik de bewering aan dat er nooit, nooit meer iemand zo goed als hij de kicksen zal aantrekken?

De dag dat uw dienaar de uitnodiging van *Hard gras* aannam een artikel te schrijven over Messi, de beste voetballer aller tijden, werd in Stockholm een nieuw stadion ingehuldigd met de vriendschappelijke interland Zweden-Engeland. De uitslag was 4-2. Zlatan Ibrahimovic scoorde de vier Zweedse goals. Wij beperken ons voor een korte toelichting tot de laatste, het doelpunt dat de wereld overging, u hebt hem op YouTube

gezien, de wondergoal waarvan de Engelse aanvoerder Steven Gerrard zei dat het *'the best ever'* was.

NICO KROESE

Interview 3

'Ik zie een grote glimlach.'

'Klopt.'

'Goed nieuws?'

'Dat kan je wel zeggen.'

'Je speelt?'

'Nee, dat niet.'

'Maar je zit er wel bij?'

'Nog niet.'

'Niet op de bank?'

'Nog niet.'

'Op de tribune?'

'Ja.'

'Waarom dan zo blij?'

'Ik word derde aanvoerder.'

Zou het zo kunnen zijn, dat degene die het mooiste en beste doelpunt aller tijden op zijn naam schrijft automatisch ook de beste voetballer aller tijden is?

Ik heb weleens gedacht dat Ronald Koeman de beste was. Ronald bezat de beste wreeftrap aller tijden. Voetballen, dat is in eerste instantie het volmaakt wegschoppen van een bal en als je in dat aspect van het spel de beste bent, ben je logischerwijs ook de beste speler, zelfs van alle tijden. Dit originele standpunt van ondergetekende ten aanzien van Koeman kunnen we meteen vergeten: er is een betere trap waargenomen, ergens, plotseling, in Zweden, na rust, toen de Engelse keeper buiten zijn strafschoopgebied een bal omhoog kopte en bedaard en ruggelings de weg naar het doel zocht, tot hij zag dat Zlatan de weg omhoog ook had gevonden en op het punt stond een buitenaards wezen te worden.

© WÉVÉ

Waar was ik toen Zlatan Ibrahimovic zijn doelpunt scoorde? In het Clubhuis van Rigtersbleek, Enschede, als spreker op de jaarlijkse sponsoravond. Het nieuws kwam per televisie, telefoon, twitter en sms tot ons, terwijl ik sprak met de heer Roessink, een bikkel van een kanthalf uit de jaren vijftig.

Roessink over Zlatan: ‘Wat een bikkel, hè, Mulder?’

Mulder (hij was in gedachten al aan het schrijven aan zijn laudatio ter ere van de kroning van Zlatan Ibrahimovic als beste voetballer aller tijden): ‘Die Zlatan, Roessink, heeft twaalf Bentleys en 1 garage. Dat kan niet, maar Zlatan krijgt ze erin. In Stockholm hangt er een bal in het heelal, een vliegende speld in de hooiberg, Zlatan steekt zijn klauw uit, hebbes. Voor de tweede keer in deze maand is er een mens uit de dampkring gedoken en hij landt precies op het door de NASA aangewezen plekje van 7 meter 32 breed, 2 meter 44 hoog in een net met een lat erop.’

Roessink draaide zich om en ging weer met zijn oude en normaal pratende makkers van Rigtersbleek, afdeling Oost, praten. Ik ben niet meer te stuiten. Zlatan. Messi is de greatest show, Zlatan de greatest rock ‘n roll band on earth.

Tegen Engeland scoorde hij vier keer. Het eigenaardige was, dat de door de hele wereld bejubelde laatste eigenlijk van technisch mindere kwaliteit was dan de drie rake schoten ervoor. Maar het wonder van een *Fallrückzieher* van vijftientig meter verschijnt niet elke dag voor je verblufte ogen, het was een onvergetelijk moment in de geschiedenis van de voetbalsport. Als er ooit iemand zichzelf de lucht in heeft ‘geschroefd’ dan Zlatan die dag.

Het shirt waarin hij de historische *bicycle kick* scoorde en dat hij met Danny Welbeck ruilde, werd de volgende dag door de directeur van Christie’s veilinghuis al geschat op een waarde van veertigduizend euro. In de hiërarchie van de beste voetballers aller tijden is hij geklommen. Met die spectaculaire trap, ergens in de lucht van Stockholm, is Ibrahimovic boven Ronaldo uitgestegen en zelfs Messi moet oppassen.

Messie zal zich moeten beraden. Hoe verder? Hij zal zeker niet net zo’n ding als Zlatan mogen proberen, het resultaat zal lachwekkend zijn en de val diep.

Hoe langer ik erover nadenk, des te meer denk ik dat Zlatan de beste voetballer aller tijden is, en niet Messi, dankzij het bicycle beeldhouwwerk dat hij uit de hemel beitelde.

Een week na de onthulling van het kunstwerk maakte Mexès in het Champions League-duel RSC Anderlecht-AC Milan een mooiere.

‘Was het echt een Zlatan?’

Ik herinnerde me ook opeens een treffer van mijn voet: een hele omhaal in de lucht van het Brusselse Astrid Park in een competitiewedstrijd tegen Club Brugge die we met 3-0 wonnen – alle doelpunten van steller dezes. De laatste goal was mijn eigen wonder en, in mijn eerlijke, objectieve perceptie, groter dan dat van Zlatan en Mexès.

Men behoort niet ijdel te zijn.

Ik vroeg mijn vrouw Johanna waar de videoband was, *100 Jaar RSC Anderlecht*: ‘Daar staat-ie op, dan kun je het zelf zien.’

Ze keek me aan met een gezichtsuitdrukking die me licht irriteerde.

Samen de zolder op.

Niet te vinden.

‘Doorzoeken.’

Een uur later zei ze: ‘Was het echt een Zlatan?’

‘Ja, beter. Vol op de wreef, precies in de bovenhoek. Winkelhaak zeggen ze in België.’

Weer een uur later. De hele zolder was omgespit. Ik was in de keuken even een kop koffie gaan drinken, maar het verlangen was te sterk, na tien minuten moest ik terug naar mijn carrière en dat spectaculairste aller doelpunten.

Mijn vrouw zat bij een mij vaag bekend voorkomende stapel paperassen die uit een map waren gegleden en zei: ‘Wat zijn dit voor brieven en foto’s? Wie is die vrouw?’

Ik wilde grappig antwoorden: ‘Ben haar naam kwijt, ik weet nog wel dat ze andere kwaliteiten bezat dan een *bicycle kick* van dertig meter.’ Dat zei ik niet, maar de bewijzen lagen open en bloot op de vloer. Stranden in Nice, cafeetjes in Puttershoek, een bed met borsten. De zolder werd niet meer opgeruimd, we gingen naar beneden. De volgende ochtend belden we onze advocaten.

René Hofman te aardig voor De Kuip

WIEP IDZENGA>

IN EEN SPORTHAL DIEP IN LIMBURG KLINKT HET STRENGE geluid van een scheidsrechtersfluit. René Hofman heeft een overtreding gezien en beent richting het doel. De oud-speler van Roda JC, Feyenoord, Fortuna Sittard en Oranje pakt de bal, legt hem op amper twee meter van het zaalvoetbaldoel en gebaart naar wat spelers dat ze ruimte moeten maken. ‘Neem maar een flinke aanloop, Peter,’ roept hij naar een jongen met het syndroom van Down. Die staat inmiddels aan de andere kant van het veld, schuift zijn bril wat hoger op de neus en begint enthousiast aan de lange weg naar het doel. Hij is doodop als hij bij de bal aankomt, maar hij puntert nog hard genoeg om de keeper te verslaan. Die is op de grond gaan liggen met de handen voor zijn gezicht. Peter rent naar de hoek van het veld, huppelt rond met de armen gestrekt boven zijn hoofd en toont aan niemand in het bijzonder een gebalde vuist, terwijl hij een paar keer hard op zijn bovenarm slaat. Van collega-spits Gerrit – een kleine man met een kale kop – krijgt hij een knuffel. De keeper, een jongetje uit groep 8 van een basisschool uit het dorp, steekt zijn duim naar hem op. Het is 10-6.

‘Goed zo, Peter,’ zegt René Hofman in het zangerige Limburgs waarbij elke zin een vraag lijkt.

‘Goed zo, Peter,’ zegt René Hofman in het zangerige Limburgs waarbij elke zin een vraag lijkt. Hofman (Heerlen, bouwjaar 1961) draagt een spijkerbroek en een blauwe trui. De frêle rechtsbuiten van weleer is amper zwaarder geworden. Glimlachend gaat hij weer aan de zijlijn staan en roept naar een meisje met rossige krullen dat ze wat actiever moet zijn. Ze trekt haar broek wat hoger op. De snordragende jongen naast haar springt uit stand steeds hoog in de lucht.

Voor Hofman, die zich met 97 goals op de eeuwige topscorerslijst van de eredivisie in gezelschap weet van Nikos Machlas, Romario, Jan Jeuring en Dick Schoenaker, zijn het bekende taferelen. Elke donderdagochtend staat hij in deze sporthal als zijn team van mensen met een verstandelijke beperking het opneemt tegen de oudste klas van een basisschool. Hofman werkt al ruim vijftien jaar op een centrum voor dagbesteding, waar de deelnemers, of cliënten zoals hij ze noemt, hebben gekozen voor sport en spel. Straks, na de lunch, gaat hij met ze zwemmen. Op vrijdag staat fitness op het programma, ’s maandags dansen en zwemmen. De andere twee werkdagen begeleidt Hofman de groep die in Kerkrade helpt de dierentuin schoon te maken.

‘Maar in het dagcentrum ben ik ook de klusjesman,’ vertelde Hofman eerder. ‘Ik maak de wc schoon als dat onverhoopt nodig is, en als iemand in zijn broek heeft gepoept, regel ik dat ook. Of niet Jules Deelder?’ vroeg hij aan een jongen met een benen bril. ‘Ah joh, watje,’ antwoordde die.

Hofman lachte en vertelde dat hij bij een playbackshow zelf ook gewoon een jurk aantrekt en op het podium springt. Hij zingt ook weleens live: *Het Water* van Marco Borsato of liedjes van Frans Duijts, maar het liefst *Een beetje verliefd* en *Eenzame kerst* van zijn grote held André Hazes. Al tijdens zijn actieve voetbalcarrière was Hofman idolaat van de Amsterdamse volkszanger. Op weg naar een wedstrijd moest en zou hij in de auto keihard Hazes draaien en meezingen, ook in de jaren dat Feyenoordcollega Sjaak

Troost met hem meereed van Oud-Beijerland naar Rotterdam-Zuid. En als Hofman de Hazestapes was vergeten, ging hij ijskoud terug. ‘Vroeger kon je er eigenlijk niet voor uitkomen dat je van Hazes hield, tegenwoordig gelukkig wel.’ Binnenkort reist hij met zijn vrouw de ruim 200 kilometer naar Amsterdam om er de musical te gaan bekijken.

Hij geeft leerlingen een gele kaart voor ‘te mooi uitverdedigen’ of ‘te lang treuzelen’.

‘Kom op, voetballen,’ roept Hofman als enkele spelers bij elkaar klitten. Ze komen in beweging. Peter en zijn maatje Gerrit niet, die staan twee keer 25 minuten lang balletjes af te wachten. Ze zijn nooit verder dan drie meter bij de keeper van de tegenpartij vandaan, behalve als een van de twee heeft gescoord. Dan huppelen ze een rondje door het veld met de armen in de lucht. Het gaat de twee alleen om doelpunten maken. René Hofman heeft al gezegd dat het Gerrit niks uitmaakt dat zijn team met 20-1 verliest, als hij die ene goal maar heeft gemaakt.

Voorlopig staat ‘Die Mannschaft’, zoals Hofman zijn team aan me heeft voorgesteld, nog op voorsprong. Als de basisschool een paar keer achter elkaar scoort en bijna gelijkmaakt, grijpt hij in. Hij geeft leerlingen een gele kaart voor ‘te mooi uitverdedigen’ of ‘te lang treuzelen’. Hofman legt als extra straf de bal op de stip, die afhankelijk van de kwaliteiten van de penaltynemer die hij aanwijst, dicht bij of héél dicht bij het doel ligt. Elke rake punter wordt met gejuich ontvangen, vooral die van Jo.

Hofman heeft Jo – een oudere man met een buikje – geïntroduceerd als voorzitter, bestuurslid en directeur. En zo oogt hij ook als hij na het douchen in een keurige lange jas en deftige sjaal door de gang van de sporthal loopt. Maar nu zit Jo naast me op de spelersbank. In de eerste helft kreeg hij een bal op zijn zak, hij heeft al een tijdje niet gescoord en tot overmaat van ramp is hij nu ook nog gewisseld. Hij smijt zijn aanvoerdersband op de grond en roept ‘godverdomme’ en ‘kut’ naar René Hofman. Die blaast op zijn fluit en komt aangerend met een glimlach op z’n gezicht.

‘Wat zeg je nou allemaal, Jo? Dat komt allemaal in de krant hè, die meneer schrijft alles op.’

Jo vloekt nog wat na, maar Hofman heeft alweer gefloten: penalty voor Jo. Hij scoort en schuift de aanvoerdersband weer vrolijk om zijn arm.

GERRIT DE JAGER

GRUIFF GEFRUSTREERD
DAT HET 2 JAAR MOEST
DUREN VOOR HJ ZIJN
VISIE KREEG UITGELEGD
BIJ AJAX

ZO LANG DUURT 'T
VOOR JE 'N BEETJE
BEGRIJPT WAT IE
ZEGT!

Hofmans oud-voetbalcollega's werden hoofdtrainer, assistent-trainer of jeugdtrainer, analist of spelersmakelaar. Anderen gingen in zaken of werkten in een fabriek, een enkeling raakte van het padje, maar voor zover bekend is hij als enige werkzaam in de

zorg. En ook bij onze tweede ontmoeting op zijn werkplek – we spraken elkaar twee jaar eerder al een keer – lijkt de voor een oud-voetballer onorthodoxe baan hem te passen als een oude jas.

Hij rolde er toevallig in. Toen Hofman in 1994, na een slepende achillespeesblessure, noodgedwongen en roemloos in de eerste divisie zijn carrière bij Fortuna Sittard beëindigde – na bijna 400 eredivisiewedstrijden – zat hij een half jaar thuis. Hij verveelde zich stierlijk. Via iemand van zijn amateurclub kwam hij als vrijwilliger terecht bij het activiteitencentrum. Tot er na twee jaar een betaalde plek vrijkwam, bracht Hofman verder ook nog de post rond.

Hofman dacht dat hij tot in de eeuwigheid over de groene weiden zou dartelen.

De aanvaller had tijdens zijn carrière geen seconde nagedacht over zijn toekomst. Hij was een liefhebber en speelde ‘met oogkleppen op’ vijftien seizoenen betaald voetbal. En ook vóór zijn eredivisiEDEbuut als achttienjarige bij Roda JC had zijn hele leven om de bal gedraaid. Hofman dacht dat hij tot in de eeuwigheid over de groene weiden zou dartelen. Hij stond met voetbal op en ging ermee naar bed, als kind zelfs letterlijk. Dan trok hij de avond voor de wedstrijd zijn broekje, shirtje, kousen en scheenbeschermers al aan en kroop er mee onder de dekens. Dat deed hij als prof niet meer, maar toen stond hij op zondagochtend om negen uur al in de woonkamer en keek ijsberend en met Hazes op de speakers de klok vooruit. Pas om half drie viel de spanning van hem af.

‘Ook bij Feyenoord?’ had ik hem gevraagd.

Hij zuchtte. ‘Ja, vooral bij Feyenoord. Ik was altijd weer blij als ik mijn wedstrijd kon spelen, dan was ik tenminste van dat cynische gezeik van Rinus Israël verlost, want op het veld kon hij me niet bereiken.’

Het had er halverwege 1986 nog zo veelbelovend uitgezien. René Hofman was in zeven seizoenen eredivisie op Kaalheide een grote meneer geworden. De rechtsbuiten met zijn sierlijke passeerbewegingen en afgemeten voorzetten had jarenlang de ballen met precisie voor het vijandelijke doel gedraaid. Ieder jaar was hij goed voor 10 à 15 assists. ‘Zo bijzonder was dat niet hoor. Dick Nanninga stond in de spits, die kopte harder dan ik kon schieten. Echt ongelooflijk. Ik hoefde niet eens te kijken, kon de bal blind voorgeven.’

Nanninga vertrok en het elftal schakelde over op een tweespitsensysteem. In prima samenwerking met de Deen John Eriksen bleek Hofman ook gemakkelijk te kunnen scoren. Voor een speler van 25 die in zijn laatste twee Limburgse seizoenen naast zijn vele assists ook nog 24 doelpunten maakte, had Feyenoord wel een miljoen gulden over (circa 450.000 euro, wi). Met de overgang van Gerald Vanenburg van Ajax naar PSV (omgerekend bijna 700.000 euro) de duurste transfer zomer 1986, maar na het vertrek van Tschu La Ling wilde trainer Rinus Israël Hofman per se erbij hebben.

De enorme transfersom hing René Hofman na een paar mindere wedstrijden bij zijn nieuwe club als een molensteen om de nek. Daarbij was zijn relatie met Rinus Israël

dramatisch. Hofman had voor zijn komst naar Rotterdam-Zuid geen weet gehad van de galgenhumor van de Amsterdamse trainer. Hij had het er moeilijk mee. Hetzelfde gold voor Mario Been, toch een Rotterdams lefgozertje. Been kon buiten het veld nog wel aardig overweg met Israël, maar zodra er een bal in de buurt was, vond de middenvelder zijn trainer veel te cru.

‘Heb je soms met je voeten in een vriesvak gelegen?’ riep Israël als Hofman een bal verkeerd raakte. ‘Hé, je moet die schoenen wel uit de doos halen voordat je ze aantrekt,’ beet hij een ander toe.

Been senior vond het soms ook te gortig worden en sprak Israël erop aan.

‘Een jongen zoals René Hofman gaat daar echt aan onderdoor,’ zei Been in die tijd. De eerste paar keer kon hij er nog wel om grinniken, maar de talentvolle middenvelder merkte al snel dat hij door het zure commentaar van zijn trainer niet beter ging voetballen. Been senior vond het soms ook te gortig worden en sprak Israël erop aan.

‘Israël kon er werkelijk niks van,’ vertelde Hofman me in 2010 tussen de hometrainers waarop zijn cliënten zaten. ‘Die was vanuit onkunde cynisch en ongeïnteresseerd.’ Volgens hem kende Israël de tegenstanders amper en trainde de selectie meestal maar een uurtje. Dan kon Israël namelijk nog vóór de file terug zijn in Amsterdam. Tegen Hofman zei hij voor de wedstrijd: ‘Rotzooi maar wat aan.’ ‘Met die man was geen normaal gesprek te voeren. Toen de vrouw van Been een miskraam kreeg, zei Israël “dat Mario niet zo moest zeiken”. Schandalig gewoon.’

In de sporthal gaat een gejuich op dat luider klinkt dan bij alle andere doelpunten. Martijn, een lange jongen met een snor, heeft een vrije trap vanaf een meter of 25 met de binnenkant van zijn linker in de kruising geschoten. Te midden van de puntertjes die Gerrit, Peter, Maike en de anderen produceren, is dit een Zlatan. Ook op de training van een betaald voetbalclub had Martijn hiermee de handen op elkaar gekregen. En omdat hij in de eerste helft ook al fraai een corner heeft binnengekruld, noemt hij zichzelf Toby Alderweireld. Scouts hoeven echter niet naar de voormalige mijnstreek af te reizen: de motoriek van Ajaxfan Martijn, die voetbalt in een G-team in de omgeving, staat dit soort hoogstandjes alleen toe als de bal stilligt.

Er komt een jongen met een dikke buik en een te kort T-shirt naar me toe. Hij heet Raymond en is normaliter de aanvoerder. Vanwege een scheurtje in zijn ingezwachtelde pols mag hij niet spelen, dus acteert hij vandaag als coach. ‘Ze zijn veel beter geworden, sinds ik bij het team zit.’ In tegenstelling tot de meeste van zijn ploeggenoten is hij goed te verstaan. Zijn verstandelijk vermogen lijkt enkele niveaus hoger te liggen, maar na afloop zal Hofman zeggen dat ook Raymond ‘hier niet voor z’n zweetvoeten zit’. Raymond wijst naar mijn notitieboekje en zegt dat hij wel in het verhaal moet, ook al speelt hij vandaag dan niet.

Er is nog een punterdoelpunt van Gerrit en Hofmans ploegje laat zien hoe je een penalty van de tegenstander stopt: gewoon met z'n zevenen op de doellijn gaan staan. Ze winnen met 20-16. Na het laatste fluitsignaal klapt iedereen en worden er high fives gegeven. De basisschoolleerlingen zeggen dat ze het erg leuk vonden. Ook de jongen in een Oranje-shirt die een paar keer liet zien geweldig te kunnen voetballen. Hij hield het – heel sportief – bij enkele lichtvoetige solo's. Gerrit knuffelt juf Marjolijn van de basisschool. Hij duwt zijn hoofd stevig tegen haar borsten. Beide teams stellen zich tegenover elkaar op en Hofman roept Jo naar voren om iedereen toe te spreken. Als een volleerd redenaar zwaait hij met zijn armen en knikt met het hoofd, maar zijn speech is onverstaanbaar, tot hij zich omdraait naar zijn ploeg en eindigt met iets wat klinkt als: '... het beste team van Limburg.'

Even later wacht ik met Hofman in de hal tot iedereen is uitgedoucht. 'Nee,' zegt hij, 'ze hebben geen idee dat ik ooit heb gevoetbald. We gaan eens per jaar met z'n allen naar een wedstrijd van Roda JC, en soms zegt iemand van de club dat dan tegen ze, maar ze kunnen zich er niks bij voorstellen.' Hofman lacht er vertederd bij.

'Nee,' zegt hij, 'ze hebben geen idee dat ik ooit heb gevoetbald.'

Ooit was Kaalheide – Roda's oude stadion – zijn tweede huis. Ver voor de training was hij al op de club, samen met Eric van der Luer. Dan zetten ze koffie, haalden de kranten en ouwehoerden eindeloos over voetbal. Op wedstrijddagen was Hofman er nog eerder, want dan kon hij in ieder geval goede voetbalkousen uitzoeken. Roda JC was in die dagen een veredelde amateurclub en de helft van de sokken zat vol gaten. Spelers van buiten ergerden zich aan de slechte organisatie, waar de masseur ook de was deed en reparaties uitvoerde, maar Hofman zag er de charme en de gezelligheid wel van in.

Hoe anders was het in Rotterdam-Zuid waar hij voor het seizoen 1986-1987 neerstreek. Feyenoord was twee jaar na het verrassende kampioenschap van 1984 in naam nog een topclub. In de praktijk bleek de club elk jaar volstrekt kansloos voor de titel. Omgerekend naar drie punten voor een overwinning bedroeg Feyenoords achterstand tijdens Hofmans Rotterdamse jaren, 29, 36 en 22 punten op PSV, dat drie keer op rij kampioen werd vóór runner-up Ajax.

Het waren sportief en financieel magere jaren. Spelers wisten niet hoe snel ze na

wedstrijd en training naar huis moesten scheuren. Zelfs het legioen keerde zich van het elftal af. In Hofmans tweede seizoen trok Feyenoord gemiddeld minder dan tienduizend toeschouwers. Zelfs bij Feyenoord-Ajax in april 1988 was het stadion slechts voor de helft gevuld. In diezelfde maand werd het absolute dieptepunt bereikt. Op Feyenoord-Utrecht kwamen 2590 mensen af.

In die lege, galmende Kuip kon Hofman alles verstaan wat er vanaf de tribune geroepen werd, en dat was niet mals. ‘Hofman in een rolstoel,’ zong een deel van de aanhang bijvoorbeeld, terwijl vader Hofman vanaf de tribune naar zijn zoon keek. ‘Nee,’ zegt Hofman droogjes, ‘dat was niet fijn.’

Voor een rechtsbuiten waren zijn cijfers prima: 31 goals in nog geen 100 wedstrijden.

Eigenlijk was het vreemd, want in middelmatige elftallen met spelers als Jos van Herpen en Paul Nortan was René Hofman zeker niet de slechtste. Voor een rechtsbuiten waren zijn cijfers prima: 31 goals in nog geen 100 wedstrijden. In zijn tweede seizoen, waarin Feyenoord als zesde eindigde, werd Hofman zelfs clubtopscorer met 14 doelpunten en bereidde hij er ook nog eens 15 voor. Dat Hofman toch werd uitgefloten en door *Voetbal International* als ‘mislukking van een miljoen’ werd bestempeld, had te maken met de hoge verwachtingen die waren gewekt door de pittige transfersom en de acties en voorzetten die Hofman in zijn Rodatijd had laten zien. De aanvaller had verder de pech dat de spitsen in zijn tijd bij Feyenoord Lars Elstrup en Dave Mitchell heetten. Hofman was de topscorers Dick Nanninga en John Eriksen gewend. En laat in Rotterdam nou juist die amper scorende maar hardwerkende Dave Mitchell razend populair zijn bij de harde kern. De Australische spits liep de doelpalen uit de grond en kreeg veel meer krediet dan Hofman, die zich een momentenvoetballer noemt. ‘Al kopt Dave Mitchell de bal tegen de cornervlag, dan klappen ze nog,’ zei René Hofman in die tijd erover.

Dat Hofman in het *Rotterdams Nieuwsblad* riep dat hij ‘de beste voorzet van Nederland’ had hielp ook niet. Net als de opmerking dat hij ook in Oranje had kunnen staan, in plaats van René van der Gijp en John van ’t Schip. Door die teksten benaderde het Rotterdamse voetbalpubliek Hofman extra kritisch. En hij had nog af te rekenen met het vooroordeel dat Limburgers vrijwel altijd mislukten in het Westen, omdat ze te soft zouden zijn. ‘Die reservebelgen’ waren ‘weifelaars’ en ‘zeikerdjes’ volgens zijn laatste trainer in Rotterdamse dienst, Rob Jacobs. Na Feyenoord-Roda JC zei hij dat hij de volgende keer net zo goed zijn schoonmoeder op de plaats van Hofman kon zetten. Met de nieuw aangestelde technisch directeur Hans Kraay was Rob Jacobs meer gecharmeerd van ‘Rotterdammers met flair en bluf’.

Trainer en speler botsten geregeld op de training. Het leverde veel oud zeer op. Twee jaar geleden borrelde dat weer boven. Hofman had de uitspraak gedaan dat Rob Jacobs een grote mond en veel praatjes had, maar inhoudelijk niets van het trainerschap wist. Bovendien zei hij dat Jacobs loog: hij beloofde meer dan elf spelers dat ze zondags zouden starten. Op RTV Rijnmond reageerde Rob Jacobs als door een adder gebeten. ‘Wat kan

mij die Hofman nou schelen, man,' riep hij. 'Ik had Ton Lokhoff, een jongen uit Breda met flair en brutaliteit, en aan de andere kant had ik Wlodi Smolarek. Wat moest ik nou met Hofman? Zodra hij over de Moerdijkbrug kwam, scheidt hij al in zijn broek. Elke kleedkamer stonk naar de stront als Hofman was geweest.'

Terwijl de meeste cliënten zich frisgewassen in de hal melden, zucht Hofman een keer diep. 'Ik heb vanmorgen met mijn vrouw afgesproken dat ik het niet meer over Israël en Jacobs ga hebben. Dat moet een keer klaar zijn. Het was voor Feyenoord en voor mij persoonlijk jammer dat die twee trainers er die periode zaten. Ik ben helaas in Rotterdam geen betere voetballer geworden, al heb ik het de eerste twee seizoenen goed gedaan in een matig voetballend elftal. Dat derde jaar was een ramp. Maar dat is allemaal niet terug te draaien. Rinus Israël is gelukkig wel wat milder geworden. Rob Jacobs is gewoon Rob Jacobs. In die man zit geen ontwikkeling, die verandert niet meer.'

'Ik heb geprobeerd hem weerbaarder te maken, dat is niet echt gelukt.'

Een paar dagen later bel ik Rinus Israël. Hij herinnert zich René Hofman als een snelle, handige speler met een goede voorzet. 'Het was een type Rensenbrink, maar helaas was hij wisselvallig en mentaal niet de sterkste. Hofman kwam van een beschermde club, de overstap was te groot, dat zie je wel meer. Ik heb geprobeerd hem weerbaarder te maken, dat is niet echt gelukt.'

Israël steekt de hand ook in eigen boezem: hij wilde van iedereen een speler maken zoals hij zelf ooit was. Dat was onmogelijk begreep hij later, en niet slim. 'En ik moet inderdaad toegeven dat ik cynisch was, dat hielp ook niet echt.' Die wijsheid had Rinus Israël bij zijn aanstelling in 1986 ook al. Daarom wilde hij Willem van Hanegem niet als zijn assistent. 'Willem en ik, dat is te veel van hetzelfde,' zei hij toen, 'te veel cynisme.'

We zijn het telefoongesprek al aan het afronden als Rinus Israël ineens zegt: 'Belde jij laatst ook niet over Lars Elstrup? Dat was ook al zo'n geval. Je zoekt ze wel uit, hè.'

In de sporthal is het wachten op Gerrit, die is weer eens wat kwijt. Zijn muts deze keer. René Hofman zwijgt even en zegt dan plots: 'Ruben Schaken. Dat is nou zo'n voorbeeld hoe het ook kan. Hij heeft het bij Feyenoord gered, omdat Koeman achter hem is blijven staan, hem belangrijk heeft gemaakt. Schaken stond er bij Feyenoord slecht op, was eigenlijk al afgeschreven, maar de trainer zei gewoon: "Schaken is mijn beste speler." Dat vertrouwen kreeg ik niet van Israël en Jacobs.'

René Hofman trekt zelf ook het boetekleed aan. 'Ik had richting de trainers ook harder en meer ad rem moeten reageren, maar in vergelijking met nu was ik veel te schuchter. Door die tijd in Rotterdam ben ik als mens wel opener geworden, en heb een zekere hardheid in mijn bagage meegenomen, dat moet ik die twee wel nageven.'

Gerrits muts is nog niet boven water. De anderen drentelen door de gangen, een voor een komen ze aandacht vragen bij Hofman. Tegen Ria, die vanwege slechte knieën niet meer kan voetballen en nu wasvrouw/verzorgster/EHBO'ster is, zegt hij dat ze het vandaag heel

goed heeft gedaan. Mohammed wordt gecompimenteerd met zijn goals. Anderen hebben meer behoefte aan een dolletje. Die moeten volgende week vanwege hun slechte prestaties op het veld mee in de zak van Sinterklaas, of hij noemt ze Mark van Bommel omdat ze zo irritant waren.

Na dertig jaar komt er een einde aan het zwem- en voetbalprogramma.

‘Het gaat helemaal nergens over,’ zegt Hofman, ‘maar het is erg belangrijk voor ze. Voor mij trouwens ook. Deze baan is een lot uit de loterij, geen vluchtig werk. Ik doe het met heel veel liefde en het past me goed, anders had ik het ook nooit zo lang volgehouden. Je kunt hier geen rol spelen.’

Maar er staan voor Hofman en zijn sporters grote veranderingen op stapel. Medio 2013 moeten cliënten gaan werken in de gemeente waar ze wonen. Vakkenvullen in de supermarkt of ergens schoonmaken. Voor de dagbesteding in de huidige vorm is geen budget meer en voor het vervoer ernaartoe ook niet – op zeven na komen alle cliënten uit omliggende gemeenten. Na dertig jaar komt er een einde aan het zwem- en voetbalprogramma.

‘Ja, het zijn onzekere tijden,’ zegt Hofman, ‘behalve die twee vaste dagen in de diertuin weet ik nog niet wat ik dan kan doen, maar ik vind het vooral erg voor de cliënten. Sporten is belangrijk voor ze, en dat kan het beste op een veilig plek. Het is erg dat dit verdwijnt. Deze groep is al zo kwetsbaar.’

Onderweg van de sporthal naar het activiteitencentrum noemt Hofman Gerrit een baby. ‘Ach opa, hou je mond,’ zegt Gerrit. Hij maakt er een geacteerd wegwerpgebaar bij.

Tijdens de lunch voegen ook de zwemmers zich bij de groep en René Hofman is druk met doekjes voor snotneuzen. Hij wijst een meisje erop dat haar gulp nog open staat en hij sust een ruzietje tussen Mohammed en Hachem, de zonen van gevluchte Irakezen: ze noemen elkaar ‘kaaskop’. Hofman int ook de contributie voor het jaarlijkse middagje Chinezen. Hij vertelt dat de helft dan friet neemt, en zijn voorstel om er dan in ieder geval saté bij te nemen, negeren ze; ze hebben liever een frikandel. ‘We kunnen de volgende keer net zo goed naar de snackbar gaan,’ zegt Hofman grijnzend.

In de hal en in de gangen zoek ik naar Annie, een vrouw van 75, die ik twee jaar geleden hielp bij het kienen, bingo op z’n Limburgs. Ze lachte de hele tijd en na afloop vertelde ze me een lang, onverstaanbaar verhaal. Net op het moment dat René Hofman voorbij liep, gaf ze me als dank een zoen op de wang. ‘Volgens mij heb je nu verkering,’ zei de ex-voetballer en sloeg me op de schouder.

Annie is er vandaag niet en even later zit ik naast Hofman aan de zwembadrand. Hij begeleidt de mensen met een diploma. In het ondiepe houdt een collega met twee vrijwilligers een oogje in het zeil. Een badmeester kijkt vanaf een afstandje toe.

‘Misschien was ik ook wel gewoon een clubspeler,’ zegt Hofman als hij zijn zwemmers een nieuwe opdracht heeft gegeven. ‘Na mijn terugkeer bij Roda JC kwam ik weer steeds

beter in vorm. Die laatste twee seizoenen in Kerkrade waren de beste van mijn carrière. Toen had ik gemakkelijk bij de top-3 van Nederland mee gekund.’

‘Bondscoach Kees Rijvers kon niet om mij heen.’

Hij vond zichzelf op dat moment de beste rechtsbuiten van Nederland. Hij had nog wel een uitnodiging verwacht van de bondscoach, maar begin jaren negentig viel de keus vooral op Johnny van 't Schip. Het bleef voor Hofman bij die ene interland, een EK-kwalificatiewedstrijd tegen Malta in 1982. Omdat Malta voor straf niet op het eiland mocht spelen en op aanraden van de KNVB – plus 100.000 gulden in ruil voor de recette – Aken als speelstad had gekozen, waren er speculaties over het selectiebeleid. De 21-jarige Hofman en vleugelaanvaller Pierre Vermeulen, die al ruim tien interlands niet was opgeroepen, zouden in de basis staan om supporters uit Limburg te lokken. Vanuit Kerkrade was het immers maar een kwartiertje rijden naar het Tivoli-stadion van Alemannia Aachen. Hofman weigert dat te geloven. ‘Van der Gijp was niet beschikbaar, Vanenburg geen echte rechtsbuiten. Bondscoach Kees Rijvers kon niet om mij heen.’ In zijn enige wedstrijd voor Oranje (een 6-0 winstpartij) werd Hofman in de 66ste minuut vervangen door Ruud Gullit. Toch koestert hij zijn status als (eenmalig) international.

In het zwembad hebben de dames in Hofmans groep een wedstrijdje gedaan. Ria tikt als laatste aan van de vijf. ‘Goed zo, Ria,’ roept René Hofman. ‘Je bent vijfde geworden.’ Ze lacht en zegt tegen haar buurvrouw: ‘Yes, vijfde.’ We kijken naar Tim, een jongen die heel slecht loopt, maar in het zwembad zijn lichaam prima onder controle heeft. Hij gaat geheel zijn eigen gang en verblijft meer onder dan boven water. ‘Dit zwemmen wordt hem dus ontnomen hè,’ zegt Hofman. ‘Die jongen is er helemaal boos en verdrietig van.’ Hij zwijgt een tijdje en loopt dan naar de ontroostbare Melissa. ‘Kom Melissa, nu is het klaar. We gaan nou zwemmen, hè. Ik loop met je mee.’ Hij brengt haar naar het ondiepe.

Het had weinig gescheeld of René Hofman was nooit sportbegeleider bij de dagbesteding geworden. Roda JC bood hem in 1992 een nieuw, negenjarig contract aan. Hij zou nog drie seizoenen voetballen en daarna jeugdtrainer worden bij de club uit Kerkrade, maar hij deed het niet.

‘Het was een principekwestie,’ vertelt Hofman. ‘Mario Been was bij ons komen spelen, maar zo goed als hij bij Feyenoord was, zo slecht was hij bij Roda JC. Hij kon het niet meer opbrengen en gooide er met de pet naar. Hij zat zelfs geregeld op de bank.’ Toch verdiende Been vier keer zoveel als Hofman, die in Zuid-Limburg opnieuw de sterren van de hemel speelde. ‘Met Mario had het allemaal niks te maken. Zowel in Rotterdam als in Kerkrade kon ik erg goed met hem opschieten. Ik heb erg veel respect voor de ontwikkeling die hij de laatste jaren als trainer heeft doorgemaakt, maar ik wilde me niet laten piepelen door het bestuur.’ Hofman weigerde de aanbieding en vertrok naar Sittard waar hij met Fortuna naar de eerste divisie degradeerde.

Soms spijt het Hofman dat hij die kans op een trainerscarrière in het betaald voetbal heeft laten schieten, maar dat duurt nooit lang. Hij traint al twintig jaar met veel plezier amateurclubs (momenteel RKVVM uit Margraten in de vierde klasse KNVB) en had het werk met Peter, Mohammed, Ria, Gerrit en alle anderen voor geen goud willen missen.

‘Het is zwaar, maar dankbaar werk. Ik lach en ik jank met ze, en ik probeer ze in een veilige omgeving steeds opnieuw een leuke dag te bezorgen.’

Dan komt Gerrit binnen. Hij was zijn zwembroek kwijt en moest in de kleedkamer even huilen. Een begeleidster heeft hem getroost en brengt hem naar het ondiepe. Gerrit is opgelucht en als hij René Hofman ziet tikt hij tegen zijn voorhoofd. De oud-voetballer grijnst en speelt zijn deel in het repeterende toneelstuk voor twee.

Hij maakt een wegwerpgebaar en noemt Gerrit een baby.

‘Opa,’ roept Gerrit terug. Zijn stoïcijnse blik verradt een piepklein lachje.

Duizend goals, en nog meer vrouwen

LEO VERHEUL >

HOEWEL AL METEEN DE MARE GAAT DAT PIET DE VISSER weer een supertalent heeft ontdekt hoor ik eind 1989 van de toenmalige manager van PSV, Kees Ploegsma, hoe de vork werkelijk in de steel zit. Romario de Souza Faria heeft maar een week nodig gehad om de kenners te overtuigen van zijn zeldzame klasse.

Dat kan er maar één zijn: die kleine spits van Brazilië.

Op 29 oktober dat jaar debuteert hij matig. Als invaller voor Juul Ellerman tegen FC Twente mist hij voor open doel, maar de maand november is voor de Braziliaan. Uit bij Roda JC wordt hij matchwinner en vervolgens scoort hij een hattrick tegen RKC.

Niet Piet de Visser heeft het goudhaantje voor PSV ontdekt maar de zoon van Kees Ploegsma, op dat moment speler van het tweede elftal. Liggend op de bank. Dit behoeft enige uitleg. Pa Ploegsma is het ter ore gekomen dat Club Brugge in de nazomer van 1988 achter een juweel van een spits aanzit. Deze primus inter pares is op dat moment actief op de Olympische Spelen in Seoul. Ze hoeven alleen nog maar uit te zoeken voor welk land...

Een telefoongesprek van zijn vader opvangend draagt zoonlief meteen de oplossing van het raadsel aan. Dat kan er maar één zijn: die kleine spits van Brazilië. Die heeft van luiheid geen ontlasting maar legt de ballen er wel heel makkelijk in. Romario huppeldepup heet-ie. De zoon heeft, languit op de bank, alle wedstrijden gezien en er komt er slechts eentje in aanmerking voor de kwalificatie van superspits in spe. Zo, en niet anders, is Romario de Souza Faria, want zo heette de dreumes voluit, in Eindhoven beland.

Het *ontdekken* van spelers is en blijft een raar fenomeen. Piet de Visser heeft Romario dus niet ontdekt. En Ronaldo ook niet. Aad de Mos kreeg een tip uit Brazilië, pakte het vliegtuig en vroeg even later aan Piet de Visser om ook even te gaan kijken voor een second opinion. En Leonardo dan? Nee, ook niet.

Ik zag Leonardo op een zondagochtend om een uur of 6 (later werd het te warm) op een stoffig stuk opgedroogde modder ergens in Rio tussen een stuk of honderd kinderen die onder leiding van een oud baasje met de naam Jota Jota (J.J.) in kleine groepjes partijtjes speelden. Binnen een paar minuten pikte ik Leonardo eruit. Zo moeilijk was dat dus... Dat was ongeveer in dezelfde periode dat filmer Jos de Putter hem op het spoor kwam. En dat Feyenoordscout Frans Bouwmeester en (veel later pas) Piet de Visser hem in actie zagen.

Voor het *ontdekken* is iets meer nodig dan het achteraf claimen dat je een talent ooit in vroeg stadium in actie zag. Daar is de bijna profetische gave voor nodig om van een begaafd spelertje te zeggen dat hij niet alleen nu heel goed is maar zich ook zal weten te ontwikkelen tot een volwassen speler die veel beter is dan de rest. Ik moet toch nog eens vragen aan Piet de Visser welke spelers hij eigenlijk heeft ontdekt.

Maar goed, met behulp van Philips Brazilië (een gouden constructie!) is de meteen naar de Copacabana overgevlogen Ploegsma Club Brugge een slag voor. En die club haalt even later de Nigeriaan Daniel Amokachi binnen (ook actief in Seoel), want dat is de speler waar het de Belgen van meet af aan om te doen is geweest. Beslist geen matige spits, maar

ook geen Romario. De scouts van Club Brugge hadden hun huiswerk veel beter moeten doen. Liggend op de bank ten behoeve van de juiste invalshoek en de meest optimale perceptie misschien?

Beslist geen matige spits, maar ook geen Romario.

Op het achterste veld van Woudestein debuteert Pieter in de jongste jeugd van Excelsior. Mijn zoontje is half januari 5 geworden en mag op voetbal. De puppies spelen in landenteams om de Worldcup. Wedstrijdjes van vijf tegen vijf in twee maal een kwartier. Pieter komt uit voor Australië.

De andere jochies zijn ouder. Sommigen schelen een half jaar met hem, anderen wel anderhalf jaar. Grote verschillen op die leeftijd. Pieter heeft met zijn krullenkop het kapsel van Maradona, maar de stijl van Romario. Hij doet niet veel, komt alleen in actie als hij per ongeluk wordt aangespeeld. De bal afpakken, doet hij niet. Pieter kijkt wel uit.

Ik herken de angst van Romario toen Marco Gentile van FC Den Haag eind 1989 de enkel van de spits had gesplitst. Toen hij in de aanloop naar het WK van 1990 terugkwam, meed hij elk fysiek contact. In Italië kwam Romario welgeteld 60 minuten in actie, zichtbaar alleen als hij eens over een sliding heen sprong. Pietertje scoort in zijn eerste wedstrijd wel meteen en zal dat met grote regelmaat blijven doen.

De eerste keer dat een selectie publiek kennis maakt met Romario de Souza Faria moet een bijna vrome beleving zijn geweest. Niet zo verbazingwekkend want de gebeurtenis grijpt plaats in de hoofdstad van modern katholiek Nederland. Mensen die erbij zijn geweest zoeken nog steeds naar een bijbelse verklaring.

Op een sponsoravond bij DAF in oktober 1988 is een feestdiner aangericht om te vieren dat de club die zomer de Europacup I heeft gewonnen (én de landstitel, én de nationale beker) en dat Nederland met een veredeld PSV-elftal de EK in West-Duitsland heeft gewonnen. De hele selectie zit aan.

Ergens tijdens het gelag komt er een klein mannetje binnen geschuifeld met grote, droeve bruine ogen die het gezelschap aankijkt alsof het van een andere planeet komt. Het ventje knijpt stevig in de hand van zijn meisje, dat zich – zeventien jaar jong – ook al zichtbaar niet op haar gemak voelt.

En dan gebeurt het. Alle aanwezigen staan en bloc op en geven het kleine mannetje een daverend applaus. Hans van Breukelen is erbij en kijkt ernaar. Jaren later nog steeds flabbergasted. ‘Dat was niet te geloven. Wij waren op dat moment de alleenheersers van Europa en brachten een eerbetoon aan Romario de Souza Faria, die nog niets had laten zien. Dat jochie had nog nul komma nul bereikt. Ik begrijp daar nog steeds niets van. Dwong hij het af? Was het meelij? Schiet mij maar lek...ik heb geen idee...het gebeurde gewoon.’

Hij is Calimero, de olijke martelaar uit de beroemde animatie-serie.

De eerste keer dat Romario mijn aandacht trekt, is als *Studio Sport* besluit om hem na zijn hat-trick tegen RKC te volgen rond de uitwedstrijd tegen Fortuna Sittard. Het is half november. De winter is vroeg ingevallen en je ziet een verkleumd mannetje met een wollen muts en dikke zwarte wollen wanten als laatste de bus uitstappen en achter de groep aan sjokken. Eigenlijk is het meer waggelen want het is net of er zwemvliezen aan zijn voeten zitten.

Hij is Calimero, de olijke martelaar uit de beroemde animatie-serie. Een gedachte die in zijn beginperiode bij PSV steeds bij mij terugkomt. Als hij door zijn collega's of zijn trainer weer eens niet wordt begrepen. Als hij voor asociaal of superegoïst wordt uitgemaakt. Als hij na een lange zomer in Rio zich weer veel te laat in Eindhoven meldt, bedolven onder verwijten. Als hij weer eens na een nacht lang stappen, doodmoe op de training verschijnt en de boze blikken in zijn ruggetje voelt prikken.

Het is niet eerlijk. Altijd moeten ze hem hebben. Hij, die zijn familie en vrienden in zijn geliefde Rio achterliet om in dat koude kikkerlandje te strooien met de mooiste toverkunstjes en prachtigste doelpunten... Het is nooit goed. Dankbaarheid, ho maar. Enkel en alleen kritiek.

Er zijn veel mensen die medelijden hebben met Romario. Zeker in zijn eerste maanden in Nederland. En dan vooral vrouwen die het Braziliaanse knuffelbeestje het liefst stevig tegen hun borsten willen klemmen. Iets waartegen de kleine dribbelaar al gauw niet de minste bezwaren blijkt te hebben, maar daar weet de buitenwereld op dat moment nog niets van.

In die tijd word ik door hoofdredacteur Cees van Cuilenborg van *Voetbal International* aan Romario gekoppeld. Het is op de burelen van het weekblad duidelijk dat de spits de grote smaakmaker van die jaren gaat worden en een goede relatie met de Braziliaan zal goud waard zijn...

Ter kennismaking spreek ik met Romario af voor een etentje in La Grotta Azzurra van de Italiaan Domenico, een van de eerste vrienden die Romario maakt in Eindhoven. Van PSV'ers hoor ik dat Monica alleen maar thuis zit en nogal met heimwee kampt, dus stel ik voor dat hij zijn liefje meeneemt, dan kan zij zich onderhouden met mijn (toenmalige) vrouw, een Spaanse die zich wel een avond over haar wil ontfermen.

Romario reageert enthousiast op het voorstel maar in het restaurant blijkt Monica niet te zijn meegekomen. 'Gripe,' slist Romario. Later hoor ik dat Monica continu last heeft van griep, ook 's zomers. Het schijnt dat Romario zijn liefje (de zus van een ploeggenoot bij Vasco da Gama) liever thuis laat om zijn handen vrij te hebben.

Tijdens het eten heeft Romario verteld dat hij het heel, heel moeilijk heeft.

De mogelijke reden begrijp ik even later op de terugweg. Terwijl ik naar de wc ben en mijn vrouw staat af te rekenen bij de kassa is er een meisje op hem afgekomen, echt een plaatje...en die drukt een papiertje in zijn hand met daarop haar telefoonnummer. Mijn

vrouw vindt de schaamteloosheid verbijsterend en Romario beantwoordt haar pseudo verwijtende blik met licht schouderophalen en een oogopslag alsof hij het ook allemaal niet meer kan volgen...

Tijdens het eten heeft Romario verteld dat hij het heel, heel moeilijk heeft. Hij wordt verteerd door heimwee, heeft het constant door en door koud en vindt zijn medespelers al even kil. Hij kan geen hoogte krijgen van Goes (Hiddink), die wel Spaans spreekt maar hem een beetje in de maling lijkt te nemen. En, zegt hij heel zielig, hij heeft nog steeds geen vrienden in Eindhoven. Alleen Domenico dan. Het is dat Monica bij hem is anders had hij allang een vliegtuig terug genomen naar Rio. Hij heeft zich nog nooit zo alleen gevoeld.

Een paar maanden later bij een tweede etentje is Romario helemaal om. Zijn ploeggenoten begrijpen hem nog steeds niet. Maar hij begrijpt hen ook niet. Dus dat houdt elkaar lekker in balans. Hij gaat fijn zijn eigen gang. En er is bij PSV al snel het besef gegroeid dat Romario een verhaal apart is en daarom ook een status aparte verdient. Dat is, zo weet Romario, de verdienste van Goes, die zich in korte tijd heeft ontpopt tot een tweede vader voor Romario en hem zo lekker uit de wind houdt.

De vaderrol van Guus Hiddink moet volgens Hans van Breukelen niet onderschat worden bij het welslagen van Romario in Eindhoven. 'Het was zo'n geluk dat we de juiste trainer voor de *job* in huis hadden,' meent de oud-PSV-goalie. 'Hiddink wist dat hij Romario moest koesteren en deed dat met liefde. Daarom is Guus als coach ook zo'n fenomeen geworden. Hij is niet alleen een goed psycholoog, maar hij houdt echt van mensen. Hij vroeg Romario steeds naar zijn ouders, naar zijn broer, zoals hij mij vroeg naar Karin en de kinderen. Guus wist en weet wat belangrijk is voor zijn mensen en is daar oprecht in geïnteresseerd. Veel andere trainers hebben maar één aanpak en maken in potentie goede spelers kapot. Dat zal Guus nooit gebeuren. Die haalt bijna altijd het beste in zijn spelers boven.'

Mede door de begripvolle benadering van zijn trainer krijgt Romario het steeds beter naar zijn zin in Eindhoven. Hij bouwt gestaag aan een vriendenclub. Zo heeft hij in de Spaanse sociëteit Gilberto en Bruno leren kennen en met hen maakt hij volop lol en muziek. Met jonge ploeggenoten als Stan Valckx en Twan Scheepers heeft hij een goed contact en gaat hij geregeld de hort op. Op het veld maakt hij het éne schitterende doelpunt na het andere en ook buiten de lijnen scoort hij lustig erop los. Zijn telefoonlijst met vriendinnetjes wordt langer en langer.

Met het vertrek van Guus Hiddink in de zomer van 1990 komen de eerste barstjes in het geluk van de eerste Eindhovense super-Braziliaan. Opvolger Bobby Robson heeft minder gevoel voor de fratsen van Romario en gestaag worden de irritaties groter.

'Vooral in periodes dat het minder liep met die kleine boskabouter had je gedonder in de tent,' herinnert verdediger Adrie van Tiggelen zich. 'Zolang hij scoorde werd alles met de mantel der liefde bedekt, maar als hij een paar weken droog stond, sprong de waslijst rareiteiten steeds nadrukkelijk in het oog van de anderen.'

Van Tiggelen zucht diep. 'Want hij hield er wel wat flauwekul op na hè...allemachtig!

Iedereen zette zijn wagen keurig op de parkeerplaats maar meneer pleurde hem gewoon vlak naast de kleedkamerdeur. Moest je er soms gewoon omheen lopen. Als wij met zijn allen gingen lunchen kwam het regelmatig voor dat hij niet aan tafel zat. Dan lag hij ergens te pitten. Op een massagetafel of in de bestuurskamer. Dan was hij weer de hele nacht gaan stappen en was hij moe. “Romario is vandaag een beetje moe...,” mompelde hij dan.’

GERRIT DE JAGER

NIEUWE SPONSOR
VOOR AJAX

Het is Romario ten voeten uit. Als hij zich niet jofel voelt of iets niet wil dan spreekt hij in de derde persoon alsof het dan minder zijn schuld is. Zo laat hij NOS-verslaggever Evert ten Napel eens een uur wachten na een opvallend optreden. Als een ploeggenoot voor de derde keer meldt dat hij nu toch echt naar de televisiecommentator moest, slist de spits: ‘Romario niet zo feel sin in Efurt...’ en snel neemt hij een sluipweg.

‘Romario niet zo feel sin in Efurt...’

De zelf bloedfanatieke Hans van Breukelen kan daar nu wel om lachen, maar destijds werd hij soms gek van zijn ploeggenoot. ‘Je zag het al aan hem als hij binnen kwam. Dan ging hij naar de zithoek en kroop een beetje aan tegen verzorger Mart van den Heuvel. “Romario is een beetje moe...,” hoorde je dan. Op de training deed hij toch al nooit veel, maar dan voerde hij echt helemaal geen reet uit.’

Van Tiggelen probeert hem op de training soms te raken waar hij hem raken kan. Uit wraak en om hem scherp te krijgen. ‘Maar daar was die tuinkabouter veel te slim voor joh. Als hij niet in mijn team zat, zocht ik hem weleens op maar dan ging hij meteen ergens anders lopen. En als ik dan eens uithaalde zag hij het al aankomen en sprong gauw weg. Een meestersverschuiler was het. Toen hij op zijn veertigste nog voetbalde, riep iedereen vol bewondering: “Goh, nooit gedacht dat-ie het zolang zou volhouden.” Nee? Wat wou je dan? Sleet zat er bij hem niet op...’

In feite is er geen prof die zich zo goed verzorgt als Romario. ‘Nee, eigenlijk niet,’ beaamt stapmaatje Stan Valckx. ‘Want roken deed hij niet en hij dronk geen druppel. Als wij dan diep in de nacht omvielen, liep hij nog vrolijk te trommelen. Daarom kon hij zoveel op stap. Alleen sliep hij dan natuurlijk niet, maar dat haalde hij ruimschoots in hoor, laat dat maar aan Romario over. Er was feitelijk niets aan de hand. Probleem was dat steeds meer mensen zich aan hem gingen ergeren.’

Dat geldt niet voor Wim Kieft, die in die jaren tientallen ballen voor Romario panklaar legt, en met wie de spits een perfect duo vormt. ‘Ik heb nooit zo’n moeite met die kleine,’ vertelt Kieft me in de tijd dat hij nog met de Braziliaan samenspeelt. ‘Belangrijk is dat hij

er zoveel voor ons in schopt. Dat brengt bij iedereen geld in het laatje en daar gaat het toch om. Het zijn bijna altijd de kleinere goden die lopen te mekkeren, toch? Ik kan altijd wel om hem lachen. Die gekkigheid hoort gewoon bij hem.'

Na vijf jaar schurkt PSV aan tegen verzorger Mart van de Heuvel. 'PSV is een beetje moe...' Van Romario. En dat is, achteraf gezien, toch een beetje raar bij een voetballer die op het veld zoveel laat zien. De heimwee naar Calimero komt pas jaren later. Want als Romario in 1993 voor Barcelona kiest is hij met PSV wel drie keer landskampioen geworden, heeft hij twee keer de KNVB-beker gewonnen en was hij tot drie keer toe topscorer van de Eredivisie. De Lilischutter heeft er 165 gemaakt in 163 wedstrijden, een onwaarschijnlijk gemiddelde van plus1. En toch is bijna iedereen bij PSV enigszins opgelucht dat ze van het gezeur rond Romario zijn verlost.

'Zo is hij ook, hè. Pas op. Romario laat mensen moeiteloos barsten.'

Als ik na een paar maanden puppy-voetbal een tikje te fanatiek dreig te worden – ik zie mezelf ineens als scheidsrechter terug, in galop en druk coachend (beide teams, dat wel) als in een nachtmerrie – gebeurt er iets dat me terug plaatst op aarde. In het heetst van de strijd is er een vliegtuig over gekomen. Ik zie dat aan de jochies om me heen. Enigszins zachthorend maar ook het belang van zo'n laag overtrekkend gevaarte niet inziend heb ik niets gemerkt. De spelertjes kijken allemaal gebiologeerd naar boven tot het toestel helemaal uit zicht is. De bal ligt eenzaam in het midden van het veld. Dan schrikken de jongens op. O ja. We zijn aan het voetballen. Met zijn allen bestormen ze de bal. Pietertje is dan alweer naar voren gelopen in afwachting van een blij vervolg.

Als ik anno 2012 op zoek ga naar het antwoord of Romario – tegenwoordig een man met politieke aspiraties – in het dagelijks leven nou toch wel een aardige gozer was of gewoon een vervelende etterbak, slaat de twijfel toe.

Stan Valckx gunt hem het voordeel van de twijfel. 'Ik ben nog steeds min of meer bevriend met hem. Hij komt elk jaar een keer naar Nederland en dan zien we elkaar in principe altijd wel. Ik kan me echter voorstellen dat anderen op een bepaald moment een streep door zijn naam hebben gezet. Zacht gezegd houdt Romario niet al te veel rekening met anderen. Hij is een superegoïst, dat is gewoon zo. Ik had een keer afgesproken om met hem naar een feest te gaan. Haal ik hem op, is hij er niet. Dus na een flinke tijd wachten ging ik maar alleen naar het feest en daar stond die kleine lekker te dansen. Vond hij normaal. Zo is hij ook, hè. Pas op. Romario laat mensen moeiteloos barsten.'

Ook de manier waarop hij zijn vrouw Monica behandelt en later met een klein kind achterlaat en financieel probeert uit te knijpen, zet kwaad bloed. Ze worden liever niet met name genoemd maar veel van de mensen, die met Romario te maken hebben gehad, vinden hem goed beschouwd een nare jongen. Waar je op de een of andere vreemde wijze toch moeilijk heel erg kwaad op kunt worden.

Hans van Breukelen schiet meteen het verhaal over de Braziliaanse pater te binnen. 'Er

was een pater, die hij goed kende vanuit Rio. Die man was voor kerkelijke doeleinden in Nederland en dacht: Kom, ik ga eens even bij Romario kijken of hij het een beetje trekt zover van huis... Maar die kleine schoof de vitrage een tikje opzij om te kijken wie er aan de deur was en draaide zich weer om. Die pater staat er nog...'

Van Breukelen heeft zelf ook een rare ervaring met zijn oud-ploeggenoot. 'Dat met die pater is natuurlijk op en top asociaal, maar zo is hij gewoon. Ik was voor een actie ten behoeve van SOS Kinderdorpen in Rio. Ik kom Romario tegen, sta even leuk met hem te praten en hij nodigt me uit in het trainingskamp van Flamingo voor de volgende ochtend om daarna iets leuks te gaan doen. Volgende dag ga ik langs, laat naar Romario vragen, die portier gaat keurig naar hem toe, komt even later terug en zegt doodleuk: "Sorry meneer, u komt er niet in. Vandaag niet."'

Zo'n zelfde verhaal heeft Wim Kieft in 2002. Samen met de vaste aangever van Romario maak ik in die tijd de documentairereeks *De Voetbaljaren Kieft*. Romario zegt door de telefoon dat we van harte welkom zijn en dat hij het vooral geweldig vindt om Wim weer terug te zien. Eenmaal ter plaatse wordt een afspraak op het allerlaatste moment afgezegd via een persvoorlichter van Flamengo: 'Romario laat weten dat hij deze week geen tijd heeft. Of u over een paar maanden terug kunt komen...'

Wim Kieft ontsteekt in woede en laat dat ook merken als we zijn oude ploeggenoot een paar uur later in het spelershotel traceren. 'Mag-nie van club,' had Romario geslist. 'Mogge speluh...' Waarop Kieft hem toebijt dat hij niet moet lullen: 'Wat een klootzak ben jij... hou even op zeg: Jij bent Romario, jij hebt nog nooit naar iemand geluisterd...'

Ik heb van tevoren opdracht gegeven om bij binnenkomst van Romario de camera gewoon te laten draaien en de geluidsman Wim een zendertje mee te geven. Het levert spannende en verhelderende televisie op en Kieft stelt zijn mening over zijn oude gabbertje een tikje bij.

'Een echte klootzak vind ik hem niet,' zegt Kieft.

Het interview komt uiteindelijk goed, maar Wim Kieft is enigszins afgeknaapt. 'Een echte klootzak vind ik hem niet,' zegt Kieft. 'Maar er zit dus wel een steekje los. Anders vertoon je toch niet van dat bizarre gedrag. Hij hoeft mij niet te woord te staan, maar wees daar dan duidelijk in. Hij was altijd wel grappig, maar dit is een tikje zielig, pathetisch...'

Hoogtepunt van die reis is de ontmoeting met de met Romario bevriende journalist Gilmar Ferreira die medio jaren negentig de autobiografie van Romario schreef. *Calimero* liet in het boek aantekenen dat hij meer dan 1000 (verschillende!) vrouwen in bed had geslist. Op de vraag van Kieft of dat nou niet overdreven puberpraat is antwoordt Gilmar Ferreira bloedserius: 'Joh, dat was toen... De teller staat allang op dik 2000!'

Legendarisch in dit verband is wat er in het Braziliaanse trainingskamp gebeurde vlak vóór het begin van het WK in 1994. Romario heeft in zijn Barcelonatijd naast Monica een vaste bijvrouw, die hij heeft ondergebracht bij vrienden die zijn meegereisd naar Amerika. Opvallend genoeg krijgt ook zij het vermoeden dat Romario niet helemaal trouw is. Ze besluit poolshoogte te nemen in het spelershotel maar wordt doorgang geweigerd door de

Braziliaanse gorilla's die de verdieping bewaken waar Romario slaapt. Argwanend geworden gaat bij haar een lichtje branden. Ze houdt een aansteker onder een rookalarm en wacht af. Als even later alle bellen rinkelen ziet ze Romario (met een handdoek om) en zijn naakte scharreltje gillend naar de nooduitgang rennen.

In zijn eerste volledige seizoen speelt mijn zoontje in de Worldcup voor Nederland. Vaak is hij onzichtbaar, maar scoren doet hij elke wedstrijd. De onderlinge verschillen zijn enorm. Sommige jongetjes zijn motorisch nog te gestoord om zich te kunnen laten gelden, bij anderen zie je al leuke schijnbewegingen en af en toe een passje dat bewust lijkt te zijn losgelaten.

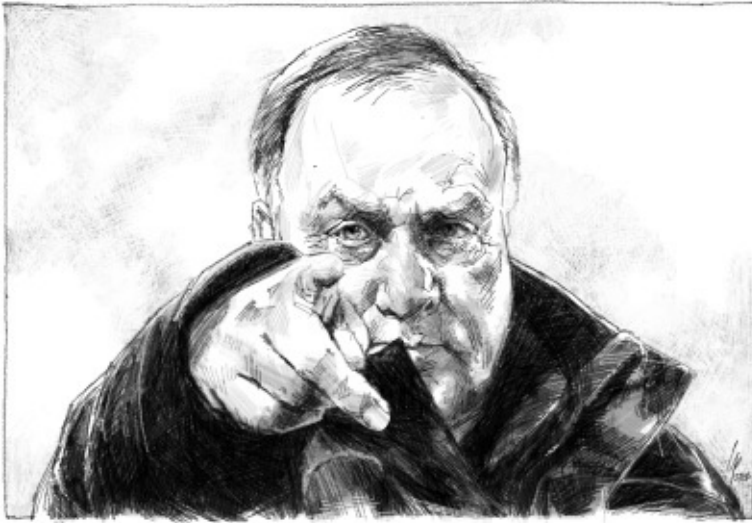
Het beladen duel tegen Duitsland wordt met 11-4 verloren. Toch ben ik zeer in mijn nopjes want Pieter maakt – tegen een sterkere tegenstander – alle vier de doelpunten. Blijer nog ben ik met een andere wedstrijd waarin hij niet alleen twee keer scoort maar met een paar geweldige steekballen voor het eerst ook een ander jongetje in kansrijke positie manoeuvreert. Ach, of het wat wordt, weet ik echt niet. Wat dat betreft zal ik nooit met recht kunnen zeggen dat ik mijn zoon heb ontdekt. Ik zal later genoeg moeten nemen met de aanspraak op zijn verwekking. Toch ook een prestatie van belang.

PETER DE WIT

Nooit Dickie zeggen

JAN WILLEM BLOEMEN >

© LUUK POORTHUIS

DE BEROEMDSTE DSVP'ER IS GEEN DSVP'ER. HIJ HEEFT ER immers nooit gevoetbald. Maar hij was er wel trainer, mijn trainer. Dick Advocaat, intussen geroemd en gelauwerd toptrainer, begon zijn loopbaan bij ons, amateurs uit Pijnacker. We zijn hem niet vergeten, en hij ons ook niet. Hij heeft zich onlangs zelfs laten strikken om een stukkie nieuwbouw bij DSVP te openen. Wij, spelers uit die roemruchte periode dat Advocaat er trainer was, zijn uitgenodigd om voor de happening stoere herinneringen op te halen. Maar ik kan niet wachten, en vertrouw daarom mijn herinneringen alvast toe aan de harde schijf.

Mijn liefhebbende echtgenote, zelf benoemd voetbalvrouw in ruste, adviseert mij dat echter vooral niet te doen. 'Dat kun je helemaal niet,' waarschuwt ze zonder mededogen. 'Als je zoiets doet, moet je afstand nemen. En dat lukt je niet, met die meneer Advocaat van jou.'

Wat een onzin! Natuurlijk kan ik dat wel. Hallo, het is dertig jaar geleden. Mijn hele club was en is idolaat van Dick Advocaat, en mag door zijn komst dan in hoger sferen verkeren; ik daarentegen, blijf met beide benen op de grond. Echt wel.

Voor degenen die hun klassieken niet kennen, Dick Advocaat zette bij DSVP zijn eerste schreden op het trainerspad, en wel met succes: de club werd drie keer op rij kampioen, en promoveerde zo van de vierde naar de eerste klasse, toen het hoogste amateurniveau. Daarbij bleef Advocaat met DSVP 67 competitiewedstrijden op rij ongeslagen, en hoorde de club midden jaren tachtig dankzij hem tot de 120 beste van het land.

DSVP zou echter zijn eerste en enige amateurclub blijven.

Zomer 1981. Advocaat speelde zelf nog in de Eredivisie bij Sparta. Op voorstel van zijn broer Jaap benaderde het DSVP-bestuur de 33-jarige voetballer voor het trainerschap. De verdedigende middenvelder had wel oren ernaar. Het aanbod paste op dat moment ook goed in zijn plannen, zou hij later vertellen. Aan zijn voetballersbestaan, dat hij na twee jaar Sparta en een jaar Berchem Sport in 1984 uiteindelijk bij FC Utrecht zou afsluiten, had de prof wat spaarcentjes overgehouden. Door twee amateurclubs te gaan trainen, zou hij alles bij elkaar van een behoorlijk belegde boterham zijn verzekerd. DSVP zou echter zijn eerste en enige amateurclub blijven.

Toen Advocaat zijn entree maakte was dorpsclub DSVP een eenvoudige vierdeklasser. Het eerste elftal draaide al een jaar of tien bovenin mee, maar de stap naar de derde klasse werd maar niet gezet terwijl de club er al een tijd aan toe was. De overige selectieteams speelden op een relatief hoger niveau dan het eerste elftal. Bovendien paste de derde klasse waar zo reikhalzend naar werd uitgekeken, ook beter bij de accommodatie en het ledenaantal.

En toen kwam Dick Advocaat, die voorafgaand aan de eerste training duidelijk maakte dat hij 'trainer' moest worden genoemd. 'Dick' of 'Dickie' was uit den boze. Spelers, en de rest van de vereniging, wisten met de nieuwe trainer niet wat ze meemaakten. De prof liet vooraf tegenstanders bekijken, DSVP ging zonder rugnummers spelen (een truc om voor de tegenpartij minder goed herkenbaar te zijn) en in shirtjes met korte mouwen, zodat spelers minder gemakkelijk konden worden vastgepakt. Hij leerde de spitsen bij een hoge

bal achteruit tegen de tegenstander aan te lopen om op die manier steevast een vrije trap mee te krijgen. Tijdens het partijspel op de laatste training voor de wedstrijd werd er gespeeld met de spiksplinternieuwe wedstrijdbal van zaterdag ('Voor het balgevoel'). Na de training was er soep met broodjes. Hij stelde iedereen nieuwe voetbalschoenen in het vooruitzicht mocht DSVP erin slagen de eerste vijf competitiewedstrijden te winnen (wat ook prompt gebeurde).

Bijgeloof of niet, DSVP verloor zo'n drie jaar lang geen wedstrijd.

De toptrainer in spe bleek toen al een meester in het bespelen van zijn mannen. De één had een schouderklopje nodig, de ander een schop onder de kont. Advocaat leverde maatwerk. Elke speler werd in een individueel gesprek voorgehouden dat hij de belangrijkste speler was en het team onmogelijk zonder hem kon. Met zijn Haagse bluf gaf hij de spelers van DSVP een onoverwinnelijk gevoel. Zijn trainingen sloot Advocaat af met een aantal stevige korte sprintjes, waarvan ik me niet kan voorstellen dat die vandaag de dag nog als een verantwoorde afbouw van de training worden beschouwd. Plus een rondje om 'veld drie' in het pikdonker, want dat bracht geluk. Bijgeloof of niet, DSVP verloor zo'n drie jaar lang geen wedstrijd. Toen het trainingsveld naar de andere kant van het complex werd verplaatst, stak de voltallige selectie aan het einde van de training het complex over om nog even het befaamde rondje om veld drie te lopen.

De club leefde in een roes. Tijdens een met 6-1 gewonnen kampioenswedstrijd maakte Sam Zegwaard (in die jaren hoffotograaf van DSVP) een veelzeggende foto. Bij het zesde doelpunt springt Advocaat uit de dug-out, de armen in de lucht, een grote feestsgaar in de mond. Maar meer nog dan een mooi beeld van de succestrainer, vertelt de foto het verhaal van DSVP in die tijd. Opgetogen reserves, publiek rijen dik achter de hekken, de pr-man juichend met zijn cassetterecorder (het waren niet voor niets de vroege jaren tachtig), een supporter die een enorm gat in de lucht springt. Die foto laat de flow zien waarin DSVP op het hoogtepunt van zijn bestaan verkeerde.

Allemaal prachtig, maar Advocaat kon ook hard zijn. Zelfs voor de amateurs van DSVP. Op nieuwjaarsdag werd gewoon getraind. Een paar dagen later stond immers alweer een wedstrijd op het programma. En ook al waren de protesten van de spelers hevig, op 1 januari stond iedereen gewoon op het veld. Wie tijdens het seizoen op vakantie ging, liep het risico een paar weken uit de basis te worden verbannen. Dus ging tijdens de competitie niemand meer op vakantie.

Of hij bij het Nederlands elftal zijn assistent wilde worden.

Behalve een strenge hand had Advocaat ook zijn nukken. Zo kon hij niet tegen kritiek. De speler die hem aansprak op een onverwachte wissel stond er de volgende wedstrijd direct naast. Aan zijn gezag mocht niet worden getornd. Wie tijdens een feestje quasi-grappige opmerkingen over hem durfde te maken, kreeg later de wind van voren. Een bruiloft van een speler op een trainingsavond? Prima, maar de genodigde medespelers

dienden wel eerst te komen trainen, omdat hij het raar vond dat niet het hele team was uitgenodigd. Tijdens een avondwedstrijd wisselde hij halverwege de eerste helft een speler die als dienstplichtig militair alleen voor de wedstrijd uit Amersfoort was gekomen. 'Je moet laten zien wie de baas is.' Ik hoor het hem dertig jaar na dato nog zeggen.

Vertrouwen in eigen kunnen, dat vooral bracht Advocaat de spelers van DSVP bij. De jonge trainer werd hierbij natuurlijk geholpen door successen als in een jongensboek. Een tweede plek in zijn eerste seizoen, dat ongelukkigerwijs werd afgesloten met een verloren beslissingswedstrijd om het kampioenschap. Het jaar erop met een straatlengte voorsprong kampioen in de vierde klasse, direct gevolgd door het kampioenschap van de derde klasse. Tijdens de voorbereiding op het seizoen in de tweede klasse kreeg Advocaat een telefoontje van Rinus Michels, toen bondscoach van Oranje. Of hij bij het Nederlands elftal zijn assistent wilde worden. In Zeist zou hij dan tegelijkertijd de trainerscursus kunnen volgen. Eerst dacht de trainer van DSVP dat hij in de maling werd genomen, maar toen het aanbod serieus bleek, vond hij dat hij niet kon weigeren. In zijn laatste wedstrijd als DSVP-coach haalden zijn mannen nog één keer uit. Dorpsgenoot Oliveo werd met 8-2 verslagen, met na rust liefst zeven doelpunten.

GERRIT DE JAGER

Maar Advocaat mocht dan zijn vertrokken, de successtory hield niet op. Zijn opvolger liet het team grotendeels intact, en aan het eind van het seizoen kon het derde kampioenschap op rij worden gevierd. DSVP, jarenlang een vaste waarde in de vierde klasse, was een eersteklas amateurclub.

Tja, en daarna ging Dick Advocaat carrière maken. Bij DSVP vond men het prachtig. Eerst werd 'onze' oud-trainer assistent bij Oranje, een positie die DSVP menig oefenwedstrijd tegen het Nederlands Elftal opleverde. Erna, in de tweede helft van de jaren tachtig en daaropvolgende decennia, werd Advocaat als trainer van onder meer Haarlem, SVV, PSV, Glasgow Rangers, Zenit St. Petersburg, en de nationale ploegen van Nederland, Zuid-Korea en Rusland, landskampioen in Nederland, Schotland en Rusland, kwartfinalist tijdens een WK, halve finalist op een EK en winnaar van de Uefa Cup. Er zijn mindere rijtjes te bedenken, en in de slipstream van Advocaats successen was en bleef er herhaaldelijk aandacht voor zijn oude en eerste club DSVP. Zo werd in 2004, twintig jaar na dato, een aantal spelers uit Advocaats DSVP-periode geportretteerd in de EK-bijlage van *de Volkskrant*, met daarbij een elftalfoto van het toenmalige DSVP. Een journalist van dezelfde krant merkte een paar dagen later op dat het voor Advocaat toch wel een stuk gemakkelijker moest zijn om van 22 topspelers een elftal te maken dan van 22 goedwillende tuinderszonen uit Pijnacker. In de zomer van 2012 – Advocaat was

bondscoach van Rusland – maakte Eredivisie Live tijdens de wedstrijd Rusland-Polen een item met ‘zijn’ DSVP-spelers van toen. Dat de club werd weggezet als ‘DVSP’ werd daarbij voor lief genomen. Want ja, die lettercombinatie blijft lastig. Voor de liefhebbers: DSVP staat voor Door Samenwerking Verkregen Pijnacker. Ergens op het internet werd dat helaas vervormd tot Door Strijd Verkregen Pijnacker, een foutieve benaming die meer en andere vergissingen in de hand zou werken.

Dat de club werd weggezet als ‘DVSP’ werd daarbij voor lief genomen.

Bij DSVP dus, van oorsprong een christelijke vereniging, worden Advocaat bijna goddelijke proporties toebedeeld. Het waren ook unieke jaren, met een talentvol team (zoals Advocaat consequent benadrukt), een ruk van de vierde naar de tweede, en later zelfs eerste klasse, en een trainer die nadien wereldberoemd werd. Dus daarop kan DSVP vanzelfsprekend trots zijn. Maar er is ook een keerzijde van de medaille: DSVP is jarenlang zo doordrenkt geweest van Dick Advocaat, dat nadien geen trainer meer aan hem kon tippen, de meetlat waarlangs iedere trainer na hem werd gelegd. Toen na het EK 2004 bijna het hele land over Advocaat heen viel, nam een elfjarig jongetje het in een ingezonden brief in *Voetbal International* voor hem op. We moesten maar eens aan zijn vader vragen wat voor een fantastische trainer Dick Advocaat was. Was getekend Jim Jense, zoon van een van de oud-DSVP’ers.

En ja, ik ben ook een oud-speler. Drie jaar onder Dick Advocaat getraind. Ik liep net zo hard met hem weg, en ging net zo hard voor hem door het vuur als iedere andere speler. Maar goed, ik was ook pas negentien, kwam net kijken en was bloedfanatiek. Gemakkelijk te beïnvloeden. Ik genoot met volle teugen. Hij hamerde zozeer op je sterke punten (‘Met zo’n lichaam kun je niet slecht spelen’), dat je hem automatisch ging geloven. Verder overlaadde hij ons met bruikbare tips. Geen duurlopen tijdens het seizoen, want daar word je alleen maar traag van. De bal naar buiten laten doorrollen als je een voorzet wil geven. Rand zestien altijd doen of je schiet, en dan de bal kappen. Twee keer raken tijdens partijspelen. Enzovoort, enzovoort.

Daarbij had Advocaat een gouden hand. In de rust van een uitwedstrijd – we stonden 1-0 voor – aaide hij mij over mijn hoofd. ‘Dan score je zo meteen,’ zei hij serieus. Een gewaagde voorspelling, want in twee seizoenen had ik tot dan toe welgeteld één competitiedoelpunt gemaakt. Maar in die tweede helft maakte ik mooi twee doelpunten. De twee wedstrijden erna kreeg ik van Advocaat weer die geluksaai over mijn bol, en scoorde ik warempel weer. Toen was de gouden hand ook wel weer uitgewerkt, geloof ik.

Voor mijn afstuderen kreeg ik een shirt van het Nederlands Elftal.

Ik herinner mij Dick Advocaat ook als iemand met oog voor de ander. In zijn tijd bij DSVP bouwde de club een sporthal, toen een unicum voor amateurclubs. Hij ging overdag

kijken en stimuleerde de vrijwilligers. Ik kreeg als ‘arme’ student een paar keer voetbalschoenen van hem, of hij nam een trainingsshirt voor me mee. Voor mijn afstuderen kreeg ik een shirt van het Nederlands Elftal. In zijn eerste periode als trainer in Eindhovense dienst was mijn broertje tijdens Feyenoord-PSV suppoost in De Kuip. In de rust zag Advocaat hem staan. Hij stapte op hem af en vroeg hoe het met hem en zijn ouders ging. Tijdens de zomervakantie ging Advocaat met onze robuuste spelverdeler op het strand lopen, zodat deze minder moeite zou hebben met de loodzware augustusmaand, vol trainingen en oefenwedstrijden. Advocaat ging verder ook langs bij het tuindersbedrijf van de spelverdeler, en opende later de nieuwe drukkerij van een andere speler. Hij bleef altijd betrokken. Twee DSVP’ers bezochten Glasgow Rangers toen hij daar trainer was, en werden met open armen ontvangen.

Het is 2012. Na het ophalen van oude herinneringen door zijn spelers van toen, opent de oud-bondscoach officieel het nieuwe gedeelte van het clubhuis van DSVP. Voor Advocaat, zo schat ik in, hoeft die poespas niet. Hij staat liever niet in de belangstelling en oogt soms zelfs verlegen. Na een van onze kampioenschappen benadrukte hij dat het vooral de prestatie van de jongens was. Eerlijk gezegd betwijfelde ik of hij echt zou komen. Niet dat hij ons, de spelers, in de steek zou laten, maar omdat hij niet graag in het middelpunt van de belangstelling staat.

Het is dertig jaar later, en toch, mijn hart gaat sneller kloppen. Advocaat is er gewoon. Natúúrlijk is hij er. Hoe kon ik er een moment aan hebben getwijfeld. Tegen Arie, onze leider van toen, kan hij geen nee zeggen, hoewel dat toch zijn standaardantwoord is bij verzoeken als deze, bekent hij.

Advocaat is heel ontspannen. Onze voorzitter stelt dat Dick Advocaat DSVP altijd op een goede manier is blijven verkopen en de club nog altijd wordt herinnerd aan de unieke periode met hem als hoofdtrainer. Daarom wordt Dick Advocaat benoemd tot erelid van DSVP. Op de bijbehorende oorkonde staat te lezen: *‘Uit oprechte dankbaarheid voor het vele werk dat hij met grote ijver en nauwgezette plichtsbetrachting voor DSVP heeft verricht, is door het bestuur in vergadering bijeen besloten hem te benoemen tot erelid.’* Beetje oubollige tekst, maar de waardering is er niet minder om.

Advocaat is geroerd. Roemt Arie en diens vrouw Diny op wie hij altijd heeft kunnen bouwen en die zoveel voor de club hebben gedaan. En reageert gevat als de telefoon gaat van een van de spelers die vaak reserve stond: ‘Piet, daarom stond je vroeger altijd wissel.’

In interviews vertelde hij op maandag nog altijd in de krant te kijken wat DSVP heeft gedaan.

Het is ongelooflijk wat hij allemaal nog weet. DSVP heeft in zijn hart een bijzondere plek gehouden, zoveel is wel duidelijk. In interviews vertelde hij op maandag nog altijd in de krant te kijken wat DSVP heeft gedaan. Ik geloof het zo. Advocaat lepelt het ene mooie verhaal na het andere op, met daarin ook door ons vergeten voorvallen. Over zijn eigen inbreng blijft hij bescheiden. Telkens weer benadrukt hij dat het elftal van toen bijzonder

talentvol was.

En wat is hij weinig veranderd. Okay, hij is lossier geworden. Spelersvrouwen voor wie hij vroeger misschien enig ontzag had, krijgen nu een paar zoenen van hem, vragen beantwoordt hij op zijn gemak. In zijn teksten herken ik woorden die karakteristiek voor hem zijn, zoals ‘nogmaals’, ‘profiteren’ en ‘kwaliteiten’. Hij wrijft op dezelfde manier in zijn handen als dertig jaar geleden, gesticuleert nog even druk om iets goed duidelijk te maken, draait aan zijn horloge en lacht nog altijd bulderend. Ik zie hem zo weer voor ons op het trainingsveld staan. Een journalist van het *Eindhovens Dagblad* is ingevlogen om Advocaat te interviewen, en moeiteloos schakelt de zestiger van zijn rol als PSV-coach om naar die van oud-trainer van DSVP. Of nee, hij hoeft niet te schakelen: hij is wie hij is. In welke hoedanigheid dan ook. Gedreven, direct, oprecht.

‘Ik maak ook wel eens fouten,’ zegt hij.

Ik spreek hem die avond natuurlijk nog. Het eerste wat hij vraagt is of ik nog weet waarom ik wissel stond tijdens die verloren beslissingswedstrijd in 1982. Omdat hij me te jong vond. Klopt, dat had hij toen ook gezegd. In *de Volkskrant* hadden een paar spelers gezegd dat die wissel toen een foute beslissing was geweest. Hij dacht dat ik een van hen was geweest. Ik zou niet durven!

Maar jongens nog aan toe, die wedstrijd is dertig jaar geleden! En wat nou, fout? Zou die verloren wedstrijd nou werkelijk anders zijn afgelopen als ik had meegedaan? En stel dat we toen wel waren gepromoveerd, zouden we daarna dan ook in sneltreinvaart verder omhoog zijn geklommen? Een journalist van de regionale krant schreef drie jaar en drie promoties later over die wedstrijd, dat het gerecht toen al wel stond te pruttelen maar nog niet klaar was. Een seizoen later wel. We kregen een kei van een linksbuiten erbij die op ons niveau het verschil kon maken, en in de verdediging werden een aantal noodzakelijke aanpassingen gedaan die achteraf stuk voor stuk gouden vondsten bleken. Later op de avond, in het gesprek met die Eindhovense journalist, haalt Advocaat die ‘wissel’ nog een keer aan. ‘Ik maak ook wel eens fouten,’ zegt hij. Om er snel aan toe te voegen: ‘Maar niet veel hoor.’

Ik voel me er ongemakkelijk bij. Het voorval wordt te veel opgeblazen, en doet Advocaat bovendien tekort. Verder staan er ook zoveel betere herinneringen tegenover, want Dick Advocaat is de beste trainer die ik heb gehad. En daar ben ik trots op. Niet dat ik er normaal gesproken mee te koop loop. Maar alle relativering verdwijnt op deze nostalgische avond als sneeuw voor de zon. Het waren inderdaad unieke jaren. Met een unieke trainer, en unieke prestaties. Een trainer die ons na al die jaren en andere clubs en internationale successen nog niet is vergeten. Geen kwaad woord over Advocaat!

Een paar jaar geleden zat een oude teamgenoot van mij vlak bij hem in het vliegtuig naar München. Uiteraard knoopte hij een praatje aan.

‘DSVP is mijn club!’ opende hij.

‘De mijne ook!’ antwoordde Advocaat. Vervolgens was hij oprecht geïnteresseerd, en vond hij het leuk om te horen dat verschillende spelers uit zijn tijd nog voetbalden – wat

hem niet verbaasde – en een van hen op dat moment zelfs trainer was bij DSVP.

THEUN DE WINTER

Wapperende manen

Eindelijk weer een langharige
speler bij Ajax, tevens getooid
met bakkebaarden en zelfs af en
toe ook een lichtelijk behaarde kin.
Misschien heeft Daley Blind zich
gespiegeld aan de Grote Jongens –
nu zestigers – uit de jaren zeventig,
die met hun als vleugels wapperende
manen de ene na de andere Europacup
en Wereldbeker binnenhaalden.
Met hun gebundelde talenten,
hun snelheid, het zichtbare spelplezier
en de wilde haren groeiden ze uit tot
de popsterren van het voetbal,
net zoals in die tijd Georgie Best.
Daley heeft die gouden Ajaxjaren
– zijn vader was toen tien – natuurlijk
niet meegemaakt, maar hij kent vast
en zeker de schitterende teeveebeelden.
Bewust of onbewust heeft hij zich
eveneens een lang kapsel aan laten
meten en hij draagt het met verve.
Het past bij zijn stijlvolle motoriek,
zijn hang naar voren, want een echte
verdediger is hij van nature niet.
Geen schande: Suurbier en Krol
togen ook telkens ten aanval.
Het zou leuk zijn als Blind navolgers

krijgt en heel Ajax weer de haardos
de vrije loop laat – teambuilding die
op den duur vruchten moet afwerpen!

De krijter

GERRIT DE JAGER >

EEN ONGEWONE VOETBALSTRIP

Aan dit nummer werkten mee:

Jan Willem Bloemen (1962): neerlandicus, communicatieadviseur en voormalig redacteur van het clubblad van DSVP. Voetbalt nog steeds, in het vijfde van DSVP, een clubnaam die we graag eens in de mond van Willy en René zouden leggen. Voetbalt tegenwoordig 'in zijn eigen vertraging'.

Michel van Egmond (1968): auteur van 250.000 stuks *Gijp*. En binnenkort van de bundel *Het Pak van Van Gaal*. Logeert 's zomers bij schoonfamilie in Campania, maar wil nog steeds geen eigen Zomerhuis met Zwembad kopen. Gaat wel een aandeel nemen in de plaatselijke voetbalclub aldaar. Wil Donadoni weghalen bij Parma en Van Basten uit Heerenveen. Daar zit weer een boekje in!

Wiep Idzenga (1968): schrijver van standaardwerk over Bob Marley: *Hard gras 84*. Houdt zich intussen ook bezig met boksen: het legendarische gevecht tussen Koopmans en Blanchard. De Nederlandse Norman Mailer zullen we hem nog niet noemen, een *The Naked and the Dead* staat nog niet op zijn naam, maar je weet het nooit: Wieps ambities reiken ver. Hij bereidt alweer een nieuwe reis voor.

Filip Joos (1973): eerste voetbalman van *Sporza*. Vlekkeloos verslaggever van wedstrijden Belgisch elftal. Talkshow met Frank Raes. Winnaar in België van Beste Radiostem en Gouden Stenvork. Van oorsprong tolk/vertaler Italiaans. Publiceerde een

jaar of twee geleden zijn columns uit *De Morgen* onder de titel *Ballenjongen*. Zo heet ook het werk van Harry Vermeegen uit 1995. Verder gaat elke vergelijking mank.

Martin van Neck (1955): als iemand Martin van Neck ooit nog de ‘goeroe van de zinloze feiten’ noemt, gaan we gillen. Nog één zinloos feitje dan: Bill Shankley, de manager van Liverpool in de jaren zestig, weigerde eens de Beatles kaarten voor de Cupfinal te geven. ‘Normaliter zie ik jullie ook nooit op De Kop. En ga eens naar de kapper, man, je lijkt wel een meisje zo,’ tegen Ringo Starr.

Ivo Victoria (1971): grappige Belg die in Amsterdam woont. Schreef twee romans waarvan de laatste *Gelukkig zijn we machteloos* in 2012 genomineerd werd voor de Librisprijs. Victoria voetbalde twaalf jaar bij KFC Michiel in Emblem bij Antwerpen. Als dat niet grappig klinkt. De man zegt zelf een kruising te zijn geweest tussen Lionel Messi en Melvin Platje. Volgens ons vind je zoiets alleen in Artis.

Janneke van der Horst (1981): zoekt huis in Frankrijk. Het moet een weids uitzicht hebben, een groot gastenverblijf, een erf met mogelijkheden, een grote open haard en het mag niet duur zijn. Zo zoeken wij al jarenlang naar een staatslot waarop de hoofdprijs valt. In dat huis gaat Janneke dan een roman schrijven.

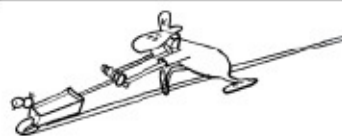
Jan Mulder (1945): open boek. Extravert. Verspreider van geestdrift. Enthousiasmerend. Kreeg ooit Harry van Wijnen zo gek om twee door hemzelf vervaardigde schilderijen te kopen. Dan kun je een kijker naar *De Wereld Draait Door* of *Studio Voetbal* echt alles aansmeren.

Wessel Penning (1965): schreef mee aan diverse voetbalbiografieën. Speelt zelf bij WIA 4 t/m 18, maar dat wisten we al. Wordt chef sport bij het *AD*. Schreven we dat niet al in het vorige nummer? Is er iets dat we nog niet weten van Wessel Penning? Ja, dat zijn vrouw uit Kroatië komt, maar dat stond al in zijn vorige stuk. Soms moet je het in een biootje gewoon maar ergens bij laten.

Leo Verheul (1954): publiceerde zeer onlangs bij uitgeverij Botwolf het geestige reisverslag *Pablo & Poëzie* over het optreden van Jules Deelder in Medellín. In het boek zit een dvd van de daar door Leo gemaakte film, die te zien is geweest op het Rotterdamse Filmfestival. Verder gaat het met Leo vrij goed. Hij dankt iedereen op deze plek voor de getoonde belangstelling. (Hij wacht nog steeds op zijn nieuwe kroon.)

***Hard gras 88* verschijnt in februari 2013**

LEZERSACTIE

**WIN ÉÉN VAN DE
25 EXEMPLAREN**

Marcel van Roosmalen: Oerkomische verhalenverteller met een arendsoog voor het menselijk tekort aldus Matthijs van Nieuwkerk en Henk Spaan.

De humoristische antipathie tegen de Nederlandse samenleving, vermengd met flink wat cynisme, maakt Van Roosmalens observaties messcherp. In *Gras groeit niet sneller door aan de sprietjes te trekken* zet hij een beeld neer van de samenleving waar je dan weer om moet schaterlachen, en dan weer om moet huilen van pure ellende.

Onder de lezers van Hard gras verloten we 25 exemplaren. Wat moet je hiervoor doen? Ga naar www.hardgras.nl/actie, vul je gegevens in en win!

Deelnemen aan deze actie kan alleen via www.hardgras.nl/actie

Deelname is mogelijk t/m donderdag 31 januari 2013. De winnaars krijgen persoonlijk bericht.